

DOBRODRUŽSTVÍ POKRAČUJE NA AXN WHITE A PRIMA LOVE

DIANA GABALDON

MOREPLAVEC

Diana Gabaldon

MOŘEPLAVEC

VOYAGER

Copyright © 1994 by Diana Gabaldon

The Outlander television series is copyrighted
by Sony Pictures television Inc.
All rights reserved.

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Překlad © Jana Novotná, 2017

Obálka © Pavel Tůma – RITA, 2017

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2017

ISBN 978-80-7585-365-3 (pdf)

Diana Gabaldon

MOŘEPLAVEC

Přeložila: Jana Novotná

*Tuto knihu věnuji svým dětem
Lauře Juliet, Samuelu Gordonovi a Jennifer Rose,
kteří pro ni poskytli srdce, krev a kosti.*

PODĚKOVÁNÍ

Autorka ze srdce děkuje:

jako vždy Jackie Cantorové, vzácné a obdivuhodné vydavatelce, která si myslí, že je správné, když je kniha dlouhá, pokud je dobrá. Děkuji svému manželovi Dougu Watkinsovi za jeho literární oko, jeho poznámky na okraj (např: „už zase bradavky?“) a neustálé žerty, že mu je kradu, abych je dala Jamiemu Fraserovi. Díky patří také Lauře, mé starší dceři, která vždy říká: „Až zase někdy přijdeš k nám do třídy na besedu, mluv jenom o knihách a za žádnou cenu jim nevyprávěj o penisech velryb, ano?“ Mému synovi Samuelovi, schopnému v parku oslovovat naprosto cizí lidi s otázkou: „Už jsi četl máminu knížku?“ Mé mladší dceři Jenny, která říká: „Proč nenosiš takový make-up, jaký je *neustále* na obálkách tvých knih, mami?“ Děkuji vědkyni Margaret J. Campbellové, anglickému básníkovi Barrymu Fodgenovi a psu Fogden Pindens Cinola-Oleroso Loventon Greenpeace Ludovicovi za to, že mi dovolili použít jejich postavy jako základ pro výstřelky mé představivosti (pan Fodgen ovšem vyslovil žádost o zveřejnění informace, že jeho Ludo se ve skutečnosti nikdy nepokusil pářit s číkoliv nohou, ať už byla dřevěná či nikoli, třebaže chápe koncepci umělecké licence). Můj dík patří Perrymu Knowltonovi, který je nejen vynikající literární agent, ale také zdroj informací o uzlech, hlavních plachtách a dalších věcech z námořní dopravy. Zná dokonce i jemnosti francouzské gramatiky a to, jak správně vyvrhnout jelena. Děkuji Robertu Riffleovi, známému odborníkovi na to, kde rostou jaké rostliny a jak vypadají, Kathryn (jejíž příjmení zní buď Boylová, nebo Fryová, pamatuji si jen, že to má něco společného s vařením). Byla pro mě užitečným zdrojem informací o tropických nemocech, hlavně o zvláštních zvycích

červů loa loa. Děkuji Michaelu Lee Westovi za podrobné popisy Jamajky, včetně regionálního nářečí a folklorních příběhů, doktoru Mahlonu Westovi za jeho radu ve věci tyfové horečky, Williamu Crossovi, Paulu Blockovi (i Paulovu otci) a Chrystine Wu (i jejím rodičům) za neocenitelnou pomoc s čínským slovníkem, dějinami a kulturními postoji. Dík patří mému tchánovi Maxi Watkinsovi, který mi jako vždy poskytoval užitečné připomínky ke vzhledu a zvykům koní, včetně toho, jak se tváří, když se zvedá vítr. Peggy Lynchové za to, že chtěla vědět, co by Jamie řekl, kdyby viděl obraz své dcery v bikinách. Lize Buchanové děkuji za vyprávění o předkovi jejího manžela, který unikl z Cullodenu, doktoru Garymu Hoffovi za medicínské detaily, Fay Zacharyové za oběd a kritický komentář, Sue Smileyové za kritické čtení a doporučení pokrevní přísahy, Davidu Pijawkovi za materiály o Jamajce a jeho velmi poetický popis toho, jak působí na člověka vzduch po karibském lijáku. Iain MacKinnon Taylorové a jejímu bratru Hamishi Taylorovi děkuji za jejich velmi užitečná doporučení a opravy související s gaelským pravopisem a používáním gaelštiny. Jako vždy mé poděkování patří také různým účastníkům literárního fóra CompuServe, především Janet McConnaugheyové, Martě Brengleové, Akua Lezli Hopeovi, Johnu L. Myersovi, Johnu E. Simpsonovi ml., Sheryl Smithové, Alit, Normanu Shimmelovi, Walteru Hawnovi, Karen Pershingové, Margaret Ballové, Paulu Solynovi, Diane Engelové, Davidu Chaifetzovi a mnoha dalším, za jejich zájem o mou práci, za užitečné diskuse a smích na správných místech.

PROLOG

Když jsem byla malá, nikdy jsem nechtěla chodit v kalužích. Nebylo to ze strachu z utopených červů nebo mokrých punčoch. Byla jsem zkrátka a dobře umouněné dítě s blaženou nevšímavostí ke špíně jakéhokoli druhu.

Nedokázala jsem se však zbavit obavy, že ta dokonale hladká plocha není jen tenký vodní povlak vody na pevné zemi. Strašila mě představa, že je to otvor do nějakého neprozkoumaného prostoru. Když jsem viděla drobné vlnky způsobené mým příchodem, domnívala jsem se, že kaluž je nesmírně hluboké bezedné moře, v němž se skrývá lenivý tvor s chapadly a lesklými šupinami. Bloudí ve velké hloubce a hrozí mohutným tělem a ostrými zuby.

Jakmile jsem se potom podívala na odraz na hladině, uviděla jsem svou vlastní kulatou tvář s rozcuchanými vlasy na pozadí nekonečné modré oblohy. Tehdy jsem si pomyslela, že kaluž je vchod do jiného nebe. Kdybych do ní vstoupila, hned bych upadla a padala a padala dál do modrého prostoru.

Projít kaluží jsem se odvážila jedině po soumraku, a to při bezmračném nebi, kdy vycházely večerní hvězdy. Jestliže jsem se za takového večera podívala do vody a uviděla alespoň jednu svítící tečku, mohla jsem přes kaluž beze strachu a s cákotem přejít, protože jsem věřila, že bych se jí při pádu do vesmíru mohla zachytit, a tak se zachránit.

Dokonce ještě dnes, když před sebou na cestě spatřím kaluž, moje mysl se poněkud zarazí, třebaže moje nohy ne, a pak spěchá dál s pouhou ozvěnou té dávne myšlenky.

Co když tam tentokrát spadnete vy?

I. ČÁST

BITVA A LÁSKY MUŽŮ

1

HOSTINA VRAN

*Mnohý vůdce horalů bojoval,
mnohý udatný muž padl.
Smrt sama byla draze vykoupena,
vše pro skotského krále podle zákona.*

– „Už nikdy se znovu nevrátíš“

16. DUBNA 1746

Byl mrtvý. Avšak v nose mu tepala bolest. Za těchto okolností to považoval za velmi zvláštní. I když měl značnou důvěru v pochopení a milosrdenství Stvořitele, zůstal v něm, stejně jako v ostatních smrtelnících, zbytek obyčejného pocitu viny a obavy z pekla. Nicméně všechno, co slyšel o pekle, ho nutilo myslet si, že je nepravděpodobné, aby muka určená pro jeho nešťastné obyvatele mohla být omezena na bolavý nos.

Na druhé straně to z několika důvodů nemohlo být nebe. Za prvé si je nezasloužil. Za druhé tak nevypadalo. Za třetí pochyboval, že by k odměnám pro požehnané patřil rozbitý nos víc než k trestům pro zatracené.

Očistec si vždy představoval jako šedivé místo, ale načervenalé světlo zakrývající všechno kolem něj mu nyní připadalo také vhodné. Jeho mysl se začala poněkud vyjasňovat a vracela se mu schopnost přemýšlet. Někdo by mu teď měl říci, pomyslel si mrzutě, za co je tento trest, jak dlouho bude trpět, aby se očistil a mohl konečně vstoupit do Božího království. Nebylo ani

jisté, zda očekává anděla, nebo démona. Neměl ponětí, jaké jsou v očištcí nároky, neboť znalosti tohoto druhu z nedělní školy se mu již dávno vytratily z paměti. Neměl představu o podmínkách v očištcí. To nebyla věc, kterou by se učitel v jeho školních letech zabýval.

Při čekání začal odhadovat, jaké jsou další druhy mučení, kterým se možná bude muset podrobit. Tu a tam měl na těle početné řezné a sečné rány, pohmožděniny. Mimoto si byl dost jistý, že má zlomený čtvrtý prst pravé ruky. Bylo obtížné ho chránit, protože kvůli nepohyblivému kloubu ztuhle vyčníval. Ale nic z toho nebylo příliš zlé. Co ještě?

Claire. To jméno působilo jeho srdci bolest, která byla ničivější než cokoliv, co kdy muselo jeho tělo snášet.

Byl si jistý, že kdyby teď měl ještě své vlastní tělo, jeho bolest by se v agonii znásobila. Věděl, že to bude takové, už když Claire poslal zpátky do kamenného kruhu. Duševní trýzeň mohl považovat za jednu ze základních trýzní v očištcí a očekával, že bolest z odloučení bude jeho hlavním trestem. Soudil, že za všechno hrozné, čeho se kdy dopustil, včetně vraždy a zrady, jde o trest dostatečný.

Nevěděl, zda je lidem v očištcí vůbec dovoleno modlit se, přesto se o to pokusil. *Pane, modlil se, dej, ať je v bezpečí ona i dítě.* Byl si jistý, že se stačila dostat až do kruhu. Dítě nosila pod srdcem sotva dva měsíce a stále ještě se dokázala lehce a rychle pohybovat. Byla to ta nejsilnější, nejtvrdohlavější a nejrozhodnější žena, jakou kdy poznal. Nikdo se nikdy nedozví, zda se jí podařilo zdolat nebezpečný přechod zpět na místo, odkud přišla, jestli překonala všechny nebezpečně tajemné vrstvy nacházející se mezi minulostí a přítomností, bezmocně sevřené mezi skalami. Nikdy se to nedozví. Samotná myšlenka na Claire mu dala zapomenout na nos, v němž tepala ostrá bolest.

Vrátil se k prověřování svého tělesného stavu a náhle propadl obrovskému zoufalství, když se mu zdálo, že mu chybí levá noha. Uvědomil si, že od kyčle ji vůbec necítí. Brnění tam ustávalo. Měl pocit, jako by měl v kyčelním kloubu zaražené špendlíky a jehly. Možná se všechno za nějaký čas vrátí do původního stavu.

Třeba ve chvíli, kdy konečně dorazí do nebe, nebo přinejmenším v soudný den. Jeho švagrovi Ianovi se také podařilo velmi dobře si zvyknout na dřevěnou náhradu, kterou nosí místo chybějící nohy.

Přesto však tím jeho ješitnost dostala pořádnou ránu. Ach ano! Konečně přišel na to, o co tu jde. Trestem má být vyléčen z hříchu marnivosti. V duchu zaťal zuby. Byl odhodlán přijmout svůj trest statečně a s takovou pokorou, jaké je schopen. Nemohl si však pomoci a rukou (nebo tím, co mohl jako ruku použít) zkoumal, kde teď jeho noha končí.

Ruka narazila na něco tvrdého a prsty se zapletly do mokrých a rozcuchaných vlasů. Zprudka se posadil a s námahou otevřel víčka slepená vrstvami popraskané uschlé krve. Paměť se mu náhle vrátila a přiměla ho nahlas zasténat. Spletl se. Tohle *je* peklo. Ale James Fraser bohužel není mrtvý.

* * *

Leželo na něm tělo nějakého muže a jeho mrtvá váha mu drtila levou nohu. To vysvětlovalo, proč v ní postrádal jakýkoliv cit. Hlava muže, těžká jak použitá dělová koule, mu tváří tlačila do břicha a vlhké slepené vlasy vypadaly na jeho mokré plátěné košili jako tmavá skvrna. V náhlé panice sebou prudce trhl vzhůru, mrtvá hlava se natočila směrem do jeho klína a pootevřeným okem hleděla slepě skrze slepené prameny vlasů.

Byl to Jack Randall. Jeho pěkný červený kapitánský kabátec promočením tak ztmavl, že vypadal skoro černý. Jamie se ze všech sil snažil odsunout cizí tělo pryč, ale nepříjemně ho překvapilo zjištění, že je velmi slabý. Opřel se dlaní do Randallova ramene, loket druhé paže se mu však podlomil, takže spadl zpět na záda. Naskytl se mu pohled vzhůru na světlešedé nebe, které se mu točilo před očima. Jak lapal po dechu, hlava Jacka Randalla se mu téměř neslušně pohybovala na břiše nahoru a dolů.

Přitiskl dlaně na blátivou půdu. Chladná voda mu stoupla mezi prsty a záda jeho košile jí nasákla. Snažil se odsunout

někam stranou. Mezi těly se uchovalo trochu tepla, ale když se z něj zátěž mrtvého těla pomalu uvolnila, mrznoucí déšť zasáhl čerstvě odhalená místa. Teplotní šok způsobil, že se začal silně třást chladem.

Vleže zápasil se zmačkanými a zablácenými záhyby svého plédu ve snaze se přikrýt. Najednou zaslechl kvílení dubnového větru, vzdálené výkřiky, úpění a naříkání podobné sténání duchů ve větru. Také hlučné krákání vran. Podle zvuku to vypadalo na desítky těchto ptáků.

To je zvláštní, pomyslel si matně. Ptáci přece v tak silné bouři nelétají. Konečně se mu podařilo uvolnit pléd zpod svého těla a přehodit jej přes sebe. Když se zvedl do polosedu, aby si zakryl nohy, uviděl, že má levou nohu celou krvavou a krví nasákl i kilt. Ten pohled ho příliš neznepokojil, něco takového očekával. Připadalo mu to málo důležité. Spíš ho zaujalo, jak ty tmavě rudé skvrny kontrastují se šedavou zelení vřesoviště kolem. Ozvěny bitvy zesláblly a on přenechal Cullodenské pole volání vran.

* * *

Znovu se probral až mnohem později, když někdo volal jeho jméno.

„Frasere! Jamie Frasere! Jsi tu někde?“

Ne, pomyslel si omámeně. Nejsem. Ať se v minulosti ocitl v bezvědomí jinde, jakékoliv jiné místo bylo lepší než toto. Ležel v malé jámě z poloviny naplněné vodou. Mrznoucí déšť už ustával, vítr však zdaleka ne, vzlykal nad blaty, pronikavý a chladný. Obloha potemněla, až byla téměř černá. Asi bude brzy večer, usoudil.

„Povídám ti, že jsem ho viděl jít sem dolů. Někde tady, u té velké skupiny keřů.“ Ten hlas se ozýval z dálky a chvílemi slábl. Jako by se s někým hádal.

Přímo u ucha zaslechl nějaký šelest. Otočil hlavu a uviděl vránu. Stála v trávě ani ne stopu od něj, vypadala jako tmavá kaňka a vítr jí čechrал černé peří. Pozorovala ho okem jasným

jako korálek. Když se rozhodla, že pro ni opravdu nepředstavuje žádnou hrozbu, natáhla krk a svým silným a ostrým zobákem klovla do Randallova oka.

Jamie se prudce zvedl, vykřikl odporem a mávl, aby vránu odehnal. Ta s poplašeným krákáním odlétla.

„Ano! Támhle je!“

Ozvalo se čvachtání rozbahněné půdy a pak se před ním objevila tvář. Někdo mu položil ruku na rameno, bylo to příjemné. „Je naživu! No tak, MacDonalde! Pojd' mi pomoci, snad nečekáš, že se sám zvedne a půjde po svých.“ Byli čtyři, a přesto ho zvedli jen s velikou námahou. Přehodili ho přes ramena Ewanu Cameronovi a Iainu MacKinnonovi.

Chtěl jim říct, aby ho nechali být. Jak přicházel k sobě, vzpomněl si, že vlastně chtěl umřít. Sladké radosti z toho, že už není sám, však bylo příliš těžké odolat. Odpočinek obnovil cit v jeho nepohyblivé noze a on poznal, jak vážně je zraněný. Stejně brzy zemře. Díky Bohu, že to nebude o samotě a ve tmě.

* * *

„Vodu?“ Přitiskli mu okraj poháru ke rtům a on se snažil, aby se pořádně napil a nic nerozlil. Někdo mu položil ruku na čelo a beze slova ji zase zvedl.

Žhnul horečkou. Stačilo zavřít oči a za víčky ucítil spalující plameny. Rty měl z toho žáru rozpraskané a bolavé, byla to však maličkost ve srovnání s neustále se vracející zimnicí. Ještě že mohl v těch horečnatých chvílích ležet nehybně. Zimničný třas probouzel demony spící v jeho noze.

Murtagh. Při pomyšlení na svého kmotra měl hrozný pocit, ale žádná jasná vzpomínka nepřicházela. Murtagh byl mrtvý. To si uvědomoval, ale nevěděl, proč a jak to ví. Z rozhovoru mužů na farmě se dozvěděl, že možná víc než polovina vojáků z Vysočiny padla při porážce skotského vojska na blatech. Na bitvu si však nevzpomínal.

V minulosti se zúčastnil několika bitev a věděl, že takováto ztráta paměti není u vojáka ničím neobvyklým. Byl svědkem

podobných případů, ale zatím nikdy nebyl takto postižen on sám. Věděl, že se mu vzpomínky vrátí, a doufal, že zemře dřív, než se to stane. Při té myšlence sebou pohnul, což vyvolalo krutou bolest v jeho zraněné noze. Přiměla ho zasténat.

„V pořádku, Jamie?“ Ewan ležící vedle něj se opřel o loket. Ve světle úsvitu Jamie viděl v jeho tváři strach. Hlavu měl ovázanou zakrváceným obvazem a na límci rezavé skvrny od krve. Kulka mu poškrábala skalp.

„Ano.“ Natáhl ruku a s vděčností se dotkl Ewanova ramene. Ewan ho poplácal a znovu si lehl.

Vrány se vrátily. S temnotou odletěly, ovšem za úsvitu byly zase zpět. Vrány, ptáci válek, přilétaly hodovat na tělech padlých. Uvědomil si, že ty kruté zobáky mohly vyklovat jeho vlastní oči. Ucítit tvar svých očních bulv pod víčky, kulatých, horkých. Vránám by jistě chutnaly. Neklidně se pohybovaly sem a tam jako kousky želé, jako by se oči marně snažily zapomenout, co viděly. Vycházející slunce mu zbarvilo zavřená víčka temnou a krvavou červení.

Čtyři z mužů se shromáždili u jediného okna statku a tiše spolu mluvili.

„Utečeme?“ zeptal se jeden a pokynul směrem ven. „Proboha, člověče, i ti nejlepší z nás se sotva potácejí a nejméně šest nemůže ani chodit.“

„Jestli můžete, tak jděte,“ řekl muž na podlaze. Ušklíbl se směrem k vlastní noze, zabalené do zbytků roztrhaného kiltu. „Nechci vám být na obtíž.“

Duncan MacDonald se s ponurým úsměvem odvrátil od okna a potřásl hlavou. Světlo dopadající oknem na jeho tvář prohlubovalo výrazné vrásky z únavy.

„Ne, vyčkáme,“ řekl. „Jednak je tu Angličanů jako vší. Můžete je vidět z okna, jak se rojí. Takže je vyloučeno, aby se teď kdokoliv dostal ven z Drumossie a zůstal celý.“

„Ani těm, co z bojiště utekli už včera, se nepodaří dostat moc daleko,“ dodal tiše MacKinnon. „Vy jste neslyšeli hluk nočního pochodu anglického vojska přes bažiny? Myslíte si, že pro ně bude těžké pochytat uprchlíky?“

Otázka zůstala bez odpovědi. Tu ostatně všichni z nich znali až příliš dobře. Většina horalů sotva stála na nohou už před bitvou samotnou, byli zesláblí zimou, únavou a hladem.

Jamie se otočil tváří ke zdi a modlil se, aby se co nejvíc z jeho mužů zachránilo, což znamenalo dostat se co nejdál. Lallybroch byl daleko, a kdyby se jim podařilo dostat se dost daleko od Cullodenu, pravděpodobně by je nechtyli. Jednou mu Claire popsala, jak vojska z Cumberlandu pustoší Vysočinu, protože řízeň Angličanů po pomstě nemá hranic.

Myšlenka na ni tentokrát vyvolala jen vlnu nesmírné touhy. Bože, kéž by tu byla, vložila na něj své ruce, ošetřila mu rány a kolébala jeho hlavu na svém klíně. Byla však pryč, dělilo je dvě stě let. Díky Bohu, že zde aspoň nějakou dobu byla! Slzy mu tekly pomalu zpod zavřených víček. Převalil se bolestivě na bok, aby je nikdo neviděl.

Pane, dej, ať je v bezpečí, modlil se. Ona i dítě.

* * *

Uprostřed odpoledne vítr náhle přinesl skrze nezasklená okna ve směru od bojiště silný zápach spáleniny. Byl silnější než pach střelného prachu, kouř byl hustý a štiplavý a byl cítit něčím děsivým, připomínal vůni pečeného masa.

„To spalují mrtvé,“ řekl MacDonald. Za celou dobu, kterou strávili v chalupě, se sotva pohnul ze svého místa u okna. On sám teď vypadal jako umrlčí lebka s vlasy černými jako uhel. Slepené špínou si je odhrnul z tváře, na které byla patrná každá kost.

Občas se z blat ozývalo jakési praskání. Byly to výstřely, rány z milosti, jimiž angličtí důstojníci schopní soucítit s ubožáky oděnými v tartanu obdarovávali umírající, než je naházeli na hranici s jejich šťastnějšími soukmenovci. Když Jamie vzhlédl, Duncan MacDonald ještě stále seděl u okna, ale oči měl zavřené.

Ewan Cameron, který byl vedle něj, se pokřižoval. „Kéž bychom se dočkali slitování,“ zašeptal.

* * *

Dočkali. Krátce po poledni příštího dne bylo slyšet, jak se k nim blíží kroky. Dveře upevněné na kožených pantech se tiše rozevřely.

„Kriste!“ vykřikl kdosi při pohledu dovnitř. Ven se táhl páchnoucí vzduch, smrad z uválených, promáčených, bahnem a krví potřísněných těl, která ležela nebo seděla namačkaná a schoulená na hliněné podlaze.

O možnosti ozbrojeného odporu nemohla být ani řeč. Neměli na to sílu a stejně by to bylo marné. Jakobité prostě seděli a čekali, co za potěšení jim přinesl jejich návštěvník.

Byl to major v nové čisté a nepomačkané uniformě s naleštěnými botami. Vstoupil po chvilce váhání, když si prohlédl obyvatele. Hned v patách za ním byl poručík.

„Jsem lord Melton,“ řekl a rozhlédl se, jako kdyby hledal vůdce skupiny, někoho, na koho by bylo nejlepší se obrátit se svými připomínkami.

Duncan MacDonald, který si ho také přeměřil pohledem, pomalu vstal a naklonil hlavu. „Duncan MacDonald, Glen Ritchie, ...“, řekl. „... a další,“ mávl rukou. „Poslední vojáci Jeho Veličenstva krále Jakuba.“

„Jak jsem se domníval,“ řekl Angličan suše. Byl mladý, sotva třicetiletý, ale nesl se s jistotou ostříleného vojáka. Prohlédl si jednoho po druhém, pak sáhl do kabátu a vyndal složený list papíru.

„Mám zde rozkaz od Jeho Milosti, vévody z Cumberlandu,“ řekl. „Je to oprávnění popravit okamžitě každého, kdo se zúčastnil tohoto povstání.“ Rozhlédl se znovu po stavení. „Je zde snad přítomen někdo, kdo se cítí být nevinný?“

Skotové se sotva zmatelně zasmáli. Nevinnost v tvářích stále ušpiněných od černého kouře z bitvy a právě zde, nedaleko od místa porážky?

„Ne, mylord,“ řekl MacDonald s jemným úsměvem na rtech. „Samí zrádci. Takže asi budeme viset, vidíte?“

Na Meltonově tváři se objevila grimasa znechucení, pak se v ní opět ovšem uvelebil klid. Byl to drobný muž jemné vizáže, přesto vystupoval velmi autoritativně.

„Budete zastřeleni,“ řekl. „Máte hodinu na přípravu.“ Zaváhal, vrhl pohled na svého poručíka, jako by se obával, že by to před jeho podřízeným mohlo vyznít velkoryse, přesto pokračoval. „Bude-li si někdo z vás přát dát do pořádku nějaké písemnosti, třeba napsat dopis, mohu vám poskytnout písáře z našich řad.“ Krátce pokynul směrem k MacDonaldu, srazil paty a zasalutoval.

Byla to chmurná hodina. Několik mužů využilo nabídky pera a inkoustu a něco zarputile psali na papír opřený o šikmou dřevěnou stěnu komína, neboť tam žádný jiný rovný povrch vhodný k psaní nebyl. Jiní se jen tiše modlili nebo prostě seděli a čekali.

MacDonald prosil o milosrdenství pro Gilese McMartina a Fredericka Murrayho. Dokládal to tím, že sotva dosáhli sedmácti let a neměli by být trestáni stejně jako starší. Tato žádost ale byla zamítnuta a chlapci, celí bílí ve tváři, se posadili vedle sebe, hleděli do zdi a drželi se za ruce.

Jamieho zkrušil velký smutek nejen kvůli nim, ale za ostatní zde, věrné přátele a dobré vojáky. Pokud se týkalo jeho, cítil jen úlevu. Už neměl strach, vše bylo rozhodnuto, nedalo se nic dělat. Pro své muže udělal vše, co mohl, i pro svou manželku a nenarozené dítě. Teď bude tělesnému utrpení konec a on s vděčností půjde za ní.

Spíš kvůli formě než z nějaké vnitřní potřeby zavřel oči a začal francouzsky odříkávat modlitbu: *Mon Dieu, je regrette...* přitom se ale ve skutečnosti nekál, na jakoukoliv lítost bylo příliš pozdě.

Uvažoval o tom, zda se s Claire shledá hned, jakmile zemře. Nebo na ni bude muset nějaký čas čekat v odloučení? V každém případě ji opět uvidí. Upnul se k tomuto přesvědčení mnohem pevněji než k principům víry. Bůh mu ji přivedl a zase mu ji vrátí.

Zapomněl se modlit, protože si se zavřenýma očima začal vybavovat křivku její tváře a spánků, široké poctivé čelo, které ho vždy přimělo, aby se sklonil a políbil ji na to malé hladké místo mezi obočím, u kořene nosu, mezi jasnýma jantarovýma očima. Soustředil svou pozornost na tvar jejích úst, pečlivě si

představoval jejich plnou sladkou křivku, jejich chuť a pocit radosti z nich. Přestal vnímat zvuky, mumlání modliteb, škrábání per na papír a jemných tlumených vzlyků Gilese McMartina.

Uplynula už polovina odpoledne, když se Melton vrátil, tentokrát se skupinou šesti vojáků a také s poručíkem a úředníkem. Opět se zastavil u dveří, ale MacDonald se zvedl dřív, než stačil promluvit.

„Půjdu první,“ řekl a pevným krokem prošel stavením. Když však sklonil hlavu, aby mohl projít dveřmi, lord Melton mu položil ruku na rukáv.

„Sdělte mi celé své jméno, pane. Můj úředník to zapíše.“

MacDonald se podíval na úředníka a v koutcích úst mu zacukal lehký hořký úsměv.

„Seznam trofejí, že? Dobrá.“ Pokrčil rameny a narovnal se. „Duncan William MacLeod MacDonald z Glen Richie.“ A zdvořile se lordu Meltonovi poklonil. „Jsem vám k dispozici, pane.“ Prošel dveřmi a krátce nato se ozval z těsné blízkosti jediný výstřel z pistole.

Chlapcům bylo dovoleno vyjít společně, ruku v ruce. Pevně se drželi i ve chvíli, kdy vycházeli ze dveří. Ostatní brali jednoho po druhém a každý byl požádán, aby úředníkovi sdělil své jméno. Ten seděl na stoličce u dveří, s hlavou skloněnou k papírům na klíně. Nepodíval se ani na jednoho z mužů, když kolem něj procházeli.

Když přišel na řadu Ewan, Jamie se snažil podepřít se na loktech a chytil svého přítele za ruku tak pevně, jak jen dokázal.

„Brzy se opět uvidíme,“ zašeptal.

Ewanova ruka se třásla v jeho, ale Cameron se jen usmíval. Pak se k Jamiemu naklonil, políbil ho na ústa a zvedl se k odchodu.

Těch šest, kteří nemohli chodit, nechali až na konec.

„James Alexander Malcolm MacKenzie Fraser,“ řekl. Mluvil pomalu, aby si úředník mohl všechno řádně zapsat. „Pán z Broch Tuarach.“ Trpělivě jméno hláskoval a pak se podíval na Meltona.

„Musím vás požádat o laskavost, mylord. Mohl byste mi pomoci vstát?“

Melton mu neodpověděl, ale upřeně na něj pohlédl. Jeho znechucený výraz se náhle změnil ve směsici úžasu a něčeho, co se podobalo začínajícímu zděšení.

„Fraser?“ opakoval. „Broch Tuarach?“

„Ano,“ odpověděl Jamie trpělivě. Copak si ten člověk nemůže trochu pospíšet? Být odsouzen k zastřelení je jedna věc, ale poslouchat, jak jsou na doslech zabíjeni jeho přátelé, je něco jiného, nervům to neprospívá. Paže se mu třásly napětím, vnitřnosti se bouřily, nesdílely odevzdanost jeho vyšších schopností, hlodal v nich silný strach.

„Zatraceně,“ zamumlal Angličan. Sklonil se a podíval se na Jamieho, který ležel ve stínu zdi, pak se otočil a kývl na svého poručíka.

„Pomozte mi dostat ho na světlo,“ nařídil. Nebyli zrovna jemní a Jamie sykl, když mu při pohybu bolest projela pravou nohou až do temene hlavy. Na chvíli se mu zatočila hlava, a nevnímal tak Meltonova slova.

„Vy jste ten, kterému jakobité říkají Rudý Jamie?“ zeptal se znovu netrpělivě.

Jamiem projela vlna strachu. Kdyby se přiznal, že je ten notoricky známý Rudý Jamie, nezastřelí ho. Odvezou ho v řetězech do Londýna k soudu. Pak bude následovat katův provaz. Napůl uškrceného ho položí na pódium, rozříznou mu břicho a vyrvou střeva. Jeho útroby se znovu a silněji rozpoutají bez ohledu na jeho představu.

„Ne,“ řekl s největší rozhodností, jaké jen byl schopen. „Tak to skončíme.“

Melton to ignoroval, klekl na kolena a roztrhl límec Jamieho košile. Vzal Jamieho za vlasy a trhl mu hlavou dozadu.

„Proklatě!“ řekl vzápětí. Prstem šťouchl Jamiemu do krku, těsně nad klíční kostí. Byla tam malá trojúhelníková jizva, a jak se zdálo, právě ta byla příčina tazatelova zájmu.

„James Fraser z Broch Tuarach, zrzavé vlasy a třícípá jizva na krku.“ Melton pustil jeho vlasy, sedl na paty a roztržitě si třel bradu. Pak se vzchopil a otočil se k poručíkovi. Pokynul rukou ke zbývajícím pěti mužům ve stavení.

„Dejte si pauzu,“ nařídil. Mračil se tak silně, až se jeho svět-lá obočí spojila v jedno. Zachmuřeně stál nad Jamiem, zatímco ostatní skotské vězně vynášeli ven.

„Musím myslet,“ zamumlal. „Zatraceně, potřebuji přemýšlet!“

„Přemýšlejte,“ řekl Jamie, „jste-li toho schopen. Já si ale mu-sím lehnout.“ Nechali ho sedět opřeného o stěnu, s nohou nataže-nou. Jenže sedět vzpřímeně po dvou dnech ležení bylo více, než dokázal zvládnout. Místnost se opile nakláněla a před očima se mu dělaly mžítiky. Naklonil se k jedné straně a svezl se dolů na hli-něnou podlahu. Se zavřenýma očima čekal, až ho závrať přejde.

Melton si mumlal něco pro sebe, Jamie jeho slovům nerozu-měl. Tak či tak ho příliš nezajímala. Jak seděl na slunci, poprvé jasně uviděl svoji nohu a s úlevou pochopil. Nebude žít tak dlou-ho, aby ho mohli pověsit.

Hluboký, pořádně červený zánět se ze středu stehna šířil dál vzhůru. Byl o poznání zřetelnější než ostatní šmouhy od zaschlé krve. Rána hnisala, zapáchala tak, že překrývala ostatní pachy. Bylo možné cítit i slabě nasládlý zápach výtoku. Rychlá kulka do hlavy by tedy rozhodně byla přijatelnější než pomalá a bo-lestivá smrt v deliriu z infekce. Přemýšlel, jestli vůbec uslyší ránu. Nakonec usnul s horkou tváří na hladké zemi, konejšivé jako matčin prs.

Ve skutečnosti nespal, jen se tak vznášel v horečnatém polo-spánku, ale Meltonův hlas v jeho uchu ho z něj probral.

„Grey,“ říkal hlas, „John William Grey! Znáte to jméno?“

„Ne,“ řekl, zmámený spánkem a horečkou. „Podívejte se, člo-věče, buď mě zastřelte, nebo jděte pryč. Jsem zraněný.“

„Blízko Carryarricku.“ Tón Meltonova hlasu byl podráždě-ný, netrpělivý. „Světlovlasý chlapec, bylo mu asi šestnáct let. Potkal jste ho v lese.“

Jamie zamžoural na svého trýznitele. Horečka mu sice kalila zrak, ale i tak se mu zdálo, že vidí v jemných rysech obličeje nad ním, s těma velkýma, téměř dívčíma očima, něco mlhavě povědo-mého.

„Aha,“ vydechl a v záplavě obrazů vířících chaoticky je-ho mozkiem zachytil jedinou tvář. „Ten mladíček, který se mě

pokoušel zabít. Ano, toho si pamatuju.“ Znovu zavřel oči. V tom zvláštním horečnatém stavu se zdálo, že se mu jeden vjem plete s druhým. Tehdy zlomil tomu Johnu Williamu Greyovi ruku. Ve vzpomínce si vybavil jemnou chlapcovu kost pod jeho rukou, a ta se náhle přeměnila na předloktí Claire, když ji vytahoval ze sevření mezi kameny. Chladný vánek ho pohladil po tváři Claiřinými prsty.

„Probud'te se, proklatě!“ Hlava sebou prudce pohnula, jak s ním Melton netrpělivě zatřásl. „Poslouchejte mě!“

Jamie vyčerpaně otevřel oči. „Ano?“

„John William Grey je můj bratr,“ řekl Melton. „Řekl mi o vašem setkání, ušetřil jste jeho život a on vám dal slib. Je to pravda?“

S velkým úsilím se v myšlenkách vrátil zpět. Setkal se s tím chlapcem dva dny před první bitvou povstání, před skotským vítězstvím u Prestonpans. Od té doby uplynulo pouhých šest měsíců, ale teď se to zdálo jako obrovská propast. Tolik se toho mezitím událo.

„Ano, vzpomínám si. Slíbil, že mě zabije. Ale asi mi nebude vadit, že to vykonáte místo něj.“ Víčka se mu opět klížila. Musí být vzhůru, aby ho mohli zastřelit?

„Řekl, že je vám dlužen, a je tedy věcí cti dluh splatit.“ Melton vstal, oprášil si kolena u kalhot a obrátil se ke svému poručíkovi, který sledoval výslech značně zmaten.

„Je to těžká situace, Wallaci. Tento... tento jakobita je slavný. Slyšel jste o Rudém Jamiem? O tom z oběžníků?“ Poručík přikývl a podíval se zvědavě se na uválenou postavu ležící ve špíně u jeho nohou. Melton se hoře usmál.

„Je pravda, že dnes nevypadá nijak nebezpečně. Nicméně pořád je to onen Rudý Jamie Fraser a Jeho Milost bude určitě víc než potěšena, když uslyší o tak proslulém vězni. Vždyť se jim doposud nepodařilo nalézt ani Charlese Stuarta. Ale několik známých jakobitů na Tower Hill by jistě potěšilo davy.“

„Mám poslat zprávu Jeho Milosti?“ zeptal se poručík a sáhl po své skřínce na korespondenci.

„Ne!“ Melton se otočil a pohlédl na svého vězně. „Je to ale potíže! Tento bídák si zaslouží šibenici, ale je to zároveň muž,

který zajal u Prestonu mého nejmladšího bratra. Místo toho, aby ho zastřelil, což by si zasloužil, ušetřil jeho život a pustil ho na svobodu k jeho společníkům. Takto,“ procedil skrz zuby, „uvalil na mou rodinu zatraceně velký čestný dluh!“

„Proboha,“ řekl poručík. „To znamená, že ho nemůžete jen tak předat Jeho Milosti.“

„Ne, k čertu! Ani zastřelit toho parchanta nemůžu, když nechci zneuctít bratrovu přísahu!“

Vězeň otevřel jedno oko. „Já už to přece stejně nikomu neřeknu, pokud to neuděláte vy,“ poznamenal a oko okamžitě zase zavřel.

„Vy mlčte!“ Melton úplně ztratil nervy a do vězně kopl. Ten jen zavrčel, ale neřekl nic.

„Snad bychom ho mohli zastřelit pod falešným jménem,“ navrhl poručík ochotně.

Lord Melton si svého pobočníka přeměřil opovržlivým pohledem. Podíval se z okna a uvažoval, kolik máji času.

„Za tři hodiny bude tma. Dohlédnu na pohřeb ostatních popravených vězňů. Jděte sehnat malý povoz a nechte na něj naložit seno. Pak najděte vozku, vyberte někoho diskrétního, tím chci říct, Wallaci, někoho úplatného. Ať je tady, jakmile se setmí.“

„Ano, pane. Pane? A co s tím věznem?“ pokynul poručík nespěšně k tělu na podlaze.

„Co s ním?“ odpověděl Melton příkře. „Je příliš slabý na to, aby se odplazil, natož aby odešel. Nikam nepůjde, tedy alespoň do doby, než dorazí povoz.“

„Povoz?“ Vězeň začal náhle projevoval známky života. Vlastně se mu při tomto zvratu situace vlila síla do žil a podařilo se mu zvednout se na jednom lokti. Krví podlité modré oči se mu pod prameny rozčuchaných zrzavých vlasů zaleskly obavou.

„Kam mě chcete poslat?“ Melton se otočil od dveří směrem k němu a pohlédl na něj s výraznou nechutí.

„Jste pán z Broch Tuarach, ne? No, tak to je to místo, kam vás pošlu.“

„Nechci domů! Chci být zastřelen!“

Angličané si vyměnili pohledy.

„Blouzní,“ řekl nadporučík významně a Melton přikývl.

„Pochybuji, že cestu přežije, ale jeho smrt pak nepadne na mou hlavu.“

Dveře se za oběma Angličany zavřely a Jamie Fraser zůstal sám a stále naživu.

2

LOV ZAČÍNÁ

INVERNESS

2. KVĚTNA 1968

„Samozřejmě, že je mrtvý.“ Hlas Claire byl ostrý vzrušením a v poloprázdné pracovně zněl až příliš hlasitě, o police s knihami se odrážel jako ozvěna. Claire stála u zdi s korkovým obložáním jako vězeň čekající na popravčí četou a dívala se střídavě na dceru a Rogera Wakefielda.

„Já si to nemyslím.“ Roger se cítil strašně unavený. Promnul si rukou tvář, pak zvedl ze stolu složku. Obsahovala veškeré poznatky z výzkumu uskutečněného za tři týdny od první návštěvy Claire s dcerou, kdy ho požádaly o pomoc.

Otevřel složku a pomalu listoval obsahem. Jakobité z Cullo-denu. Povstání roku 1745. Skotskou šlechtu, která se shromáždila pod praporem Bonnie Prince Charlieho a razila si cestu celým Skotskem jako ohnivý meč, porazilo na šedých blatech u Cullodenu vojsko vévody z Cumberlandu.

„Tady,“ řekl a oddělil od sebe několik listů papírů spojených dohromady. To archaické písmo vypadalo v ostře černém zabarvení fotokopie podivně. „Tohle je seznam důstojníků a mužstva velitele lovatského regimentu.“

Podal ten tenký svazek papírů Claire, vzala si jej však její dce-
ra Brianna. Začala jím listovat a mírně svráстила své nazrzlé obočí.

„Přečti si první stranu,“ řekl Roger, „kde je nadpis ‚Důstojníci‘.“

„Dobrá, tedy ‚Důstojníci‘,“ četla nahlas, „Simon, pán z Lovatu...“ Roger ji přerušil: „Lovatův syn. A pět dalších jmen, vid’?“

Brianna povytáhla obočí, ale pokračovala ve čtení.

„William Chisholm Fraser, poručík, George D’Amerd Fraser Shaw, kapitán, Duncan Joseph Fraser, poručík, Bayard Murray Fraser, major,“ zarazila se, a než přečetla další příjmení, polkla. „... James Alexander Malcolm MacKenzie Fraser, kapitán.“ Položila papíry a trochu pobledla. „Můj otec.“

Claire rychle přistoupila k dceři a stiskla jí ruku. Také ona zbledla.

„Ano,“ řekla Rogerovi. „Já vím, že šel do Cullodenu. Když mě tam u kamenného kruhu opustil... měl v úmyslu vrátit se na Cullodenské pole, aby pomohl svým mužům, kteří stáli na straně Charlese Stuarta. Víme, že to udělal.“ Ukázala na složku ležící na stole. Její povrch z manilového papíru byl prázdný a ve světle lampy vyhlížela jaksi nevinně. „Našel jsi jejich jména. Ale... Jamie...“ Když vyslovila jeho jméno nahlas, zachvěla se a sevřela rty.

Ted’ byla řada na Brianně, aby podpořila matku.

„Říkala jsi, že měl v úmyslu se vrátit.“ Její oči, tmavě modré a plné povzbuzení, zapátraly na matčině tváři. „Měl v úmyslu své muže odvést pryč z bitevního pole a sám se pak vrátit do boje.“

Claire se postupně vzpamatovávala. Přikývla.

„Nevěřil, že má valnou naději dostat se pryč, a řekl mi, že pokud by je měli chytit Angličané, raději zemře v boji. To chtěl.“ Obrátila k Rogerovi své jantarové oči. Vždy ho zneklidňovaly, protože připomínaly oči jestřába. Měl pocit, jako by dokázala vidět mnohem dál než většina ostatních lidí. „Nemůžu uvěřit, že tam nezemřel. Tolik mužů padlo, i *on* chtěl!“

Na Cullodenu zahynula téměř polovina vojska Vysočiny, jednak je usmrtilo dělostřelectvo, jednak ničivá palba z mušket. Jamie Fraser však ne.

„Ne,“ řekl Roger zarputile. „Ze záznamů v Linklaterově knize jsem se toho zatím moc nedozvěděl, ale aspoň tato informace je pro vás snad cenná.“ Natáhl se, aby z police vytáhl bílý svazek s názvem *The Prince in the Heather* (Princ na vřesovišti).

„Po bitvě,“ četl, „osmnáct zraněných jakobitských důstojníků nalezlo úkryt ve stavení nedaleko vřesoviště. Leželi zde celé

dva dny v bolestech, s neošetřenými ranami. Na konci této doby je angličtí vojáci objevili, vyvedli ven a zastřelili. Jeden z nich, Fraser z regimentu pána Lovatského, smrti unikl. Ostatní jsou pohřbeni v nedalekém sadu.“

„Vidíte?“ řekl, položil knihu na stůl a díval se nad jejími stránkami na obě ženy. „Důstojník z pluku pána Lovatského.“ Ukázal na jeden seznam důstojníků a mužstva.

„Tady je uvedeno pouze šest z nich. Nyní tedy víme, že ten muž na farmě nemohl být mladý Simon. Je to známá historická postava a my dobře víme, co se s ním stalo. Nezraněný se dostal z bojiště, všimněte si, že se skupinou svých mužů, a probjoval se na sever. Nakonec se dostal zpátky na hrad Beaufort, což je nedaleko odtud.“ Mávl nejasně směrem ven z okna na slabě jiskřící noční světla Inverness.

„A nemohl to být ani žádný z těch dalších důstojníků, kterým se podařilo uniknout na statek Leanach – ani William, George, Duncan či Bayard,“ řekl Roger. „Proč?“ Vytáhl ze složky další papír a zamával jím téměř triumfálně. „Protože ti všichni *zemřeli* u Cullodenu! Všichni čtyři byli zabiti na bojišti, našel jsem jejich jména v seznamu na plaketě v kostele v Beauuly.“

Claire se dlouze nadechla a klesla do staré, kůží potažené otočné židle za stolem.

„Kriste Ježíši.“ Při těch slovech zavřela oči a naklonila se dopředu, s lokty na stole a hlavou v dlaních. Její husté kudrnaté hnědé vlasy přepadly dopředu a zakrývaly jí tvář. Brianna se ztrápeně sklonila k matce a konejšivě jí položila ruku na záda. Dlouhé rudé vlasy této vysoké štíhlé dívky zářily v teplém světle stolní lampy.

„Pokud ale nezemřel...“ začala nesměle.

Claire zvedla hlavu. „Ale on *je* mrtvý!“ řekla s tváří napjatou, až jí kolem očí byly vidět drobné vrásky. „Proboha, je to už dvě stě let. Ať už zemřel u Cullodenu nebo ne, teď je rozhodně mrtvý!“

Briannu matčina prudká reakce trochu polekala. Trhla sebou a zářivě rudé vlasy, které zdělila po otci, se jí svezly po tvářích.

„Myslím že ano,“ zašeptala. Rogerovi neušlo, že se snaží potlačit slzy. A není divu, pomyslel si. Dozvědět se v těsném sledu

tři znepokojující informace, za prvé že první muž, kterého milovala a nazývala ho „otcem“, jím ve skutečnosti není, za druhé pak, že jejím skutečným otcem byl Skot z Vysočiny žijící před dvěma sty lety, a za třetí, že pravděpodobně zahynul za strašných okolností nepředstavitelně daleko od manželky a dítěte, kvůli kterým se obětoval... Navíc, pokud to vše dokázal přežít, musí být stejně už dávno mrtvý. To by otráslo každým, pomyslel si.

Přešel k Brianně a dotkl se její paže. Podívala se na něj krátkým roztržitým pohledem a pokusila se o úsměv. Objal ji a přes veškerou lítost, kterou pociťoval kvůli jejímu smutku, mu hlavou proběhlo, jak báječné je cítit její teplé, měkké a pružné tělo blízko svého.

Claire stále seděla nehybně u stolu. Její žluté jestřábí oči teď změkly pod vlivem vzpomínek z dávné minulosti. Dívala se na východní stěnu pracovny, od podlahy až ke stropu zastavěnou poznámkami a memorabiliemi, které po sobě zanechal reverend Wakefield, Rogerův zesnulý adoptivní otec. Nic z toho však neviděla.

Rogerova pozornost se při pohledu na tutéž zeď soustředila na oznámení o ročním zasedání Společnosti bílé růže, těch nadšených excentrických duší doposud bojujících za skotskou nezávislost. Pořádali je jako nostalgický hold Bonnie Prince Charlesovi Stuartovi a hrdinům z Vysočiny, kteří ho následovali.

Roger si lehce odkašlal.

„Hm... pokud tedy Jamie Fraser nezemřel u Cullodenu...“

„Tak pravděpodobně zemřel krátce poté,“ navázala na jeho slova Claire. Její oči se setkaly s Rogerovými a ten v jejich žluтоhnědých hlubinách znovu vnímal chlad. „Nemáte ani ponětí, jaké to tam bylo,“ pokračovala. „Na Vysočině tenkrát řádl hladomor, všichni ti muži před bitvou mnoho dní nic nejedli. Víme, že byl zraněný. I kdyby se mu podařilo uniknout, těžko by narazil na někoho, kdo by se o něj mohl postarat.“ Hlas se jí přitom lehce zadrhl, uvědomovala si závažnost situace, vždyť nyní je lékařka, a tehdy před dvaceti lety, kdy prošla kruhem stojících kamenů a její osud se setkal s osudem Jamese Alexandra Malcolma MacKenzieho Frasea, byla léčitelkou.

Roger vnímal obě ženy velmi intenzivně, chvějící se dívku ve svém náručí, i ženu, která nehnutě seděla u stolu a na pohled vyrovnaně snášela nové a rozčilující informace, možná spíše náznaky týkající se Jamieho osudu. Ona sama prošla mezi monolity a tím skrze čas, podezřívali ji ze špionáže, zatkli za čarodějnictví, neuvěřitelnou souhrou náhod byla vytržena z náručí svého prvního manžela, Franka Randalla. A o tři roky později ji její druhý manžel, James Fraser, poslal těhotnou znovu mezi kameny v zoufalé ochránit ji a jejich nenarozené dítě před nastávající katastrofou. Nedbal přitom na nebezpečí, vlastně jistotu, že on sám se jí nevyhne. Zkusila už víc než dost, pomyslel si Roger. Jako v historikovi v něm plála neukojitelná touha dobrat se pravdy o minulých událostech, nemohl ji potlačit ani ohled na soukromí druhých lidí a prostý lidský soucit. A víc než to – uvědomoval si svůj podivně intenzivní zájem o třetího aktéra této rodinné tragédie, Jamieho Fräsera.

„Jestliže nezemřel u Cullodenu,“ pokračoval, „možná dokážu zjistit, co se s ním stalo. Chcete, abych to zkusil?“ Čekal beze slova a přes košili cítil Briannin horký dech.

Jamie Fraser prožil život a zemřel. Roger měl záhadný pocit, že je jeho povinností zjistit celou pravdu, že si tyto ženy Jamieho Fräsera o něm zaslouží vědět vše. Brianna by se tak mohla dozvědět něco o otci, kterého nikdy nepoznala. A pro Claire... Rogerovou myslí prolétla myšlenka, která ji samotnou zřejmě ještě nenapadla. Pro Claire by to mohl být impulz k tomu, aby znovu a potřetí překročila bariéru času. Možná by se k tomu odhodlala znovu. Pokud Jamie Fraser nezemřel u Cullodenu...

V zamračeném jantaru jejích očí spatřil záblesk, který mu prozradil, že ji tato možnost také právě napadla. Byla vždy bledá, ale nyní se barva její tváře blížila barvě slonoviny na stěnce nože na otevírání dopisů, který ležel před ní na stole. Pevně ho sevřela, až jí klouby na ruce vystoupily a připomínaly kostěné knoflíky.

Dlouho nic neřekla. Upřeně se zadívala na Briannu, po chvíli se její pohled vrátil k Rogerově tváři.

„Ano,“ řekla šeptem tak jemným, že ji bylo sotva slyšet. „Ano. Pokus se to pro mě zjistit. Prosím. Zkus to.“

UPŘÍMNÉ A ÚPLNÉ ODHALENÍ

INVERNESS

9. KVĚTNA 1968

Pěší provoz na mostě přes řeku Ness byl ve špičce velmi hustý. Všichni spěchali domů na čaj. Roger šel přede mnou a širokými rameny mě chránil před davem.

K hrudi jsem tiskla knihu a skrze ni jsem cítila, jak mi srdce silně buší. Tep se zrychlil pokaždé, když jsem pomyslela na to, do čeho se pouštíme. Nebyla jsem si jistá, která z oněch dvou alternativ, tedy že Jamie zemřel u Cullodenu, nebo že ten masakr naopak přežil, je horší.

Naše kroky, když jsme šli zpátky k faře, se nám ozvěnou od dřevěné konstrukce mostu vracely. Pod tíhou knihy, kterou jsem nesla, mě rozbolela pravá ruka, a tak jsem ji alespoň vzala do levé.

„Dávej pozor na to, kam s tím zatraceným kolem jedeš, člověče!“ vykřikl Roger a obratně mě odstrčil z dráhy, aby mě dělník, který kolem nás projížděl na kole, nesrazil na zábradlí.

„Promiňte!“ křikl na nás přes rameno a dál se proplétal mezi dvěma skupinami školáků vracejících se domů na čaj. Ohlédla jsem se za sebe pro případ, že bych zahlédla Briannu, nikde však po ní nebylo ani stopy.

Zatímco jsme já s Rogerem strávili odpoledne ve Spolku pro ochranu památek, Brianna šla na Úřad klanů Vysočiny, aby tam zajistila fotokopie dokumentů ze seznamu, který Roger sestavil.

„Je od vás velmi laskavé, Rogere, že na sebe berete všechnu starost a pomáháte nám,“ řekla jsem co nejvíc nahlas, aby mě mohl přes hluk na mostě a z řeky slyšet.

„To je v pořádku,“ řekl a trochu nemotorně se zastavil, abych ho mohla dohnat. „Sám jsem totiž zvědavý,“ dodal s lehkým úsměvem. „My historici totiž takovou záhadu nedokážeme nechat nevyřešenou.“ Pohodil hlavou, aby své tmavé, větrem rozcuchané vlasy odhodil z tváře.

Ano, historiky jsem znala. S jedním jsem žila posledních dvacet let. Ani Frank se nechtěl přestat touto záhadou zabývat. Ale možná ji zase až tak moc rozluštit netoužil. Teď už byl dva roky po smrti, a tak byla řada na mně a Brianně.

„Už se vám ozval doktor Linklater?“ zeptala jsem se, když jsme přešli most. Bylo již pozdní odpoledne, ale zde na severu stálo slunce pořád vysoko. Paprsky zachycené listy lip na nábreží odrážely svou růžovou září od žulového pomníku dole pod mostem.

Roger zavrtěl hlavou a mžoural očima proti větru. „Ne, ale je to teprve týden, co jsem mu psal. Jestli se neozve do pondělka, tak mu zavolám. Nebojte se,“ usmál se na mě, „byl jsem hodně opatrný a napsal mu, že kvůli autenticitě studie, na níž pracuji, potřebuji seznam, pokud existuje, jakobitských důstojníků, kteří se po bitvě u Cullodenu ukryli na statku Leanach, a že bych rád věděl, jestli někdo z nich popravu přežil. V případě, že lze dohledat původní dokument, tak zda by mě na něj mohl odkázat.“

„Vy Linklatera znáte?“ zeptala jsem se, zatímco jsem si knihu opřela o bok, abych ulevila levé ruce.

„Ne, ale napsal jsem žádost na hlavičkový papír Balliol College a učinil nevtíravou narážku na pana Cheesewrighta, svého dávného tutora, který Linklatera *zná*.“ Roger mrkl, aby mě uklidnil, a já jsem se zasmála.

Měl zářivě zelené oči, které pěkně kontrastovaly s jeho olivovou pletí. Zvědavost jistě může být důvodem, proč nám pomáhá zjistit vše o Jamieho historii, ale dobře jsem si povšimla, že jeho zájem sahá i trochu dál, k Brianně. Jen jsem si nebyla jistá, zda si je toho Roger plně vědom.

Po návratu do pracovny reverenda Wakefielda jsem knihu odložila na stůl a klesla do ušáku u krbu. Roger šel zatím do farské kuchyně pro sklenici limonády.

Můj dech se zklidnil, už když jsem uždibovala ze sladkého koláče, tep ale zůstal nadále nestabilní. Vrátila jsem se ke stolu, ruce opřené o studené sklo se mi orosily. Když jsem se podívala na tu impozantní hromadu knih, které jsme donesli, srdce znovu nasadilo ke cvalu. Mohl by v nich někde být také Jamie? A kdyby byl... Tu myšlenku jsem se v sobě snažila dusit. Nedívej se moc dopředu, říkala jsem si. Bude mnohem lepší počkat na výsledky našeho hledání. Pak se uvidí.

Roger zatím prohlížel police v pracovně. Hledal další zdroje pro naše pátrání. Reverend Wakefield, Rogerův zesnulý adoptivní otec, byl jednak velmi dobrým amatérským historikem, a za druhé hrozným křečkem. Dopisy, časopisy, letáky, noviny, starožitná i současná vydání, tohle všechno leželo natěsnáno na policích.

Roger zaváhal, ale pak jeho ruka padla na hromadu knih položenou na blízkém stolku. Byly to Frankovy knihy – impozantní sbírka, tedy podle toho, co se dalo přečíst na zaprášených hřbetech.

„Už jste to někdy četla?“ zeptal se a vzal zároveň do ruky svazek nadepsaný *The Jacobites* (Jakobité).

„Ne.“ Polkla jsem další povzbuzující doušek limonády a zakašlala. „Ne,“ zopakovala jsem svou odpověď. „Nemohla jsem. Po svém návratu jsem rezolutně odmítla číst jakýkoliv materiál zabývající se skotskou historií, přestože osmnácté století bylo jednou z Frankových oblíbených období. Věděla jsem, že je Jamie mrtvý, a snažila se vyrovnat s nutností žít bez něj. Snažila jsem se proto vyhnout všemu, co by mi ho připomínalo. Byla to zbytečná snaha, protože pro mě neexistoval žádný způsob, jak vytěsnit myšlenky na něj. Vždyť již samotná Briannina existence byla jeho každodenní připomínkou. Přesto jsem stále nedokázala sáhnout po knihách o Bonnie Princi Charliem Stuartovi. Samotné pomyšlení na ty zmařené mladé životy, jeho i všech, kteří ho následovali, bylo hrozné.“

„Chápu. Jen mě napadlo, že budete vědět, zda by se v těch knihách nemohlo skrývat něco užitečného.“ Roger se odmlčel a tváře mu polil jemný ruměnec. „A vy jste... manželovi – myslím

tím Franka,“ dodal spěšně, „řekla... o...“ Jeho hlas se vytratil, udusily ho rozpaky.

„Ovšem že ano!“ odpověděla jsem trochu ostře. „Copak jste si myslel, že jsem po třech letech, co jsem byla pryč, jen tak vkráčela do jeho pracovny a prostě se zeptala: ‚Jé, ahoj, miláčku, tak co by sis dal dneska k večeři?‘“

„Ne, samozřejmě,“ zamumlal. Odvrátil hlavu a oči upřel na police před sebou. Mohla jsem přesto vidět, jak mu zátylek zrudl rozpaky.

„Promiňte,“ řekla jsem a zhluboka se nadechla. „Je správné položit takovou otázku. Jenže... ta rána se stále ještě nezhojila.“ Ve skutečnosti to bylo mnohem silnější. Mě samotnou dost překvapilo, ba šokovalo zjištění, jak moc je dosud živá. Postavila jsem sklenici na stůl u svého lokte. Pokud se do toho máme pustit, budu potřebovat něco silnějšího, než je limonáda.

„Ano,“ řekla jsem. „Pověděla jsem mu to. O kamenech, o Jamie. Všechno.“

Roger chvíli neodpovídal. Pak se napůl otočil, takže jsem mohla vidět jen silnou, ostrou linii jeho profilu. Nedíval se na mě, ale dolů na hromadu Frankových knih, na jeho fotografii na zadní straně jednoho přebalu, kde se štíhlý, snědý a pohledný usmíval na příští generace.

„A on vám věřil?“ zeptal se Roger tiše.

Cítila jsem, jak se mi limonáda lepí rty, a než jsem odpověděla, lehce jsem je olízla.

„Ne,“ řekla jsem. „Nejdřív ani trochu. Myslel, že jsem blázen, a dokonce mě nechal vyšetřit na psychiatrii.“ Krátce jsem se zasmála, přestože se mi při té vzpomínce sevřely pěsti vztekem.

„A co později?“ Roger se ke mně teď otočil čelem. Ruměncem mu už vybledl a v jeho očích jsem četla zvědavost. „Co si myslel?“

Zhluboka jsem se nadechla a zavřela oči. „Nevím.“

* * *

Vybavil se mi pach té malé nemocnice v Inverness, byl cizí jako karbolová dezinfekce a škrob.

Nedokázala jsem přemýšlet a snažila se nic necítit. Ta vzpomínka byla mnohem děsivější než celý můj výlet do minulosti, protože tam jsem alespoň byla zahalena ochrannou vrstvou pochybností a neschopnosti uvěřit, kde jsem se to ocitla a co se kolem mě děje, a žila jsem s neustálou nadějí na útěk. Ted' jsem ale věděla až příliš dobře, kde jsem, a také, že není úniku. Jamie je mrtvý.

Lékaři a sestry se snažili mluvit se mnou laskavě, krmili mě a přinášeli nápoje, ale ve mně nebylo nic než nesmírný žal a hrůza. Řekla jsem jim své jméno, když se ptali, ale víc jsem toho neprozradila.

Ležela jsem v čisté bílé posteli se zavřenýma očima a prsty jsem pevně objímala své zranitelné břicho. Pořád dokola jsem si vybavovala poslední věci a obrazy, které jsem viděla před průchodem skrze kameny – deštivá blata a Jamieho tvář – s vědomím, že když se budu dívat příliš dlouho na své nové prostředí, tak tyto obrazy vyblednou a nahradí je světské předměty a lidé. Obklopovali mě zdravotní sestry, lékaři, a také váza s květinami u mé postele. Tajně jsem tiskla palec proti kořeni ukazováku a cítila tajemný pocit uklidnění, když jsem se dotýkala malé ran-ky, mělkého řezu ve tvaru J. Ten mi udělal na moji žádost Jamie jako upomínku na jeho doteky na mém těle.

Musela jsem tak zůstat nějakou dobu. Když se mi pak podařilo usnout, zdálo se mi o několika posledních dnech jakobitského povstání, viděla jsem ve snu znovu toho mrtvého muže v lese, jak spí pod přikrývkou modré plísně, Dougala MacKenzieho umírajícího na podlaze v podkroví Culloden House. Viděla jsem zničené muže vojska Vysočiny spící v zablácených příkopech svůj poslední spánek před děsivou porážkou.

Probudila jsem se pak s křikem nebo sténáním, vnímala vůni dezinfekčního prostředku a zvuk uklidňujících slov, která byla přes ozvěnu křiku v gaelštině nesrozumitelná, a pak jsem znovu usnula se svou bolestí pevně sevřenou v dlani.

Potom jsem otevřela oči a uviděla Franka. Stál ve dveřích, jednou rukou si uhlazoval tmavé vlasy a vypadal nejistě. Chudák.

Položila jsem znovu hlavu na polštář a jen ho mlčky pozorovala. Byl podobný svým předkům, Jackovi a Alexi Randallovi.

Jemné, čisté aristokratické rysy a dobře tvarovaná hlava pod hustými rovnými tmavými vlasy. Jeho obličej se však od jejich čímsi lišil. Nebyl v něm strach ani bezohlednost, nic z Alexova duchovna ani z Jackovy ledové arogance. Jeho hubený obličej vypadal inteligentně, laskavě a lehce unaveně, ten dojem zesilovaly neoholené vousy a kruhy pod očima. Věděla jsem, aniž by to řekl, že sem jel celou noc.

„Claire?“ Přistoupil k posteli a mluvil opatrně, jako by si nebyl jist, jestli jsem to opravdu já.

Ani já jsem si nebyla zcela jistá, ale kývla jsem a řekla: „Ahoj, Franku.“ Můj hlas zněl chraplavě a hrubě, jak hlasivky odvykly mluvení.

Vzal mě za ruku a já ho nechala.

„Jsi v pořádku?“ zeptal se po chvíli. Díval se na mě a trochu se při tom mračil.

„Jsem těhotná.“ Mé neuspořádané myslí to připadalo jako nejdůležitější informace. Vůbec jsem nepřemýšlela nad tím, co řeknu Frankovi, pokud ho ještě někdy uvidím. Ale v okamžiku, kdy vešel do dveří, jsem měla v hlavě jasno. Oznámím mu, že jsem těhotná, a on odejde. Budu pak sama se svou poslední vzpomínkou na Jamieho obličej a horoucí dotek na mé ruce.

Výraz jeho tváře trochu ztuhl, mou ruku ale nepustil. „Vím. Řekli mi to.“ Zhluboka se nadechl a opět vydechl. „Claire, můžeš mi povědět, co se ti přihodilo?“

Chvíli jsem pociťovala naprostou prázdnotu, ale pak jsem pokrčila rameny.

„Myslím že ano.“ Jen s obtížemi jsem ovládala myšlenky. Neměla jsem ani v nejmenším chuť o tom mluvit, ale cítila jsem k tomu muži určitou povinnost. Vinu ne, povinnost ano. Vždyť jsem se za něj vdala.

„No,“ pokračovala jsem, „zamilovala jsem se do někoho jiného a vzala jsem si ho. Je mi to líto,“ dodala jsem v reakci na šok, který se mu objevil na tváři. „Nemohla jsem si pomoci.“

To nečekal. Na chvíli otevřel ústa, pak je znovu zavřel a stiskl mi ruku tak pevně, až jsem ucukla a vytrhla ji z jeho sevření.

„Co tím myslíš?“ zeptal se a jeho hlas zněl ostře. „Kde jsi ho potkala, Claire?“ Zničehonic vstal a tyčil se nad postelí.

„Vzpomínáš si, že když jsem tě viděla naposledy, šla jsem právě ke kamennému kruhu na Craigh na Dun?“

„Ano, a co?“ Díval se na mě s výrazem někde mezi hněvem a podezřením.

„No...“ olízla jsem si suché rty. „Prostě jsem prošla štěrbinou v kameni v tom kruhu a ocitla jsem se v roce 1743.“

„Nedělej si legraci, Claire!“

„Myslíš si, že to je žert?“ Ta myšlenka byla natolik absurdní, až jsem se vlastně začala smát, i když jsem se cítila na hony vzdálená od skutečného humoru.

„Přestaň s tím!“

Přestala jsem. Ve dveřích se náhle jako mávnutím kouzelného proutku objevily dvě sestry. Musely číhat někde poblíž v hale. Frank se ke mně naklonil a znovu mě vzal za ruku.

„Poslouchej mě,“ řekl skrz zuby. „Teď mi povíš, kde jsi byla a co jsi tam dělala!“

„Vždyť ti to povídám! Pust' mě!“ Posadila jsem se na postelí a vymanila ruku z jeho sevření. „Opakuji, že jsem prošla kamenem a ocitla jsem se v době před dvěma sty lety. Setkala jsem se tam s tvým krvavým předkem, Jackem Randallem!“

Frank zamrkal, byl zcela zaskočen. „S kým?“

„S Black Jackem Randallem. Byl to zatracený, špinavý a odporný darebák!“

Frank otevřel ústa dokořán a stejně tak i sestry. Slyšela jsem, jak se chodbou za nimi ozývají kroky a nějaké hlasy.

„Musela jsem si vzít Jamieho Frasera, abych se dostala pryč od Jacka Randalla, ale pak... nemohla jsem si pomoci, Franku, pak jsem ho začala milovat a byla bych raději zůstala s ním, kdybych mohla, ale on mě poslal zpátky kvůli Cullodenu a dítěti a –“ Odmlčela jsem se, protože kolem sester u dveří prošel muž v lékařském plášti.

„Franku,“ řekla jsem unaveně, „je mi to líto. Nechtěla jsem, aby se to stalo, opravdu jsem zkoušela všechno možné, abych se vrátila, ale nešlo to. A teď už je příliš pozdě.“

Přestože jsem se snažila tomu zabránit, vyhrkly mi z očí slzy a stékaly po tvářích. Hlavně z lítosti, že nemůžu být s Jamiem kvůli jeho dítěti v mém těle, ovšem trochu i kvůli Frankovi. Popotáhla jsem, polkla a snažila se pláč zastavit. Posadila jsem se zpříma na posteli.

„Podívej,“ řekla jsem, „vím, že teď už se mnou nebudeš chtít mít cokoliv společného. Vůbec ti to nemám za zlé. Jen... jen jdi pryč, ano?“

Výraz jeho tváře se změnil. Už nevypadal rozzlobeně, ale smutně a poněkud zmateně. Sedl si k posteli. Ignoroval lékaře, který přišel a měřil mi tep.

„Já nikam nepůjdu,“ řekl celkem jemně. Vzal mě znovu za ruku, i když jsem se snažila ji odtáhnout. „Ten Jamie. Kdo to byl?“

Zhluboka jsem se přerývaně nadechla. Lékař mě stále držel za druhou ruku a snažil se zjistit můj tep. Pociťovala jsem podivný strach, jako kdyby mě oba drželi v zajetí. Bojovala jsem s tím pocitem a pokusila se klidně odpovědět.

„James Alexander Malcolm MacKenzie Fraser,“ řekla jsem pomalu a zřetelně, stejně jak mi své celé jméno Jamie řekl poprvé v den naší svatby. Ta vzpomínka mi do očí vehnala další slzy. Tvář jsem si otřela o rameno, protože jsem neměla volné ruce.

„Byl to skotský horal. Zabili ho u Cullodenu.“ Nemělo to žádný smysl, ale znovu jsem se rozplakala, věděla jsem, že slzy mě nemohou zbavit bolesti a žalu, který mě ovládl, jsou jen přirozenou reakcí na mé pocity, na nesnesitelnou bolest. Naklonila jsem se trochu dopředu v podvědomé snaze ochránit ten nepatrný pozůstatek po Jamiem Fraserovi ve svém těle.

Frank a lékař si vyměnili pohledy, které jsem vnímala jen na půl. Oni považovali Culloden za součást dávné minulosti, ale pro mě se stala teprve před dvěma dny.

„Možná bychom měli nechat paní Randallovou trochu odpočívat,“ navrhl doktor. „Připadá mi rozčilená.“

Frank se nejistě podíval na lékaře a pak na mě. „Je skutečně nervózní. Ale já chci opravdu zjistit... O co jde, Claire?“ Jak mi hladil ruku, narazil na stříbrný prsten na mém prsteníčku a nyní

se k němu sklonil, aby si ho prohlédl. Byl to prsten, který mi dal Jamie na důkaz našeho manželství, široký stříbrný proužek s propleteným vzorem podle horalského stylu s vyrytými malými stylizovanými květy bodláků.

„Ne!“ zvolala jsem v panice, protože Frank se mi prsten pokusil z prstu stáhnout. Ruku jsem mu vytrhla, sevřela v pěst a přitiskla pod prsa. Přes ni jsem ještě položila levou ruku, na níž jsem měla zlatý snubní prsten od Franka. „Ne, ten mi nesmíš vzít, to ti nedovolím! To je můj snubní prsten!“

„Ale, no tak, Claire.“ Frankova slova přerušil lékař, který přešel na jeho stranu postele, naklonil se k němu a něco mu šeptal do ucha. Zachytila jsem jen pár slov. „Ted' není dobré ji rozrušovat. Ten šok...“ Frank se po krátkém zaváhání prudce postavil a sestra ho na lékařův pokyn odvedla pryč.

Bodnutí jehly jsem ucítila jen slabě, byla jsem ponořená do svého žalu a většinu z okolního dění jsem nevnímala. Jako z dálky jsem zaslechla, jak se Frank se mnou loučí, a v jeho hlase jsem vycítila osten hrozby: „Tak dobře, Claire, ale já se to dozvím!“ A pak už jsem se ponořila do blahodárné tmy spánku beze snů, který trval dlouho, velmi dlouho.

* * *

Roger naklonil karafu a dolil skleničku až do poloviny alkoholem. Podal ji Claire a pousmál se.

„Fionina babička vždycky říkala, že whisky je dobrý recept na všechny bolesti.“

„Už jsem viděla horší léky.“ Claire si od něj vzala skleničku a oplatila mu jeho poloviční úsměv.

Roger pak nalil ještě jednu skleničku pro sebe, posadil se vedle ní a tiše popíjel.

„Snažila jsem se ho od sebe odehnat,“ řekla jsem rázně a odložila skleničku. „Franka. Řekla jsem mu, že chápu, že už ke mně nemůže cítit totéž bez ohledu na to, co si myslí, že se stalo. Nabídla jsem mu rozvod. Měl odejít a zapomenout na mě, a dál žít život, který si začal budovat beze mě.“

„Ale to on přesto neudělal,“ řekl Roger. Zapnul starý elektrický krb, v pracovně začalo být po západu slunce chladno. „Protože jste byla těhotná?“ hádal.

Vrhla na něj trochu ostrý pohled a pak předvedla poněkud pokřivený úsměv.

„Ano, to byl ten důvod. Řekl, že jen naprostý hulvát by opustil těhotnou ženu, a ještě k tomu bez prostředků. Zejména ne v případě, kdy její vnímání reality považoval za pokřivené,“ dodala ironicky. „Nebyla jsem tak úplně bez prostředků, měla jsem trochu peněz od svého strýce Lamba, ale Frank se prostě choval jako džentlmen.“ Podívala se směrem k policím. Historická pojednání jejího muže tam stála jedno vedle druhého. Hřbety knih ozařovalo světlo stolní lampy.

„Byl to velmi slušný člověk,“ řekla tiše. Upila další doušek a zavřela oči, aby je alkoholové výpary nedráždily.

„A potom – věděl, nebo měl podezření, že sám děti mít nemůže. Rána pro muže, který se tak intenzivně zabývá historií a rodokmeny. Všechny ty dynastické úvahy, chápete.“

„Ano, rozumím,“ řekl Roger pomalu. „Ale co pocit, že je to dítě jiného muže?“

„Asi ho trápil.“ Jantarové oči se na něj znovu zahleděly, avšak whisky a vzpomínky ztlumily jejich pronikavost. „Ale potom tak nějak... se pro něj otec dítěte vlastně stal neznámým. Prostě *nemohl* uvěřit ničemu, co jsem mu o Jamiem řekla. Takže nevěděl, kdo to byl. Možná si navíc myslel, že ani já sama o otci dítěte nic nevím a že jsem si to všechno vybájila v reakci na prodělané trauma. Takže v podstatě neexistoval nikdo, kdo by mohl s jistotou tvrdit, že to dítě *není* jeho. Rozhodně ne já,“ dodala s nádechem lehké hořkosti.

Polkla velký doušek whisky, což způsobilo, že jí zvlhly oči a chvíli trvalo, než si je osušila.

„Niméně aby měl jistotu, odvezl mě pryč, do Bostonu,“ pokračovala. „Nabídli mu tam velmi dobré místo na Harvardu a nikdo nás tam neznal. A tam se také narodila Brianna.“

Zase mě probudil pronikavý pláč. Šla jsem si lehnout až v půl sedmé, poté co jsem během noci k dítěti vstala už pětkrát. Rozespálýma očima jsem mžourala na hodiny, bylo právě sedm. Z koupelny se ozýval veselý zpěv a Frank si hlasitě, aby překřičel tekoucí vodu, prozpěvoval píseň „Rule Britannia“.

Ležela jsem v posteli, paže ztěžklé vyčerpáním, a uvažovala jsem, jestli budu mít sílu vydržet ten pláč, než Frank vyleze ze sprchy a Briannu mi přinese. Jako kdyby dítě tušilo, o čem přemýšlím, pláč sílil a přecházel do vyšší tóniny, do jakýchsi pravidelně se opakujících výkřiků, z nichž každý další byl o dva, tři tóny vyšší. Pak následovalo poněkud děsivé lapání po dechu. Odhodila jsem peřinu a vyskočila z postele stejně vyplašeně jako za války při náletech.

Potácela jsem se přes studenou halu do dětského pokoje a zjistila jsem, že Brianna, které byly právě tři měsíce, leží na zádech a ta její malá zrzavá hlavička řve a řve. Byla jsem z nedostatku spánku tak omámená, že mi chvíli trvalo, než jsem si uvědomila, že při mém odchodu ležela na bříšku.

„Drahoušku! Ty ses obrátila! A úplně sama!“ Briannu její odvažný čin překvapil, takže kolem sebe mávala malými růžovými pěstičkami a s pevně zavřenýma očima plakala čím dál hlasitěji.

Vzala jsem ji do náruče, poplácala po zádech a hladila po hlavičce s rozcuchanými rezavými vlásky.

„Ty můj drahoušku! Ty jsi ale šikovná holčička!“

„Co je? Co se stalo?“ Frank se vynořil z koupelny s froté ručníkem na hlavě a s druhým ručníkem kolem boků. „Stalo se něco Brianně?“

Přistoupil k nám s ustaraným výrazem ve tváři. Jak se termín porodu blížil, byli jsme oba pořádně nervózní. Frank byl podrážděný a já vyděšená, neměla jsem představu, co s námi udělá dítě, až přijde na svět a bude podobné Jamiemu Fraserovi.

Ale když sestra zvedla Briannu z postýlky a podala ji Frankovi se slovy: „Tak tady je, tatínkova holčička,“ jeho tvář sice chvíli postrádala jakýkoliv výraz, ale jak si prohlédl tu maličkou růžovou tvářičku, úžas mu zjemnil rysy tváře. Během necelého týdne už byl tělem i duší celý její.

Otočila jsem se k němu s úsměvem. „Obrátila se! Úplně sama!“

„Skutečně?“ Poškrábal se na obličejí rozzářeném radostí. „Není to příliš brzy?“

„Ano, je. Doktor Spock říkal, že by něco takového neměla umět ještě přinejmenším asi měsíc!“

„Ale co může doktor Spock vědět? Pojd' ke mně, ty moje malá krásko, pojd' dát tatínkovi pusu za to, že jsi tak moc šikovná.“ Zvedl její měkké tělíčko zabalené v růžovém pohodlném pyžámku a políbil ji na nosík malý jako knoflík. Brianna kýchl a my jsme se rozesmáli.

Zarazila jsem se, protože jsem si najednou uvědomila, že uplynul téměř rok od doby, kdy jsem se naposledy smála. A navíc to bylo vůbec poprvé, co jsem se zasmála společně s Frankem.

Také si to uvědomil, podíval se na mě přes hlavičku Brianny a jeho oči se setkaly s mými. Měly krásnou oříškovou barvu a byly plné něhy. Něco se v mém nitru pohnulo, po dlouhé době jsem se cítila jinak. Usmála jsem se na něj a najednou jsem si uvědomila, že je vlastně nahý, kapky vody mu kloužou po štíhlých ramenou a září na hladké a snědé kůži jeho prsou.

Mé rozechvění z intimní chvíle drsně přerušil pach spáleniny.

„Káva!“ Frank mi bez velkého rozmýšlení vrazil Bree do náruče a běžel do kuchyně. Oba ručníky nechal na hromádce u mých nohou. Pobaveně jsem se dívala na jeho holé bílé pŕlky. Zatímco on utíkal do kuchyně, já jsem šla za ním o něco pomaleji, s Bree opřenou o rameno.

Stál u dřezu, nahý, uprostřed oblaku páchnoucí páry stoupající z konvice.

„Možná čaj?“ zeptala jsem se, s Briannou opřenou tentokrát elegantně o bok, zatímco jsem hledala v kredenci. „Obávám se, že sypaný Orange Pekoe už asi nemáme, ale měly by tu být čajové sáčky Lipton.“

Frankův obličej se zkrivil odporem, prostě Angličan až na kost. Raději by vypil vodu ze záchodu než čaj ze sáčku. Lipton si tu nechala paní Grossmanová, která nám jednou týdně chodila uklízet. Lístky sypaného čaje jí připadaly špinavé a nechutné.

„Ne, dám si šálek kávy cestou na univerzitu. Když už o ní mluvím, nezapomněla jsi, že dnes přijde na večeri děkan a jeho žena? Paní Hinchcliffeová donese dárek pro Briannu.“

„Dobře,“ řekla jsem bez nadšení. S Hinchcliffeovými jsem se už setkala a nebyla to zrovna zkušenost, kterou bych toužila zopakovat. Nedalo se však nic dělat. V duchu jsem si povzdechla, dítě přesunula na druhou stranu a snažila se najít v zásuvce tužku, abych napsala seznam věcí, které potřebujeme koupit.

Brianna zavrtala hlavičku do přední strany mého červeného žinylkového županu a vydávala jemné mlaskavé a chrochtavé zvuky.

„Ještě nemůžeš mít hlad,“ řekla jsem k té malé hlavičce. „Vždyť jsem tě kojila před necelými dvěma hodinami.“ Z prsou mi v reakci na ty zvuky sání začalo téct mléko, a tak jsem si sedla a rozeprnula košili.

„Paní Hinchcliffeová říkala, že dítě nemáme krmit pokaždé, když si o to řekne,“ poznamenal Frank. „Děti prý bývají rozmazlené, když nemají pevný rozvrh.“

Nebylo to poprvé, co jsem slyšela názory paní Hinchcliffeové ohledně výchovy dětí.

„No tak bude rozmazlená, že?“ řekla jsem na to chladně, aniž bych se na něj podívala, a Briannina malá růžová pusinka začala divoce a s velkou chutí sát.

Věděla jsem, že paní Hinchcliffeová považuje kojení za vulgární a nehygienické. Ale já, poněvadž jsem v osmnáctém století viděla nespočet dětí neustále kojených z prsů svých matek, mám na to jiný názor.

Frank si povzdechl, ale mlčel. Po chvíli odložil chňapku a šel ke dveřím.

„Tak se uvidíme kolem šesté.“ Znělo to rozpačitě. „Měl bych něco koupit, abych ti ušetřil cestu ven?“

Krátce jsem se na něho usmála a odpověděla: „Nemusíš, já to zvládnu.“

„Tak dobře.“ Na okamžik trochu zaváhal a já jsem si mezitím usadila Bree na klíně pohodlněji. Její hlavička opřená o moje paži teď tvarem opisovala křivku mých prsou. Vzhledla jsem

a všimla si, jak mě s očima upřenýma na oblouk mého napůl vystaveného nadra sleduje.

Když jsem si všimla známek jeho počínajícího vzrušení, rychle jsem sklonila hlavu k dceři, abych zakryla, jak se červenám.

„Tak na shledanou,“ zamumlala jsem do dětské hlavičky.

Ještě chvílku tam nehybně stál, pak se sklonil, rychle mě políbil na tvář. Teplo jeho nahého těla bylo nebezpečně blízko.

„Sbohem, Claire,“ řekl tiše. „Uvidíme se večer.“

Před odchodem se už do kuchyně nevrátil, takže jsem měla možnost v klidu dokončit Briannino krmení a srovnat si vlastní pocity.

Od svého návratu jsem Franka neviděla nahého. Oblékal se vždy v koupelně nebo v šatně. Ani se mě za celou tu dobu nepokusil políbit. Těhotenství bylo podle porodníka „vysoce rizikové“, doslova tak je nazval, takže Frank měl vstup do mé postele kvůli tomu zakázáný. A nepozvala bych ho tam ani v případě, že bych snad sama chtěla. To se však nestalo.

Měla jsem poznat, že má touha se začíná probouzet, ale uniklo mi to. Nejdřív jsem byla zcela zabraná do svého zármutku, pak začaly všechny zdravotní záležitosti související s těhotenstvím. Všechno ostatní jsem odsunula pryč, daleko od svého rostoucího břicha, přestože to možná nebylo rozumné. Po porodu jsem žila od jednoho krmení ke druhému a těšila se z krátkých okamžiků klidu, kdy jsem ji držela v náruči a užívala si tu největší a nejčistší radost nerušenou složitými myšlenkami.

Také Frank ji rád objímal a choval a hrál si s ní, usínali v jeho velkém křesle, ona mu ležela natažená na těle, opřená růžovými tvářičkami o jeho hrud', a společně pochruovali. Ale nedotýkala jsem se ho a ani on mě, nebavili jsme se spolu o ničem kromě běžných domácích záležitostí, samozřejmě s výjimkou Brianny.

Dítě bylo ve středu našich zájmů, pouto, které nás spojovalo, takže jsme se postupně jeden druhému přibližovali. Ale teď se zdálo, že rychlost, kterou intimita mezi námi narůstá, už Frankovi nevyhovuje.

Asi bych se mohla přiblížit víc, alespoň fyzicky. Když jsem byla před týdnem na vyšetření u svého lékaře, blahosklonně na

mě zamrkal a jemně poplácal přes zadek s tím, že je vše v nejlepším pořádku a mohu kdykoliv „obnovit styky“ s manželem.

Věděla jsem, že Frank od mého zmizení žádný celibát nedržel. Už mu sice bylo hodně přes čtyřicet, ale stále ještě byl štíhlý, svalnatý, snědý, elegantní a velmi pohledný muž. Ženy se kolem něj na večírcích rojily jako včely kolem medu, sexuálně je přitahoval.

Patřila k nim i dívka s hnědými vlasy, které jsem si všimla na jednom večírku katedry. Stála v rohu a přes sklenku s pitím smutně zírala na Franka. Později tam stála v slzách a opilá. Nakonec ji domů doprovodily dvě kamarádky, které při odchodu střídavě vrhaly zlé pohledy na Franka i na mě, jak jsem v květovaných těhotenských šatech stála po jeho boku.

Byl však diskrétní. Noci trávil doma a dával si dostatečný pozor, aby límce jeho košil nezdobily stopy rtěnky. Ale teď měl v úmyslu vrátit se domů se vším všudy. Vlastně jsem si uvědomovala, že to právem očekává. Copak to není jedna z manželských povinností? A já jsem pořád jeho manželka.

Byl tu ale jeden malý problém. Když jsem se uprostřed noci probouzela ze spánku, nepociťovala jsem touhu po Frankovi. To štíhlé, pružné tělo, které mě provázelo ve snech a vzrušovalo tak, že jsem se nakonec zvedala z postele zvlhlá a lapající po dechu, se srdcem pádícím jako o závod při vzpomínce na doteky, jež jsem si vybavovala už jen napůl, nebylo Frankovo. Ale muže, kterému patřilo, se už nikdy nebudu dotýkat.

„Jamie,“ zašeptala jsem. „Ach, Jamie!“ Moje slzy se vdoledním světle třpytily na zrzavém chmýří Brianniných vlásků jako rozsypané perly a diamanty.

Nebyl to moc dobrý den. Brianna měla opruzeniny z plenek, hodně ji dráždily a znervózňovaly, takže vyžadovala, abych ji každých pár minut chovala. Střídavě jsem ji kojila a konejšila, zatímco ona v pravidelných intervalech blinkala a já jsem byla samá lepkavá a mokrá skvrna. Do jedenácti hodin jsem si musela třikrát vyměnit halenku.

Těžká podprsenka pro kojící matky, kterou jsem měla na sobě, mě dřela v podpaží a bradavky jsem měla studené a rozpraskané.

S námahou jsem se snažila také trochu uklidit dům. Nevěděla jsem si rady s hlasitým rachotem pod podlahou a s problémem s horkovzdušným vytápěním, které z ničeho nic naposledy tiše vydechlo a přestalo fungovat.

„Ne, čekat nemohu do příštího týdne,“ odpověděla jsem do telefonu topenářským údržbářům. Podívala jsem se z okna, venku byla studená únorová mlha a já se bála, že do domu pronikne pod parapetem a pohltí nás. „Je tu teď jen šest stupňů Celsia a já mám doma sotva tříměsíční dítě!“ Zmiňované dítě jsem zatím dala do košíku, zabalené do všech jejích přikrývek, a nechala je kvílet jako opařenou kočku. Výmluvy osoby na druhém konci telefonu jsem jednoduše ignorovala a sluchátko na několik vteřin přidržela těsně u Brianniných široce rozevřených úst.

„Slyšíte to?“ zeptala jsem se, když jsem si telefon znovu přiložila k uchu.

„Dobrá, paní,“ řekl rezignovaně hlas na druhé straně. „Přijdu teda dneska odpoledne, někdy mezi polednem a šestou.“

„Polednem a šestou? Nemůžete to trochu víc upřesnit? Taky musím jít ven na nákup,“ protestovala jsem.

„Nejste jediná, kdo má dnes ve městě rozbité topení, paní,“ řekl hlas na závěr a zavěsil. Podívala jsem se na hodiny. Bylo jedenáct třicet. Rozhodně bych se nezvládla dostat na trh, nakoupit a vrátit zpět do půl hodiny. Nakupování s malým dítětem by zabralo nejméně hodinu a půl, a kromě toho se náročností na potřebnou výbavu, kterou bych musela mít s sebou, a energií dalo srovnat s expedicí na temné Borneo.

Zařála jsem zuby a zavolala do drahého obchodu, který nabízel donášku až do domu, a objednala nezbytnosti k večeři. Pak jsem zvedla dítě, jehož tvář se mezitím začala svou barvou podobat lilku a které navíc dost výrazně páchlo.

„To vypadá ošklivě, drahoušku. Asi se budeš cítit mnohem lépe, když tě toho zbavíme, vid’?“ Snažila jsem se mluvit konejšivě, když jsem z Briannina zářivě červeného zadečku utírala hnědavé výkaly, vrstvu vazelíny a dnešní přesnídávku. Z prádelny si pro špinavé pleny přijedou až zítra a dům už teď páchne

čpavkem. Prohnula se v zádech, jak se snažila uniknout vlhké žínce, a ječela nahlas ještě o něco víc.

„Všechno je v pořádku, miláčku, no tak.“ Zvedla jsem ji k rameni, pohladila ji, ale pláč pokračoval. Nemohla jsem jí to vyčítat. Vždyť měla zadeček úplně opružený. V ideálním případě by měla ležet jen tak na ručníku, ale v domě, kde nefunguje topení, to bylo naprosto vyloučené. Obě jsme byly navlečené do teplých svetřů a zimních kabátů, a to více než obvykle způsobovalo problémy i s kojením. Vytažení prsu mi trvalo i několik minut, které dítě samozřejmě vyplnilo řevem.

Brianna usínala nanejvýš na deset minut, a tak jsem nemohla usnout ani já. Když se nám kolem čtvrté hodiny konečně podařilo zabrat, ani ne za čtvrt hodiny nás probudilo hlasité tlučení na dveře. Byl to topenář, jenž se evidentně ani nenamáhal odložit obrovský klíč, který držel v ruce.

Na jednom rameni jsem chovala dítě a druhou rukou začala připravovat jídlo na večer. Místo hudebního doprovodu mi do ucha vrískala Brianna a ze sklepa se ozývaly jakési hrozivé zvuky.

„Nic vám nemůžu slíbit, paní, ale prozatím máte teplo.“ Objevil se topenář náhle. Z vráscitého čela si setřel rozmazanou mastnotu. Naklonil se dopředu, aby si prohlédl Briannu, která teď docela v klidu odpočívala na mém rameni a hlasitě si cucala palec.

„Jakpak ti chutná ten palec, drahoušku? Víte,“ informoval mě, zatímco se narovnával, „říká se, že by se dětem nemělo dovolit cucat si palce. Mívají pak křivé zuby a potřebují rovnátka.“

„Opravdu?“ odpověděla jsem skrze zuby. „Kolik vám dlužím?“

O půl hodiny později už na pekáči leželo kuře, nadívané a podlité, s kůžičkou potřenou máslem, pěkně obložené drceným česnekem, větvičkami rozmarýnu a spirálami citrónové kůry. Rychle jsem kuře ještě pokapala citrónovou šťávou, dala je do trouby a šla Briannu i sebe převléknout. Kuchyně vypadala jako po nezdařené amatérské loupeži, dvířka skříněk otevřená dokořán, kuchářské náčiní a přísady rozházené po každé vodorovné ploše v dosahu. Rázně jsem zavřela pár dvířek, pak i samotné dveře do kuchyně, v naději, že ten randál snad pomůže udržet paní Hinchcliffiovou mimo kuchyň, když na to už nebudou stačit dobré mravy.

Frank koupil pro Briannu na večer nové růžové šatičky. Byly opravdu krásné, vrstvy krajek okolo krku jsem si však prohlížela s jistou pochybností. Připadalo mi, že budou nejen škrábat, a navíc vypadaly až moc jemně.

„No, tak je vyzkoušíme. Tatínek chce, abys vypadala krásně. Pokusíme si je nezašpinit, co říkáš?“

Brianna reagovala tím, že zavřela oči, napnula se a zachrčela, jak ze sebe vypustila další dávku hlenu.

„To se ti povedlo!“ řekla jsem upřímně. Znamenalo to, že musím vyměnit prostěradlo v postýlce, ale aspoň se tím nezhorsilo její opruzení. Očistila jsem ji, dala novou plenku, nachystala růžové šatičky, zarazila se a raději jí nejdřív pečlivě otřela sople a sliny z tváře a chystala se obléci jí šatičky přes hlavu. Zamrkala na mě, trochu zavrňela a zamávala na mě pěstičkami.

Poslušně jsem k ní sklonila hlavu a zafoukala „Fffffff!“ do jejího pupíku, až se začala spokojeně kroutit a znovu radostně vrnět. Udělaly jsme to ještě několikrát, a pak jsem se pilně snažila dostat ji do růžových šateček.

Brianně se to moc nelíbilo a začala si stěžovat. Jak jsem se snažila přetáhnout jí je přes hlavu a nacpat její malé buclaté ručky do načechráných rukávků, zaklonila hlavičku a spustila pronikavý křik.

„Co je to?“ zeptala jsem se překvapeně. Všechny její pláče jsem už znala a většinou i dokázala odhadnout, co kterým míní, ale tenthle pláč byl nový, plný zděšení a bolesti. „Copak se děje, miláčku?“

Ted' plakala zuřivě a po tvářičkách se jí koulely slzy. Rychle jsem ji znovu otočila a poplácala po zádech, protože jsem si myslela, že má třeba náhlou koliku, ale neutišila se. Snažila se zuřivě zápasit, a když jsem ji znovu otočila, abych ji zvedla, uviděla jsem tenkou dlouhou červenou čárku na vnitřní jemné straně její malé ručky, kterou kolem sebe mávala. V šatech zůstal špendlík, a jak jsem se snažila nacpat jí ručku do rukávu, zapíchl se do ní.

„Ach, děťátko moje! Moc mě to mrzí! Mamince je tvoje zranění strašně líto!“ A slzy se ted' řinuly po tváři i mně, když jsem se snažila špendlík uvolnit a odstranit. Přitiskla jsem holčičku k rameni a poplácáním jsem se jí pokoušela uklidnit a sebe zbavit

pocitu viny. Samozřejmě jsem neměla v úmyslu jí ublížit, ale to ona nemohla vědět.

„Ach, miláčku,“ zamumlala jsem. „Už je to v pořádku. Ano, maminka tě miluje.“ Nechápu, že jsem vůbec nezkontrolovala, jestli v šatíčkách nejsou špendlíky! Ale... jaký šílenec může při balení šatíček pro miminka používat dlouhé rovné špendlíky, proboha? Plná vzteku i obav jsem vysvobodila Briannu ze šatíček, otřela jí bradu a odnesla ji do ložnice, kde jsem ji položila na širokou postel, a rychle jsem se převlékla do slušnější sukně a čisté halenky.

Zatímco jsem si natahovala punčochy, zazvonil zvonek u dveří. Na patě jedné z punčoch jsem objevila díru, ale už nebyl čas to řešit. Rychle jsem si na nohy obula úzké lodičky z aligátorské kůže, popadla Briannu a šla rychle otevřít dveře.

Byl to Frank tak obtěžkaný balíčky, že ani nemohl vytáhnout vlastní klíče. Většinu jsem mu jich odebrala a položila je na stolek v hale.

„Večeře už je připravená, drahá? Donesl jsem nový ubrus a také ubrousky, ty naše se mi zdály už trochu omšelé. A víno, samozřejmě.“ Zvedl s úsměvem láhev v ruce, pak se naklonil trochu dopředu, aby si mě lépe prohlédl, a přestal se usmívat. Vypadal nespokojeně, když uviděl moje rozčuchané vlasy a halenu právě pobryndanou od mateřského mléka.

„Proboha, Claire,“ řekl. „Nemůžeš se aspoň trochu upravit? Řekl bych, že když jsi celý den sama doma a nemáš toho zrovna moc na práci, mohla by sis snad najít pár minut na to, aby ses dala trochu do...“

„Ne,“ řekla jsem zvýšeným hlasem a vrazila jsem mu do náruče Briannu, která se opět dala do zlostného a vyčerpávajícího pláče.

„Ne,“ řekla jsem znovu a vzala jsem mu láhev vína z jeho neklidné ruky.

„NE!“ zakřičela jsem a dupla si. Široce jsem se rozmáchla a mrštila lahví, on uhnul, ale já se střelila do zárubně dveří. Temně rudé stříkance Beaujolais se rozletěly po zápraží a ve světle nad vchodem se zatřpytily střepy. Hodila jsem roztržštěnou

láhev do azalek a rozběhla se jen tak bez kabátu pryč po cestičce, do mrznoucí mlhy. V dolní části cestičky jsem minula překvapené Hinchcliffey, kteří přijeli o půl hodiny dříve, pravděpodobně s nadějí, že mě nachytají při nějakém domácím faux pas. Doufám, že si užijí večeri, prohnalo se mi hlavou.

Jezdila jsem jen tak bezcílně v mlze, s tryskou topení u podlahy auta nastavenou na maximum, dokud mi nezačal docházet benzín. Nehodlala jsem se ale ještě vrátit domů, pořád jsem se na to necítila. Non-stop kavárna? Vzápětí jsem si uvědomila, že je pátek večer a blíží se dvanáctá hodina. Vlastně jsem měla kam jít. Otočila jsem vůz zpátky směrem na předměstí, kde jsme žili a kde byl také kostel svatého Finbara.

V tuto hodinu už byla kaple kvůli vandalům a lupičům zamčená. Pro pozdní obdivovatele tam ale měli u dveří kódový zámek s pěti tlačítky, na nichž byla čísla od jedničky do pětky. Když byla stlačena tři z nich ve správné kombinaci, západka dveří se uvolnila a bylo možné vstoupit.

Tiše jsem prošla podél zadní části kaple k zápisní knize, která měla své místo u nohou svatého Finbara, abych zapsala svůj příchod.

„Sv. Finbar?“ podivil se před nějakou dobou Frank. „Takový světec neexistuje. Ani nemůže.“

„Ale ano, je,“ odvětila jsem s trochou samolibosti. „Byl to irský biskup ve dvanáctém století.“

„Aha, irský,“ řekl Frank přezíravě. „Tak tím se to vysvětluje. Ale to, co nemohu pochopit,“ pokračoval, ale dával si pozor, aby to vyznělo taktně, „je, ehm, no... proč?“

„Proč co?“

„Proč ses teď dala na uctívání eucharistie? Vždyť jsi nikdy nebyla věřící o nic víc než já. Ani nechodíš v neděli na mši, otec Beggs se mě každý týden ptá, kde jsi.“

Zavrtěla jsem hlavou. „To ti nedokážu vysvětlit, Franku. Je to prostě něco... něco, co potřebuji.“ Podívala jsem se na něj bezmocně, protože jsem to neuměla rozumně vysvětlit. „Je to... Je to tam takové klidné,“ řekla jsem nakonec.

Otevřel ústa, jako by chtěl ještě něco dodat, ale pak se otočil jinam a kroutil hlavou.

Bylo to klidné místo. Parkoviště u kostela zelo prázdnotou, až na jediné auto adoranta vykonávajícího službu, které na černém podkladu ve světle pouličního světla téměř zářilo. Uvnitř jsem zapsala své jméno do knihy, a když jsem šla dopředu, taktně jsem si odkašlala, abych adoranta jemně upozornila na svoji přítomnost. Poklekla jsem za ním. Byl to podsaditý muž ve žluté větrovce. Po chvíli vstal, poklekl před oltářem, otočil se a šel směrem ke dveřím. Když mě mjel, kývl krátce na pozdrav.

Dveře se se zasyčením zavřely a já zůstala sama, až na svátost vystavenou na oltáři ve velké zlaté monstranci. Vedle ní stály na oltáři dvě velké svíčky. Byly hladké a bílé a v bezvětrí kostela se jejich plamen příliš nehýbal. Zavřela jsem na chvíli oči a zapolouchala se do ticha.

Vše, co se během dne stalo, se mi teď honilo hlavou v nesourodé změti myšlenek a pocitů. Po krátké procházce přes parkoviště bez kabátu jsem se trásla zimou, ale pomalu mi zase začínalo být teplo a dosud zaťaté ruce mi uvolněně klesly do klína.

Konečně, jak jsem to v kapli pocítila již dříve, jsem přestala myslet. Nelámala jsem si hlavu, jestli proto, že se čas v přítomnosti věčnosti zastavil, nebo to způsobila velká únava, kterou jsem cítila v každé, i sebemenší kůstce těla. Ale výčitky kvůli Frankovi každopádně ustaly a bolestný stesk po Jamiem se zmírnil. I to neustálé přepínání a emoční vypětí provázející mateřství se zklidnilo na úroveň jakéhosi šumu v pozadí, ne hlasitějšího než pomalý tlukot vlastního srdce, pravidelný a ukonejšný tmavým klidem kaple.

„Pane,“ zašeptala jsem, „svěřuji do tvé milosti duši tvého služebníka Jamese.“ I moji, dodala jsem v duchu. I moji.

Seděla jsem nehybně a sledovala světlo svíček. Plamínky se měkce odrážely ve zlatém povrchu relikviáře. Další adorant prošel uličkou za mnou a se silným zavržením poklekl v lavici. Chodili každou hodinu, ve dne i v noci. Nejsvětější svátost tak nikdy nebyla ponechána o samotě.

Zůstala jsem tam ještě pár minut, pak jsem vstala z kostelní lavice a poklonila se směrem k oltáři. Jak jsem kapli procházela

směrem k východu, zahlédla jsem v zadní řadě ve stínu sochy svatého Antonína nějakou postavu. Zatímco jsem se blížila, muž poposedl, pak vstal a zamířil uličkou směrem ke mně.

„Co tady děláš?“ sykla jsem.

Frank kývl ke klečícímu a rozjímajícímu adorantovi, jemně mě vzal za loket a vyvedl ven.

Počkala jsem, až se za námi dveře kaple zavřely, abych ho mohla, znovu rozčilená, konfrontovat.

„Co to má znamenat?“ zeptala jsem se ho našťavaně. „Proč jsi mě šel hledat?“

„Bál jsem se o tebe.“ Ukázal na prázdné parkoviště, kde jeho velký buick ochranně stál vedle mého malého forda. „V téhle městské části je to pro osamělou ženu v noci nebezpečné. Přišel jsem tě doprovodit domů. To je vše.“

Nezmínil se ani o Hinchcliffeových, ani o večeri. Moje rozčilení trochu polevilo.

„Aha,“ řekla jsem. „Co jsi udělal s Briannou?“

„Poprosil jsem starou paní Munsingovou odvedle, aby na ni dohlédla, kdyby plakala. Ale spala dost tvrdě, tak snad to ani nebude třeba. Pojd' už, je hrozná zima.“

A opravdu byla, mrazivý vzduch jako by obklíčený obloukem světla z veřejného osvětlení na parkovišti pomalu vířil a já se v tenké blůze zase rozechvěla.

„Tak se pak sejďeme doma,“ řekla jsem.

Teplo dětského pokoje mě přivítalo příjemnou náručí, když jsem šla zkontrolovat Briannu. Stále ještě spala, ovšem neklidně a otáčela ryšavou hlavičku ze strany na stranu. Drobná ústa měla otevřená podobně jako rybka lapající po vzduchu nad hladinou.

„Má hlad,“ zašeptala jsem k Frankovi, který stál za mnou a přes rameno láskyplně hleděl na dítě. „Raději ji nakrmím, než půjdu spát. Aspoň si pak ráno pospí o něco déle.“

„Donesu ti něco horkého k pití,“ řekl, a než jsem stihla zvednout to malé spící hřejivé klubko z postýlky, zmizel za dveřmi do kuchyně.

Sála jen z jednoho prsu, ale byla sytá. Rtíky se pomalu odtáhly od bradavky lemované mlékem a rozčuchaná hlavička se těžce

opřela o moji paži. Zkoušela jsem s ní trást a mluvit k ní, aby se probrala a napila se ještě z druhého prsu, ale nakonec jsem to vzdala a položila ji zpátky do postýlky. Jemně jsem ji poplácala po zádech, dokud si spokojeně neodříhla do polštáře. Pak začala zhluboka dýchat a zcela nasycená tvrdě usnula.

„Už usnula?“ Frank povytáhl deku, kterou zdobili malí žlutí králíci, a přikryl ji.

„Ano.“ Opřela jsem se v houpacím křesle, ale byla jsem psychicky i fyzicky příliš vyčerpaná, než abych dokázala vstát. Frank se za mě postavil a jednu ruku mi lehce položil na rameno.

„On je tedy po smrti?“ zeptal se jemně.

Chystala jsem se odpovědět, že jsem to už říkala, ale pak jsem zařadila zpátečku a už otevřená ústa jsem zavřela. Přikývla jsem a dívala se v šeru na postýlku a malou obyvatelku, která v ní spala. Pravý prs mě bolel, protože byl plný mléka, a bez ohledu na to, jak moc jsem se cítila unavená, nemohla jsem jít spát, dokud jsem se nepostarala o nezbytné. S odevzdaným povzdechem jsem sáhla po odsávačce, nemotorně a směšně vypadajícím gumovém vynálezu. Jeho užívání bylo nedůstojné a nepříjemné, ale pořád to bylo lepší než se za hodinu probudit s košilí mokrou od vytékajícího mléka a s bolestným pocitem, že mi přeplněný prs praskne.

Mávla jsem na Franka rukou, ať jde.

„Jdi napřed. Bude to trvat jen pár minut, ale musím...“

Místo toho, aby odešel nebo něco řekl, vzal mi odsávačku z ruky a položil ji na stolek. Jeho ruka pomalu, jako kdyby měla vlastní vůli, v šeru a teple dětského pokoje, jemně, ale pevně sevřela oblouk mého plného prsu.

Sklonil hlavu a rty přitiskl na bradavku. Zasténala jsem, s pocitem napůl bolestivým, jak se mléko dralo ven malými kanálky. Položila jsem ruku dozadu na jeho hlavu a přitiskla ho k sobě blíž.

„Silněji,“ zašeptala jsem. Jeho ústa byla měkká a ve svém tlaku jemná, nic, co by se podobalo vytrvalému sevření tvrdých a bezzubých dásní kojence, urputně a hladově se dožadujících silného proudu mléka.

Frank klečel přede mnou jako prosebník. Uvažovala jsem, zda to cítí Bůh, když vidí adoranty, jak před něj předstupují. Je i On plný nenaplněné něhy a žalu? Omámená oparem únavy jsem měla pocit, jako by se vše kolem mě zpomalilo, jako bychom byli někde pod vodou. Frankovy ruce se jako v proudu vlnících stvolů mořských řas pohybovaly jemně po mém těle, až mě silná vlna zvedla a vyplavila na břeh koberce uprostřed dětského pokoje. Zavřela jsem oči a nechala se přlivem odnést pryč.

Přední dveře staré fary se otevřely a skřípotem zrezivělých pantů ohlásily návrat Brianny Randallové. Roger uslyšel dívčí hlasy a rychle vyskočil.

„Libru nejlepšího másla, že jo, o to jsem si měla říct, ale já pořád přemýšlím, jestli vůbec existuje něco jako druhé nejlepší maslo, nebo nejhorší maslo...“ Brianna se smíchem a tímto komentářem předávala balíčky Fioně.

„No, jestli jsi byla u starého Rascala Wicklowa, tak ti pravděpodobně stejně dal to nejhorší bez ohledu na to, co řekl...“ Fiona ji přerušila. „Aha, máš skořici, to je bezvadné! Udělám skořicové rohlíčky, chceš se dívat, jak je připravuji?“

„Ano, ale nejdřív si musím dát večeři. Umírám hladu!“ Brianna stála na špičkách a větrila směrem ke kuchyni. „Copak to bude – haggis?“

„Haggis! Svatá dobroto, Anglánko, ty jsi úplně mimo, na jaře haggis neděláme! Ten se připravuje až na podzim, kdy je čas porážení ovcí.“

„Já že jsem Anglánka?“ Zdálo se, že to oslovení Briannu potěšilo.

„No jasně, že jsi, ty naivko. Ale i tak tě mám ráda.“

Fiona se usmála na Briannu, která byla o dobrých dvacet centimetrů vyšší než tato malá skotská dívka. Fiona měla devatenáct let a okouzující plné tvary. Brianna vedle ní vypadala jako klasické dílo středověkého řezbáře, byla vysoká, štíhlá, se silnou kostrou. Se svým dlouhým rovným nosem a dlouhými rudozlatě zářícími vlasy vypadala na pozadí skleněné koule stropní lampy

jako ilustrace, která by mohla beze změny vystoupit z tisíc let starého iluminovaného rukopisu.

Roger si najednou uvědomil, že Claire Randallová stojí jen kousek od jeho lokte. Hleděla na dceru s výrazem, v němž se mísila láska, pýcha a ještě něco jiného, snad vzpomínka? Mírně ho zaskočilo, když si uvědomil, že Jamie Fraser musel být také nápadně vysoký, a kromě vikingských ryšavých vlasů po něm jeho dcera podědila i postavu.

Bylo to dost pozoruhodné. Chováním ani mluvou se Brianna nijak nevymykala, ale přesto na ostatní působila neodolatelně. Bylo na ní něco magicky přitažlivého, co ostatní vtahovalo do sféry jejího vlivu.

Jeho rozhodně přitahovala. Brianna se otočila a usmála se na něj. Než si to stihl uvědomit, stáli u sebe tak blízko, že mohl vidět jemné pihy na jejích lících a ucítil vůni dýmkového tabáku, která jí uvízla ve vlasech při cestě za nákupy.

„Ahoj,“ řekl s úsměvem. „Měla jsi na úřadu pro klanové záležitosti štěstí, nebo tě příliš zaneprázdnilo hraní si na Fionina poskoka?“

„Poskoka?“ Brianniny oči se pobaveně zúžily do modrých štěrbin. „*Poskok*? Tak nejdřív jsem Anglanka a teď zase poskok. A jak tedy lidem říkáte, když se k nim snažíte být *milí*?“

„Drrrrahá,“ řekl a přehnaně artikuloval písmeno *r*, až obě dívky rozesmál.

„Chováš se jako aberdeenský teriér ve špatné náladě,“ poznamenala Claire. „Našla jsi tedy něco v té knihovně úřadu pro horalské klany, Bree?“

„Spoustu věcí,“ odpověděla jí dcera a prohrabávala se hromadou fotokopií, které odložila na stůl v hale. „Většinu z toho se mi podařilo přečíst, už když mi dělali kopie – tohle bylo nejzajímavější.“ Vytáhla z hromádky jeden list a podala jej Rogerovi.

Byl to výňatek z knihy o legendách z Vysočiny, kapitola nazvaná „*Leap O' the Cask*“ (Skákající soudek).

„Legendy?“ řekla Claire, nahlížeje Rogerovi přes rameno. „To hledáme?“

„Možná.“ Roger studoval list papíru a mluvil nepřítomně, jeho pozornost se soustředila na víc věcí. „Co se týče Skotské vysočiny, většinou se jedná o ústní tradici, a to asi až do poloviny devatenáctého století nebo tak nějak. To znamená, že je velmi obtížné odlišit od sebe příběhy o skutečných lidech, historických postavách nebo mýtických stvořeních, jako jsou třeba vodní koně, duchové a prastará kouzla dřívějšího lidu. Badatelé, kteří příběhy sepisovali, si s velkou pravděpodobností sami často nebyli jisti, s čím mají co do činění, no a někdy tak zapsali kombinaci skutečnosti a mýtu, jindy zase skutečnou historickou událost.“ Na chvíli se odmlčel a zahloubal se do čtení.

„Například tento příběh vypadá jako skutečný.“ Roger jí podal další list. „Je to příběh o vzniku místního názvu jedné konkrétní skalní formace na Vysočině.“

Claire si dala pramen vlasů za ucho, sklonila hlavu a přimhouřila oči, aby se jí ve slabém světle lustru lépe četlo. Fiona, která byla natolik zvyklá na zatuchlé papíry a nudné výňatky z historie, že ji už přestaly zajímat, opět zmizela v kuchyni, aby dohlédla na večeři.

„*Leap O' the Cask*,“ četla Claire. „*Tato neobvyklá formace, která se nachází nedaleko potůčku, je pojmenována podle příběhu o jakobitském zemanovi a jeho sluhovi. Tomuto zemanovi se jako jednomu z mála šťastlivců podařilo přežít katastrofu u Culloden, s obtížemi se dostal do svého domova, ale téměř sedm let byl nucen se skrývat v jeskyni na svých pozemcích, zatímco anglické vojsko pátralo po celé Vysočině a hledalo uprchlé stoupence Charlese Stuarta. Věrní nájemci přítomnost svého pána tajili a do úkrytu mu přinášeli jídlo a jiné potřeby. Vždy si dávali velký pozor, aby se o něm nezmiňovali jinak než jako o „Šedém baretu“ (Dunbonnet). Pouhá zmínka jeho jména by mohla přilákat anglické hlídky, které okresem často procházely.*

Jednoho dne nesl chlapec svému pánovi do jeskyně soudek piva a na stezce ho zastavila skupina anglických dragounů. Statečně odmítl odpovídat na otázky vojáků nebo se vzdát svého nákladu. Když jeden z dragounů chlapce napadl, ten soudek upustil. Soudek se skutálel ze strmého kopce dolů až do říčky v údolí.“

Vzhlédla od papíru a zvedla obočí na dceru.

„Proč tenhle? Víme, nebo si myslíme, že víme,“ opravila se a trochu se na Rogera zamračila, „že Jamie unikl z Cullovenu, ale stejně tak se to podařilo i spoustě dalších lidí. Podle čeho soudíš, že tímhle zemanem by mohl být Jamie?“

„Kvůli tomu šedému baretu, samozřejmě,“ odpověděla Brianna, jako kdyby byla překvapená, že se na to ptá.

„Co?“ Roger se na ni podíval zmateně. „A co má být s tím šedým baretem?“

Místo odpovědi Brianna vzala do ruky pramen svých hustých zrzavých vlasů a zamávala mu jím pod nosem.

„Šedý baret!“ řekla netrpělivě. „Nenápadný šedohnědý baret, rozumíš? Celou dobu nosil něco na hlavě kvůli vlasům, které by ho prozradily! Copak jsi neřikal, že ho Angličané nazývali Rudý Jamie? To znamená, že o jeho zrzavých vlasech věděli, a tak je musel schovávat pod baretem!“

Roger na ni zíral neschopen slova. Brianna si rozpustila vlasy, takže jí volně pokrývaly ramena a v odlescích světla připomínaly oheň.

Claire se podívala na dceru a vzrušením se jí rozjasnily oči. „Možná máš pravdu,“ řekla. „Byly jako ty tvoje... Jamieho vlasy měly úplně stejnou barvu jako tvoje, Bree.“ Natáhla se a něžně pohladila Briannu po vlasech. Dívka vlídně pohlédla na matku.

„Já vím. Přemýšlela jsem o tom, když jsem to četla a snažila se představit si ho, víš?“ Přestala a odkašlala si, jako kdyby jí něco uvízlo v krku. „Nedokázala jsem si ho ale představit, jak se skrývá na vřesovišti s vlasy, které na slunci září. Říkali jste, že to byl psanec, a tak jsem si pomyslela, že musel dobře vědět, jak se skrývat. Vždyť se ho snažili zabít.“ Poslední slova již skoro jen zašeptala.

„Přesně tak.“ Roger rychle zareagoval, aby rozptýlil stín v Brianniných očích.

„To je úžasná domněnka, ale možná se dá při troše práce prověřit a upřesnit. Pokud se nám podaří najít ‚Leap O’ the Cask‘ na mapě.“

„Za jakou hlupačku mě máš?“ řekla Brianna uraženě. „To mě taky napadlo.“ Stín ve tváři zmizel a nahradil ho výraz samolibosti. „Proto jsem se vrátila tak pozdě. Požádala jsem tu úřednici, aby mi vyhledala všechny mapy Vysočiny, které tam měli.“ Vytáhla z hromádky papírů další fotokopie a u horního okraje jedné z nich na něco vítězoslavně ukázala prstem.

„Vidíte? To místo je tak malé, že na většině map ani není zakresleno, o téhle to však neplatí. Přesně tady, tohle je vesnice Broch Mordha, což je, jak máma říká, blízko panství Lallybroch, a tamhle,“ prst posunula o čtvrt palce jinam, na mikroskopickou tečku. „Vidíte to?“ zopakovala. „Vrátil se na své pozemky u Lallybrochu a tohle je to místo, kde se skrýval.“

„Nemám lupu, takže ti prostě budu věřit, že je tu napsané Leap O' the Cask,“ řekl Roger. Narovnal se a usmál na Briannu. „No tak to gratuluju. Myslím, že jsi ho našla... takhle daleko, ale přesto.“

Brianna se usmála a oči měla až podezřele lesklé. „Jo,“ řekla tiše a jemně se prstem dotkla těch dvou stránek. „Můj otec.“

Claire stiskla své dceři ruku. „Vlasy máš po svém otci, ale s radostí zjišťuji, že mozek jsi zdělila po matce. Pojďme tvůj objev oslavit Fioninou večeří.“

„Dobrá práce,“ řekl Roger Brianně, když následovali Claire do jídelny. Ruku lehce položil na dívčin pas. „Máš důvod být na sebe pyšná.“

„Díky,“ odpověděla s krátkým úsměvem, avšak téměř okamžitě se na její ústa vrátil zamyšlený výraz.

„Copak je?“ zeptal se Roger tiše a zastavil se uprostřed haly. „Děje se něco?“

„Ne, vlastně ne.“ Otočila se k němu, s malou, přesto viditelnou vráskou mezi zrzavým obočím. „Zrovna jsem se snažila představit si, jak se vyrovnával s nutností žít sedm let v jeskyni... A co se s ním dělo pak?“

Roger se k ní z náhlého impulzu naklonil a mezi obočí ji lehce políbil:

„Já nevím, drahoušku. Ale možná to zjistíme.“

II. ČÁST

LALLYBROCH

ŠEDÝ BARET

LALLYBROCH
LISTOPAD 1752

Do domu chodil jednou za měsíc, když mu jeden z chlapců přišel říct, že je to venku bezpečné. Cestu podnikal vždy v noci, ve tmě se pohyboval tiše jako liška. Důvodem těchto návštěv byla, samozřejmě kromě jiného, potřeba oholit se. Zbavoval se vousů a touto činností udržoval spojení s civilizací.

Jako stín dokázal proklouznout kuchyňskými dveřmi do domu, kde ho vítal Ianův úsměv nebo polibek jeho sestry. A proměna mohla začít. Umyvadlo s horkou vodou a čerstvě nabroušená břitva čekaly již položené na stole spolu s čímkoli, co se dalo použít jako pěna na holení. Tu a tam to bylo i skutečné mýdlo, pokud bratranec Jared poslal nějaké z Francie, častěji však jen nedovařený lůj s louhem, který pátil v očích.

Příjemnou změnu pociťoval už s prvním vdechnutím kuchyňské vůně, tak intenzivní a bohaté v porovnání s vůní jezera, vřesoviště a dřeva zředěných větrem, které mu poskytovala jeskyně. Návrat do kůže člověka, jakým býval dřív, se dovršil teprve s ukončením rituálu holení.

Už si zvykli, že dokud se neoholí, neřekne ani slovo. Nedivili se, po měsíci stráveném o samotě k němu slova přicházela pomalu. Nebylo to nedostatkem myšlenek, které by chtěl sdělit, naopak. Slova se mu však nemohla prodrat hrdlem, jak se v tom krátkém čase, jenž jim byl vyměřen, jedno přes druhé chtěla rychle dostat ven. Potřeboval těch pár minut, aby pečlivě zvážil, co řekne nejdříve a komu.

Byly novinky, které chtěl slyšet – o anglických hlídkách v kraji, o politice, zatčeních a soudních řízeních v Londýně a Edinburghu. Ty mohl očekávat. O hospodářství raději mluvil s Ianem a s Jenny o dětech. Když se zdálo, že je to bezpečné, sešly děti dolů, aby se pozdravily se svým strýcem, ospale ho objaly a daly mu vlhkou pusou, než se zase odpotácely zpátky do postele.

„Už z něj bude brzy muž,“ zaznělo hned na začátek rozhovoru, když dorazil v září, a kývl na nejstarší dítě Jenny, svého jmenovce. Desetiletý hoch seděl u stolu trochu strnule, jako by si uvědomoval důležitost svého dočasného postavení pána domu.

„Přesně to mi chybí, dělat si starost o dalšího mužského,“ odpovíděla jeho sestra kysele, ale jako by mimochodem se dotkla synova ramene s patřičnou hrdostí, která její slova převracela naruby.

„Máš zprávy od Iana?“ zeptal se na svého švagra, už počtvrté zatčeného. Před třemi týdny ho převezli do Inverness kvůli podezření, že sympatizuje s jakobity.

Jenny zavrtěla hlavou a postavila před něj přikrytou nádobu. Sytá teplá vůně zapékané koroptve se prodírala horní kůrkou a zaplnila mu ústa slinami, takže musel polknout, aby mohl promluvit.

„Není třeba si dělat velké starosti,“ řekla Jenny a nandala mu na talíř pořádnou porci koláče. Hlas měla klidný, ale svislá vráska mezi obočím se jí prohloubila. „Poslala jsem Ferguse, aby jim donesl ukázat výpis z pozemkového katastru a doklad o Ianově propuštění z jeho pluku. Však oni ho pošlou zpátky domů, jakmile si uvědomí, že není zeman z Lallybrochu a že jeho dalším vězněním nic nezískají.“ Podívala se na syna a sáhla pro konvici s pivem. „Nemají ani tu nejmenší šanci obvinít ho ze zrady.“

Její hlas byl sice zachmuřený, ale při pomýšlení na zmatky u anglického soudu cítila příjemné uspokojení. Deštěm promočený výpis z katastru, na kterém je uvedeno, že majetkové právo se ze staršího Jamese převádí na jeho mladšího jmenovce, si už svou cestu na soud našlo, což se opakovalo pokaždé, když se anglická Koruna pokusila majetek zabrat jako vlastnictví jakobitského zrádce.

Stejně tiše, jak přicházel, se i vytrácel, a pokaždé pociťoval, jak s každým krokem, jímž se vzdaluje od statku, z něj znovu odpadává tenký nátěr lidskosti. Někdy se mu dařilo udržovat si iluzi tepla a rodiny alespoň po celou cestu do jeskyně, kde se skrýval, jindy zmizela téměř okamžitě, protože ji odvál studený vítr, který v poryvech přinášel štiplavý pach spáleniště.

Za horním polem vypálili Angličané tři polnosti. Vytáhli Hugh Kirbyho a Geoffa Murrayho od domácího krbu a na prahu jejich vlastních domů je zastřelili. Bez řeči a bez oficiálního obvinění. Jen mladý Joe Fraser unikl. Varovala ho manželka, která zahlédla Angličany přicházet. Žil pak tři týdny s Jamiem v jeskyni, dokud vojáci neopustili okres a nevzali Iana s sebou.

V říjnu mluvil se dvěma staršími chlapci. Byl to Fergus, francouzský chlapec, kterého kdysi odvedl z pařížského nevěstince, a Rabbie MacNab, syn služky z kuchyně a Fergusův nejlepší kamarád.

Břitvou pomalu přejížděl po tváři a kolem oblouku své čelisti, pak otřel z čepele pěnu o okraj umyvadla a jedním okem zachytil na tváři Rabbieho MacNaba slabý záblesk fascinované závisti. Trochu se otočil a viděl, jak ho tři chlapci, Rabbie, Fergus i malý Jamie, pozorně sledují s ústy mírně pootevřenými.

„To jste ještě neviděli mužského, jak se holí?“ zeptal se a povytáhl jedno obočí. Bylo na Jamiem, coby oficiálním majiteli panství, aby odpověděl.

„No, totiž..., strýčku,“ řekl, celý rudý rozpaky. „Táta je teď pryč, a i když je doma, tak ho při holení často nespatříme. Tebe jsme, strýčku, nikdy neviděli s tolika *vousy*. Není divu, vždyť ti rostly celý měsíc. Jsme moc rádi, že tě zase vidíme, a tak si to chceme užít.“

Náhle Jamiemu došlo, že chlapcům musí připadat jako velmi romantická postava. Žije sám v jeskyni, v noci vyráží na lov, v noci schází dolů ve skrytu mlhy, celý špinavý a rozčuchaný, s divokými zrzavými vousy. V jejich věku se jim život psance, obnášející skrývání se na vřesovišti a přebývání ve vlhké, stísněné jeskyni, musel jevit jako okouzlující dobrodružství.

Ve svých patnácti, šestnácti a deseti letech nemají ani ponětí o vině či hořkosti samoty ani o tíze odpovědnosti, již se nedalo ulevit žádným činem.

Snad mohli chápat strach, přesněji strach jistého druhu. Strach ze zajetí, strach ze smrti. Ne však strach ze samoty, ze své vlastní povahy, strach z šílenství. Nedokázali si představit ten neustálý, chronický strach z rizika, jaké pro ně představuje jeho přítomnost... a i kdyby jej chápali, vytěsnili by to vírou ve vlastní nesmrtnost, na což měli ve svém věku plné právo.

„Ach, ano,“ řekl a otočil se zpět k zrcadlu, když malý Jamie přestal koktat. „Člověk se rodí se svým smutným údělem a s vousy. Jeden z Adamových trestů.“

„Adamových?“ Fergus byl upřímně svojí neznalostí zaskočen a dal ji najevo, zatímco zbylí dva chlapci se snažili předstírat, že oni naprosto přesně vědí, o čem Jamie mluví. Od Ferguse, jako Frantíka, se ale nedalo čekat, že by věděl všechno.

„Ach, ano.“ Jamie právě přetáhl horní ret dolů přes zuby a holil se břitvou pod nosem. „Na začátku, když Bůh stvořil člověka, byla Adamova brada stejně holá jako ta Evina. Jejich těla byla bez chlupů právě tak holá jako tělo novorozence.“ Všiml si, jak se oči malého Jamieho podívaly směrem na Rabbieho rozkrok. Vousy Rabbie stále neměl, jen tmavý stín pod nosem, ale na jiných místech už něco rostlo.

„Ale když je anděl s planoucím mečem vyhnal z Ráje, sotva prošli branou ven ze zahrady, začaly Adamovi na bradě růst a svědit vousy a od té doby jsou muži odsouzeni k holení.“

Doholil si bradu a se závěrečným gestem se svému publiku teatrálně poklonil.

„Ale co na těch ostatních místech?“ ptal se Rabbie zvědavě. „*Tam* se přece neholíš!“ Malý Jamie se přitom pomyšlení zachichotal a znovu se začervenal.

„A to je taky sakra dobře,“ poznamenal jeho starší jmenovec. „Na to bylo potřeba po čertech pevnou ruku. I když, zase by na to nebylo třeba zrcadlo,“ dodal k rozesmátému sboru.

„A co dámy?“ zeptal se Fergus. Hlas se mu zlomil na slově „dámy“, takže připomínal kvákání volské žáby, a ostatní dva

chlapci se rozesmáli ještě víc. „Přeci, *les filles* tam mají porost taky a neholí se, no obvykle ne, myslím,“ dodal a zřejmě si vybavil něco z raných vzpomínek na život v nevěstinci.

Jamie zaslechl kroky své sestry, jak sestupovala do haly.

„No, to ale není prokletí,“ řekl svému napjatě čekajícímu publiku, zvedl umyvadlo a jeho obsah hezky vylil z otevřeného okna. „Ty dal Bůh člověku jako útěchu. A jestli někdy budete mít, pánové, tu čest uvidět ženu v celé její nahé kráse,“ řekl, podíval se přes rameno ke dveřím a spiklenecky ztišil hlas, „tak zjistíte, že ty chloupky tam rostou ve tvaru šipky ukazující cestu, aby i ten nejméně zkušený chudák našel bezpečně cestu domů.“

S významným gestem se odvrátil od toho pochechtávání a pochrochtávání za ním a najednou se zastyděl, když spatřil sestru, jak sestupuje do haly pomalým a kolébavým krokem pokročilého těhotenství. Držela podnos s jeho večerí a opírala si ho o obrovské břicho. Jak ji jen mohl shazovat kvůli takovému hloupému žertu a chvilkovému kamarádství s chlapci?

„Buďte zticha!“ utrl se na chlapce, kteří se okamžitě přestali chichotat a překvapeně na něj hleděli. Přispěchal odebrat Jenny těžký tác a položil ho na stůl.

Bylo to naložené kozí maso se slaninou a všiml si, jak při pohledu na to jídlo a jeho vůni Fergusovi poskočil ohryzek na tenkém krku. Uvědomoval si, že pro něj schovávali to nejlepší jídlo, stačil jeden pohled na ty pohublé tváře za stolem. Při každé návštěvě přinesl tolik masa, kolik jen mohl. Někdy ulovil králíky nebo tetřevy, někdy vybral vejce z hnízda kulíka, ale nikdy to nebylo dost pro dům, ve kterém bylo nutné postarat se nejen o rodinu a služebnictvo, ale také o rodiny zavražděného Kirbyho a Murrayho. Vdovy a děti nájemníků tu zůstanou nejméně do jara a do té doby musí být schopen se o ně postarat a nasytit je.

„Posaď se ke mně,“ řekl Jenny, vzal ji za ruku a jemně ji vedl, aby se posadila na lavici vedle něj. Vypadala překvapeně, byla zvyklá stát, aby ho mohla obsloužit, když přišel, ale posadila se opravdu ráda. Bylo už pozdě a cítila se unavená. Všiml si tmavých kruhů pod jejíma očima.

S rozhodností odřízl pořádný kus masa a položil talíř před ni.

„Ale tohle všechno je pro tebe!“ protestovala Jenny. „Já jsem už jedla.“

„Ale ne dost. Musíš se najíst pořádně – kvůli dítěti,“ dodal v náhlé inspiraci. Protože i kdyby se odmítla najíst, teď už by kvůli dítěti musela. Ještě chvíli váhala, ale pak se na něj usmála, zvedla lžici a dala se do jídla.

Už byl listopad a chlad se mu dostal pod tenkou košili a kalhoty, které měl na sobě. Nevšímal si toho, soustředil se na lov. Bylo sice zataženo, ale obloha měla díky měsíci v úplňku spoustu světla a barvu stříbrné makrely.

Díky Bohu, že nepršelo. Přes dopadající dešťové kapky nebylo nic pořádně slyšet a štiplavá vůně mokré vegetace maskovala pach zvířat. Za ty dlouhé měsíce života venku se mu čich zbystřil natolik, že ho při vstupu do domu jeho výrazná vůně někdy málem srazila na zem.

Nebyl dost blízko, aby cítil pižmový pach jelena, ale slyšel zrádné zašustění, když *ho* zvíře ucítilo a vyrazilo pryč. Teď už stálo nehybně, stalo se jen jedním ze stínů, které se vlnily po svazích kolem něj, pod pohyblivými se mraky.

Otočil se co nejpomaleji k místu, kde mu uši napověděly, že jelen stojí. V ruce držel luk a šíp byl připravený na těživě. Až jelen vyrazí, bude muset stačit jediný výstřel. Snad ho trefí.

Ano, je tu! Srdce mu vyskočilo až do krku, když uviděl parohy, ostře rozsochaté a černě vyčnívající nad okolní keře. Uklidnil se, zhluboka se nadechl a pak udělal krok vpřed.

Jelen jako vždy vyrazil překvapivě hlučně. Tento lovec však byl připraven. Nic ho nepřekvapilo ani nepřimělo k útěku. Zůstal stát na místě, pozoroval špičku šípu a sledoval dráhu jelenova úprku. Čekal na správný moment, zamířil, vystřelil, a pak *ho* tětíva ostře štípla do zápěstí.

Byla to čistá rána, těsně za rameno, a také šlo o dobrý kus. Pochyboval, že by měl sílu ulovit dospělého jelena. Jelen se svalil jako jasná skvrna za trs keřů, nohy mu trčely do stran, tuhé jako hole, a umíral tím podivně bezmocným způsobem kopytníků. Lovcův měsíc ozářil lesknoucí se oko a skryl tmavý měkký pohled. Tajemství umírání se rozpustilo ve stříbrné prázdnotě.

Vytáhl dýku, kterou měl za opaskem, a poklekl u své kořisti. Rychle odříkal slova modlitby gralloch, kterou ho naučil starý John Murray, Ianův otec. Když jeho vlastní otec slyšel tuto modlitbu, vždy se trochu ušklíbl, a Jamie pochopil, že tato modlitba je možná určena jinému bohu, než s jakým mluvil každou neděli v kostele. Ale jeho otec neřekl nic, a on sám ta slova také zamumlal, přestože si sotva uvědomoval, co říká. Byl plný nervózního vzrušení, když mu pak ruka starého Johna, položená na jeho vlastní, poprvé pomohla zabořit nůž do chlupaté kůže a masa.

Teď jako člověk s letitou zkušeností vzal do jedné ruky lepka-vý čenich a druhou podřízl jelenovi hrdlo.

Krev stříkala přes horký nůž i ruce, dvakrát nebo třikrát vystříkla, až se proud zpomalil, a krev z velkých cév proříznutého hrdla vytékala klidně. V dřívějším životě by to nedokázal udělat, a možná ani teď, kdyby se zastavil a přemýšlel. Ale hlad a závrať ho ve studeném svěžím opojení noci dostala daleko za bod, odkud ještě existovala cesta zpět. Udělal z dlaní misku, zachytil do ní teplou krev, z níž stoupala pára, a hltavě se napil.

Měsíc svítil studeným světlem na jeho krvavé spojené ruce a Jamiemu to připadalo, jako kdyby se nejen napil jelenovy krve, ale s ní i vsřebal samotnou podstatu tohoto zvířete. Chutnala jako sůl a stříbro a byla stejně teplá jako jeho vlastní. Nevnímal při polykání ani teplo ani chlad, jen bohatou chuť v ústech, slabou závrať, pach horkého železa a náhlé hlasité kručení v břiše způsobené hladem a blízkostí potravy.

Zavřel oči a zhluboka dýchal. Mezitím studený vlhký vzduch zeslabil horký pach poraženého těla a ovládl jeho vlastní smysly. Polkl, pak si otřel hřbetem ruky obličej a očistil si dlaně o travu.

Ochablé, těžké tělo zvířete se pohnulo, on odříkal gralloch a dlouhým tahem, v němž se mísila síla s jemností, rozpáral zvířeti břicho, aniž by ovšem poškodil vak držící vnitřnosti pohromadě. S jakýmsi zvláštním pocitem důvěrné blízkosti vnořil ruce do horkého vlhkého těla. Když potom měsíc vyšel zpoza mraku, takže viděl své ruce, silně zabral a celý ten úhledný vak vytáhl. Nakonec dalšími řezy prozrazujícími zkušenost rozevřel tělo, které nějaká černá magie proměnila z jelena v maso.

I přes bohaté paroží to byl malý jelen. S trochou štěstí ho tedy dokáže odnést sám a nemusí ho tu nechat napospas liškám a jezevcům, kteří by do doby, než by se mu podařilo přivést pomoc, mohli kořist roztrhat. Podsunul jedno rameno pod jelenovu nohu, pomalu vstal a při té námaze zachrčel. Pak povytáhl břemeno výš na záda do správné polohy.

Nemotorně a pomalu sestupoval ze svahu dolů a světlo měsíce vrhalo na skály jeho stín, hrbatý a fantaskní, protože nad rameny se mu pohupovaly jelení parohy a stín tak připomínal rohatého muže. Při vzpomínce na příběhy o čarodějnických sabatech, na které přichází „Rohatý“ a jako obětinu pije kozí nebo kohoutí krev, se zachvěl.

Ucítil lehkou nevolnost a zatočila se mu hlava. Po chvílce ještě jednou, silněji. Cítil se dezorientovaný, lapený někde mezi dnem a nocí. Během dne byl myslící bytostí. Seděl ve svém vlhkém a nehybném útočišti, meditoval, s tvrdošíjnou ukázněností třídil myšlenky a útočiště nacházel na stránkách knih. S východem měsíce se však jeho smysly rozutekly. Tehdy vycházel na čerstvý vzduch jako zvíře ze svého doupěte a vyrážel dolů přes temné kopce pod hvězdami na hon, poháněn hladem, opilý měsíčním světlem a vidinou krve.

Díval se na zem, noční vidění měl dostatečně ostré, takže navzdory těžkému břemeni dokázal udržet krok. Jelen byl ochablý a již vychládal. Jeho tuhá měkká srst ho škrábala na zátylku. Slabý vánek ochlazoval jeho vlastní pot a vzbuzoval v něm pocit, jako by sdílel osud své kořisti.

Teprve když se před ním zjevila světlá panství Lallybroch, pocítil znovu záchranný plášť lidskosti. Mysl a tělo se opět spojily v jednu bytost, a tak se mohl připravit na to, aby se pozdravil se svou rodinou.

DÍTĚ JE DÁNO NÁM

Ani po třech týdnech nedorazila žádná zpráva o Ianově návratu. Vlastně nepřišla vůbec žádná zpráva. Fergus se v jeskyni neukázal několik dní a Jamie si dělal starosti, co se doma děje. Navíc toho jelena skolil už dost dávno a zelinářská zahrádka v tomto ročním období plodila pro všechny hladové krky navíc jen pramálo

Nedostatek informací Jamieho natolik znepokojil, že se rozhodl riskovat předčasnou návštěvu. Zkontroloval nástrahy a těsně před soumrakem sešel z kopců dolů. Pro každý případ si nasadil vlněný baret upletený z hrubé šedé příze a schoval tak vlasy před zrádnými paprsky zapadajícího slunce. Uvědomoval si, že už jen jeho mohutná postava by mohla vzbudit podezření, spoléhal však na své silné nohy, věřil, že by ho, pokud by narazil na anglickou hlídku, rychle dostaly do bezpečí. Útěk zajíců ze skryší ve vřesu by ho navíc v případě nebezpečí varoval.

Když se přiblížil k domu, připadal mu podivně tichý. Neožývaly se obvyklé dětské hlasy. Pět dětí Jenny a šest ratolestí nájemců těžko mohlo být úplně zticha, nemluvě o Fergusovi a Rabbiemu McNabovi. Ovšem ti už byli dost staří na to, aby se honili kolem stájí a vrískali jako malí d'áblové.

Když se zastavil ve dveřích do kuchyně, dům na něj zapůsobil zvláštním prázdným dojmem. Zůstal stát v zadní hale, spížírnou měl po levé straně, komoru po pravé a hlavní kuchyni přímo před sebou. Stál bez pohnutí a zhluboka vdechoval neodolatelné vůně domu. Ne, v domě nebylo hrobové ticho, někdo tam byl.

Slyšel jen slabé zvuky škrábání, po němž následovalo jemné a pravidelné cinkání za dveřmi s petlicí, které chránily teplo kuchyně před únikem do chladné zadní spiže.

Byl to uklidňující domácí zvuk, proto dveře otevřel sice opatrně, ale beze strachu. Jeho sestra Jenny, sama a v pokročilém stádiu těhotenství, stála u stolu a něco míchala ve žluté míse.

„Co tady děláš? Kde je paní Cokerová?“

Sestra s překvapeným výkřikem upustila lžíci.

„Jamie!“ Bledá, s rukou přitisknutou na prsa zavřela oči. „Proboha! Vyděsil jsi mě.“ Rozevřela oči, stejně tmavě modré jako ty jeho, a zírala na něho pronikavým pohledem. „A co tady, ve jménu Matky Boží, teď děláš? Nečekala jsem tě dřív než tak za týden.“

„Fergus do kopců už nějakou dobu nedorazil, začal jsem mít obavy,“ odpověděl stručně.

„Jsi milý, Jamie.“ Do tváří se jí vracela barva. Usmála se na bratra a přistoupila k němu, aby ho objala. Bylo to trochu trapné, břicho s dítětem poněkud překáželo, ale i tak to bylo velice příjemné. Na chvíli se tváří opřel do jejích tmavých vlasů a vdechoval směs vůně vosku svíček a skořice, lojového mýdla a vlny. Cítil ještě další aroma. Pomyslel si, že začíná vonět i mlékem.

„Kde jsou všichni?“ zeptal se, když váhavě uvolnil objetí.

„Paní Cokerová zemřela,“ odpověděla a jemná vráska mezi Jenniným obočím se prohloubila.

„Ano?“ řekl tiše a pokřižoval se. „To je mi líto.“ Paní Cokerová byla v rodině zprvu služebnou a později, už od svatby jejich rodičů před více než čtyřiceti lety, hospodyní. „Kdy?“

„Včera dopoledne. Bylo to náhlé, ubohá duše. Ale odešla klidně, ve vlastní posteli, jak si přála, a otec McMurtry se u ní pomodlil.“

Jamie se bezděčně podíval směrem ke dveřím, které vedly k místnostem služebnictva za kuchyní. „Stále tam je?“

Sestra zavrtěla hlavou. „Ne, řekla jsem jejímu synovi, ať drží stráž u zesnulé tady v domě, ale Cokerovi si řekli, že když je teď všechno takhle,“ jemným úšklebkem shrnula Ianovu nepřítomnost, slídící červenokabátníky, uprchlé nájemce, nedostatek

jídla, i jeho tak nehodný pobyt v jeskyni, „prostě si řekli, že to bude lepší na Broch Mordha u její sestry. Tam teď všichni odešli. Řekla jsem jim, že už se na to necítím.“ Pousmála se, pozvedajíc přitom uličnický obočí. „Pravda ale je, že jsem prostě chtěla mít pro sebe pár hodin klidu a ticha, když budou všichni pryč.“

„A do toho jsem přišel já a ten klid jsem ti pokazil,“ řekl žalostně Jamie. „Mám jít?“

„Ne, mouro,“ odpověděla sestra přátelivě. „Tady se posad, dám ti večeři.“

„A co je teda k jídlu?“ zeptal se a s nadějí zavětril.

„To záleží na tom, cos přinesl,“ odpověděla sestra. Těžce se pohybovala po kuchyni, brala věci ze skříní i necek, pak v pauze zamíchala něco v kotlíku, který visel nad ohništěm, až se z něj zvedla jemná pára.

„Jestli jsi přinesl maso, tak ho udělám. V opačném případě bude vývar z podkolení.“

Udělal obličej, protože představa vařené krupice a hovězí klišky, poslední zbytky z nasoleného dobytčete, které koupili před dvěma měsíci, nebyla moc lákavá.

„Tak to jsem měl tedy štěstí,“ řekl. Otevřel brašnu a nechal z ní na stůl vypadnout tři zvadlé králíky s šedými kožíšky a pomačkanýma ušima. „A ještě trnkové bobule,“ dodal, zatímco lovil obsah svého baretu, který byl uvnitř celý zašpiněný od červené šťávy.

Oči Jenny se při tom pohledu rozzářily. „Zaječí koláč! Nemáme sice rybíz, trnky ale budou ještě lepší, a másla máme, zaplat'pánbůh, dost.“ Postřehla, jak se v šedém kožíšku něco pohnulo, praštila dlaní do stolu a pečlivě smetla malého vetřelce.

„Vezmi je ven a stáhni je, Jamie, nebo budou po kuchyni skákat blechy.“

Když se do kuchyně se staženými kusy vrátil, našel pěkně předpřipravené těsto na koláč a Jenny se šmouhami od mouky na šatech.

„Můžeš mi je rozkrájet na kousky a rozlámat kosti, Jamie?“ řekla, mračíc se při tom do kuchařky *Mrs. McClintock's Receipts for Cookery and Pastry-Work* (Recepty paní McClintockové pro vaření a pečení), kterou měla rozevřenou na stole vedle pekáče.

„Zaječí koláč bys jistě zvládla i bez nahlížení do kuchařky, ne?“ řekl jí a ochotně se chopil těžké dřevěné palice na drcení kostí, jejíž místo bylo nahoře na skříni. Jak ji bral do ruky, udělal grimasu, protože pocítil její tíhu. Byla skoro úplně stejná jako ta, která mu před několika lety v anglickém vězení rozdrtila pravou ruku, a hlavou mu prolétla bolestná vzpomínka. Představa těch kostí roztrštěných a rozbitých v zaječím koláči, prosakující slané krve a sladkého morku vylitého do masa mu na chvíli vzala chuť.

„Jistě, zvládla,“ odpověděla sestra roztržitě a dál listovala v kuchařce. „Jenomže když nemáš půlku z věcí, které na to potřebuješ, někdy můžeš natrefit na něco, co se dá použít jako náhrada.“ Zamračila se na stránku před sebou. „Normálně bych do omáčky dala červené víno, ale žádné v domě nemáme, tedy kromě Jaredových soudků v úkrytu pro kněze, ale ty jsem nechtěla narazit, ještě se nám můžou hodit.“

Nepotřeboval vysvětlení, na co. Soudek klaretu by pomohl promazat soukolí pro Ianovo propuštění nebo aspoň zaplatit za zprávy, jak se mu daří. Kradmo ze strany přejel pohledem veliké břicho Jenny. Muž jistě není tím, kdo by to mohl posoudit, ale v jeho nikoli nezkušených očích vypadala, že už zatraceně brzy přijde její čas. Nepřítomně se natáhl ke kotlíku a ponořil a zvedl čepel dýky do vroucí tekutiny a znovu ji ponořil, pak ji vytáhl a otřel do čista.

„Pročpak to děláš, Jamie?“ Otočil se a viděl, jak na něj Jenny zírá. Černé kadeře se uvolňovaly ze sevření stužek, a on tak v ebenu jejích vlasů mohl zahlédnout jeden bílý vlas.

„Hm,“ řekl s nedbalostí, až příliš nápadnou. Mezitím zvedl jedno mrtvé zvíře. „Claire mi říkala, že čepel musíš omýt ve vroucí vodě, než se s ní dotkneš jídla.“

Spíš jen cítil, než viděl, jak Jenny zvedla obočí. Od té doby, co se vrátil domů z Cullodenu, napůl v bezvědomí a téměř mrtvý horečkou, se ho na Claire zeptala jen jednou.

„Je pryč,“ řekl tenkrát a odvrátil hlavu. „Už nikdy přede mnou její jméno nevyslovuj.“ Jenny, diskrétní jako vždy, jeho přání ani jednou neporušila. A on taky ne. Nedokázal říct, co ho teď přimělo pojmenovat ji, snad to byly jeho sny.

Měl je často, v různých formách, a vždy ho na další den rozrušily. Jako by mu Claire byla na chvíli kdesi na blízku, ale pak znovu unikla. Někdy by mohl dokonce přísahat, že se probudil s její vůní na svém těle, pižmově sladkou a silnou, s příměsí ostré a čerstvé vůně listů a zelených bylin, nejednou zbrocen semenem, plný studu a neklidu na duši. Aby je oba rozptýlil, kývl k břichu Jenny.

„Jak brzy to bude?“ zeptal se a zamračil se na její nafouklý trup. „Vypadáš jako houba pýchavka, jeden dotek a puf!“ Švihnul prsty v názorné ukázce.

„Ano? No... moc bych si přála, aby to bylo tak snadné.“ Prohnula se v zádech a s břichem až děsivě vyčnívajícím si masírovala záda. Přitiskl se zády ke stěně, aby jí udělal víc místa. „Kdy?“ pokračovala. „Počítám, že každou chvíli. Nevím to jistě.“ Vzala hrnek a odměřovala mouku. V pytli jí zbylo příliš málo, jak si povšiml, a zamračil se.

„Pošli pro mě do jeskyně, až to začne,“ řekl náhle. „Sejdu dolů, bez ohledu na červenokabátníky.“

Jenny přestala míchat a dívala se na něj.

„Ty? A proč?“

„No, Ian tu přece není,“ ukázal směrem ven a pozvedl jedno stáhnuté zvíře. Se zručností získanou dlouhými zkušenostmi úhledně oddělil stehýnko a odřízl je od páteře. Třemi rychlými švihy paličkou maso rozklepal a bylo připravené do koláče.

„Kdyby tu byl, ohromně by mi pomohl,“ odvětila Jenny. „On svůj kus práce odvedl už před devíti měsíci.“ Pokrčila nos směrem k bratrovi a natáhla se pro talíř s máslem.

„Hm, hm.“ Posadil se, aby pokračoval ve své práci, takže se břicho ocitlo v úrovni jeho očí. Jeho obyvatel byl vzhůru a dost aktivní, vrtěl se sem a tam dost neklidně, až se jí zástěra vydouvala a šhubala sebou, zatímco míchala. Nemohl odolat, natáhl ruku a lehce ji položil na ten ohromný oblouk, ucítil překvapivě silné rány a kopání netrpělivého obyvatele toho těsného vězení.

„Pošli pro mě Ferguse, až bude čas,“ řekl znovu.

Popuzeně na něj pohlédla a odstrčila mu ruku lžící. „Copak jsem ti zrovna neřekla, že tě nepotřebuju? Proboha, chlape, copak už takhle nemám dost důvodů k obavám, s domem plným

lidí a skoro bez čehokoli, čím bych je nakrmila, s Ianem v žaláři v Inverness, červenokabátníky číhajícími za okny, kdykoliv se podívám ven? To se mám ještě bát, že chytanou i tebe?“

„Spor se s tebou zřejmě vést nedá,“ tlačil na ni.

„Nedá,“ odpověděla rychle. „Takže tam zůstaneš.“

„Přijdu.“

Jenny přimhouřila oči a dlouze a přísně se na něj zadívala.

„No ty seš snad ten nejtvrdohlavější paličák v kraji od nás až do Aberdeenu, že?“

Přes bratrovu tvář se rozlil úsměv a podíval se na ni.

„Možná ano,“ řekl. Natáhl se k ní a pohladil ji po těžknoucím břichu.

„Neřekl bych. Ale přijdu. Pošli pro mě Ferguse, až bude čas.“

* * *

Tři dny nato, skoro už za úsvitu, šlapal Fergus nahoru k jeskyni. V šeru ztrácel cestu a klestil si ji křovinami s takovým rámusem, že ho Jamie slyšel už dlouho předtím, než dorazil ke vchodu.

„Mylorde...“ začal, sotva popadaje dech, jak spěchal překotně po cestě, ale Jamie už byl před ním, přetahoval si přes ramena plášť a spěchal dolů směrem k domu.

„Ale, mylorde...“ Fergusův hlas zněl za ním, tiše a vystrašeně. „Mylorde, vojáci...“

„Vojáci?“ Náhle se zastavil, otočil se a netrpělivě čekal na francouzského chlapce, než sejde ze svahu dolů. „Jací vojáci?“ dožadoval se odpovědi, zatímco Fergus sklouzl posledních pár stop.

„Angličtí dragouni, mylorde. Milady mě sem poslala, abych vám to pověděl. V žádném případě nesmíte opustit jeskyni. Jeden z našich mužů viděl včera vojáky tábořit blízko Dunmaglas.“

„Zatraceně.“

„Ano, mylorde.“ Fergus se posadil na kámen, a jak popadal dech, úzký hrudník se mu nadouval.

Jamie váhal, nemohl se rozhodnout. Vše se v něm instinktivně vzpouzelo proti návratu do jeskyně. Náhlý příval rozrušení

z Fergusovy přítomnosti mu rozechřál krev a ztěžoval mu pomyšlení na to, že zaleze do úkrytu jako ponrava pod svůj kámen.

„Hm, hm,“ řekl. Pohlédl dolů směrem k Fergusovi. V měnícím se světle začala být na pozadí křovin viditelná chlapcova štíhlá postava, ale jeho tvář byla stále jen bledá šmouha s párem dvou skvrn jeho očí. Jamiem zmítalo jisté podezření. Proč za ním sestra poslala Ferguse v tuto neobvyklou dobu?

Jestliže považovala za nezbytné varovat ho ohledně dragounů, bylo by přece bezpečnější poslat za ním Ferguse během noci. Kdyby to nebylo naléhavé, proč nepočkat na další noc? Odpověď byla zřejmá. Jenny si nebyla jistá, jestli příští noc za ním bude moci někoho poslat.

„Jak je na tom sestra?“ zeptal se Ferguse.

„Dobře, mylorde, docela dobře!“ Veselý tón toho ujištění jen utvrdil jeho podezření.

„Je dítě na cestě, nebo ne?“ zeptal se.

„Ne, mylorde! Rozhodně ne!“

Jamie se sklonil a přitiskl ruku na Fergusovo rameno. Pod prsty cítil křehkost jeho kostí, což mu nepříjemně připomnělo, jak drtil králičí kosti pro Jenny. Přesto se donutil sevření nepovolit. Fergus se svíjel, snažil se tlak zmírnit.

„Řekni mi pravdu, chlapče,“ žádal Jamie.

„Ne, mylorde! Opravdu!“

Sevření neúprosně zesílilo. „Ona ti zakázala, abys mi to pověděl, že?“

Bylo jasné, že doslova tak mu to Jenny zakázala, protože Fergus na otázku odpověděl s evidentní úlevou.

„Ano, mylorde!“

„Aha.“ Uvolnil sevření a Fergus vyskočil na nohy. Jak si mnul vychrtlé rameno, začal být výřečnější.

„Řekla, že vám nesmím říct nic víc než to o těch vojácích, mylorde. A že mi jinak uřízne ty moje věci, mylorde, a uvaří je jako tuřín s klobásou!“

Jamie nemohl potlačit úsměv nad touto hrozbou.

„No, jídla je sice nedostatek,“ řekl a pokračoval, aby ujistil svého chráněnce, „ale tohle se nestane.“

Pohlédl k obzoru, kde se za siluetou černých borovic objevila tenká růžová linie. „Tak pojd', do půl hodiny bude úplné světlo.“

Svítilo, ale dům rozhodně neobestírala jindy tak obvyklá polklidná prázdnota a klid. I poloslepý by viděl, že na Lallybrochu mají dnes napilno. Hrnc na vyvážení stál na podstavci na dvoře a oheň pomalu zahříval studenou vodu a promočené prádlo. Ze stodoly se ozýval nárek, který naznačoval, že jediná kráva, která ještě zbyla, naléhavě potřebovala podojit. Z podrážděného mekotání pod kozím přístřeškem bylo zjevné, že její obyvatelky se dožadují stejné pozornosti.

Když došel do dvora, proběhly kolem něj tři slepice s vyděšeným kdákáním a za nimi se v těsném závěsu řítily Jehu, krysí teriér. Rychle mu vstoupil do cesty a kopem do místa těsně pod žebry Jehuovo stíhání ukončil. Ten odlétl s výrazem velkého překvapení a s žuchnutím přistál na boku. Zvedl se a utekl.

Našel děti, starší chlapce, Mary MacNabovou a druhou služku, Sukie, všechny namačkané jako sardinky v salonu pod dohledem paní Kirbyové, přísné a kostnaté vdovy, která jim předčítala z Bible.

„*A Adam se nenechal oklamat, ale žena klamání podlehla a zhřešila,*“ četla paní Kirbyová. Seshora se ozval hlasitý a dlouhý výkřik a zdálo se, že bude pokračovat. Paní Kirbyová se na chvíli odmlčela, aby měl každý možnost vnímat, a pokračovala ve čtení. Její oči, bledé, šedé a vlhké jako syrové ústřice, vzhledly ke stropu. Potom se spokojeně podívala na řadu napjatých tváří před sebou.

„*Setrvá-li však ve víře a v lásce k svatosti, bude žena skrze bolest utrpení z plození dětí spasena,*“ četla. Kitty propukla v hysterický vzlykot a zabořila hlavu do ramene své sestry. Maggie Ellen se pod pihami začala silně červenat, zatímco její starší bratr při křiku zbělal jako křída.

„Paní Kirbyová,“ řekl Jamie. „Buďte zticha, prosím vás.“

Ta slova zněla slušně, ale výraz v jeho očích musel být podobný tomu, který uviděl Jehu těsně předtím, než mu Jamie botou pomohl k letu, takže paní Kirbyová s hlasitým výdechem Bibli upustila a ta s žuchnutím přistála na podlaze.

Jamie se sklonil a knihu zvedl, pak ukázal paní Kirbyové zuby s výrazem, který by se sice jako úsměv s moc velkým úspěchem nepotkal, ale přesto účinkoval. Paní Kirbyová celá zbledla a položila si ruku na bujně poprsí.

„Možná byste měly jít do kuchyně a dělat něco užitečného,“ řekl s trhnutím hlavy Jamie a služka z kuchyně Sukie vyběhla ven jako větrem odfouknutý list. Paní Kirbyová sice vstala s mnohem větší důstojností, ale bez váhání ji následovala.

Jamieho toto malé vítězství povzbudilo, přelétl pohledem ostatní osoby v salonu a krátce nato poslal vdovu Murrayovou a její dcery ven vypořádat se s prádlem. Menším dětem dal pod dohledem Mary MacNabové za úkol pochytat venku kuřata. Starší chlapci se zjevnou úlevou odešli postarat se o dobytek.

Na okamžik stanul v prázdné místnosti a přemýšlel, co ještě může udělat. Podvědomě cítil, že by měl v domě zůstat a hlídat, ale musel uznat pravdivost Jenniných slov, že už jí víc nemůže pomoci. Na dvoře se belhala mula, kterou neznal, a tak předpokládal, že patří porodní bábě, která byla nahoře s Jenny.

Nedokázal sedět, proto přecházel neklidně po salonu a s Bibli v ruce se dotýkal nábytku a předmětů. Knihovny Jenny, od poslední invaze červenokabátníků před třemi měsíci otlučené a zji-zvené. Velkého ozdobného stříbrného etažéru. Ten byl lehce promáčkнутý, ale hlavně byl příliš těžký a objemný, než aby se vešel do brašny vojáka, a tak na rozdíl od ostatních menších předmětů unikl krádeži. Ne že by jich snad Angličani našli hodně. Ta trocha opravdu hodnotných předmětů, která jim zbyla, byla spolu s malou zásobou zlata umístěná ve skrýši pro kněze u Jaredova soudku s vínem.

Seshora uslyšel dlouhý sten a bezděčně pohlédl na Bibli v ruce. Stejně bezděčně ji otevřel na první stránce, kde byly zaznamenány sňatky, narození a úmrtí části celé rodiny.

Prvním záznamem bylo manželství jeho rodičů, Briana Frasera a Ellen MacKenzieové. Jména a datum byly zapsány ozdobným matčiným písmem a pod tím bylo ještě něco připsáno střízlivějším písmem otce. *Sňatek z lásky*. Což bylo zjevné hned z dalšího zápisu o narození jeho bratra Willieho, sotva dva měsíce po sňatku.

Jamie se usmál, jako ostatně vždy při pohledu na ta slova, a vzhlédl k obrazu, na kterém byl namalován on, ve věku dvou let, jak stojí společně s Williem a Branem, obrovským jelením psem. To bylo vše, co mu po Williem zbylo poté, kdy zemřel v jedenácti na neštovice. Plátno obrazu bylo napříč rozříznuté ostřím bajonetu vypovídající o frustraci jeho nositele.

„Jaké by to tady všechno bylo, kdybys neumřel?“ řekl tiše k obrazu.

Jak by všechno doopravdy vypadalo? Než knihu zavřel, zachytil očima poslední zápis. *Caitlin Maisri Murrayová, narozena 3. prosince 1749, zemřela 3. prosince 1749.* Skutečně by Jenny tenkrát 2. prosince porodila předčasně, kdyby červenokabátníci nepřišli? Kdyby měli dostatek jídla a ona nebyla stejně jako všichni ostatní vyhublá až na to veliké břicho, pomohlo by to?

„Těžko říct, vid’?“ řekl k obrazu. Willieho namalovaná ruka mu spočívala na rameni. Vždycky se cítil v bezpečí, když stál Willie za ním.

Shora se ozval další výkřik a křeč strachu zatnula Jamieho ruce do knihy.

„Modli se za nás, bratře,“ zašeptal, pokřižoval se, položil Bibli a vyšel ven, aby pomohl s dobytkem.

* * *

Už toho moc nezbylo, s čím by mohl pomoci. Rabbie a Fergus byli více než schopni postarat se o pár zvířat, která jim zůstala, a malý Jamie byl ve svých deseti letech také dost velký na to, aby přidal pomocnou ruku. Rozhlížel se, s čím by mohl pomoci, vzal do náruče balík sena a odnesl ho mule porodní báby. Až jim dojde seno, budou muset krávu porazit. Zato kozy mohou krmit v zimě i trávou a plevelem, který malé děti natrhají na svazích. S trochou štěstí jim pak nasolené hovězí vydrží až do jara.

Když se vrátil do stodoly, Fergus vzhlédl od vidlí na hnůj.

„Je ta porodní bába dobrá? Má dobrou pověst?“ zeptal se Fergus a bojovně přitom vystrčil dlouhou bradu. „Paní by neměla být svěřena do péče nějaké prosté vesnické ženské!“

„Jak to mám vědět?“ odpověděl Jamie nedůtklivě. „Myslíš, že mám něco společného s najímáním porodních bab?“ Paní Martinová, stará porodní bába, která přivedla na svět všechny předchozí děti Murrayových, zemřela stejně jako mnoho dalších během hladomoru v roce, který následoval po cullodenské porážce. Paní Innesová, nová porodní bába, byla mnohem mladší, ale doufal, že má dost zkušeností na to, aby věděla, co dělat.

Jak se zdálo, tak Rabbie byl připravený pustit se do sporu také. Zamračil se na Ferguse a řekl: „A co vlastně myslíš tím ‚prosté vesnické‘? Ty sám jsi taky prostý vesničán, nebo sis toho nevšiml?“

Fergus se na Rabbieho podíval s určitou důstojností. Aby se mu ale mohl dívat do očí, musel naklonit hlavu dozadu, protože byl o hodně menší než jeho kamarád.

„Jestli já jsem vesničán nebo ne, to nemá žádný význam,“ řekl povýšeně. „Nejsem porodní bába, je to tak?“

„Ne, ty jsi prostě chytrák!“ Rabbie při tom do kamaráda vrazil a ten se s náhlým výkřikem svalil na zem. Hned zase vstal. Vrhł se na Rabbieho, který seděl na okraji žlabu a smál se na celé kolo. Jamie ho rukou popadl za límec a odtáhl ho zpátky. „Nic takového tu nebudete provádět,“ zasáhl jako zaměstnavatel. „Já vás nenechám zničit poslední zbytky sena, co ještě máme.“ Postavil Ferguse zpátky na nohy, a aby odvedl jeho pozornost, zeptal se: „Proč tě vlastně tak moc zajímají porodní báby?“

„Hodně mě zajímají, mylord.“ Fergus se s elegantním gestem oprášil. „Mnoho z dam u paní Elise hnaly porodní báby do postele a staraly se o ně, když jsem tam byl.“

„Troufám si tvrdit, že to tak je,“ přerušil ho suše Jamie. „Ale ty asi myslíš, když v posteli rodily?“

„Určitě rodily. Jakkap by ne, vždyť já sám jsem se tam narodil!“ Francouzský chlapec důležitě nafoukl svůj úzký hrudník.

„Opravdu.“ Jamieho ústa se mírně prohnula. „No, tak teď chápu, že jsi to tam tenkrát všechno pečlivě odpozoroval a víš co a jak, že?“

Fergus si té kousavé poznámky nevšímal.

„Samozřejmě,“ řekl věcně. „Porodní bába přirozeně nejdříve ze všeho dala pod postel nůž, aby zmírnila bolesti.“

„Tím si nejsem tak moc jistý,“ zamumlal Rabbie. „Aspoň o tom teda dost pochybuju.“ Do stodoly křik sice nedoléhal tak hlasitě, ale přesto byl stále slyšet.

„A do nohou postele se musí dát vejce požehnané svěcenou vodou, aby měla žena snadný porod,“ pokračoval zamračený Fergus lhostejně.

„Já jsem jí to vejce dal, ale ona vůbec netušila, co s ním má dělat. Přitom jsem ho schovával právě pro tento poslední měsíc,“ dodal žalostně. „Slepice teď skoro vůbec nesnášejí a já jsem ho chtěl mít, až bude potřeba.“

„Hned po narození,“ pokračoval, i když si všiml, že zájem o jeho přednášku upadá, „musí porodní bába uvařit čaj z placenty a dát ho ženě vypít, aby měla hodně mléka.“

Rabbie udělal slabý dávivý zvuk. „To myslíš vážně? Z *placenty*?“ zeptal se nevěřicně. „Bože!“

Jamie taky cítil, jak se mu při popisu těchto moderních lékařských metod zvedá žaludek.

„Ano,“ odpověděl Fergus a snažil se, aby to znělo nenuceně. „Někde se jedí žáby a hlemýždi. Takže není moc divné, že někdo jí i placentu.“

Jamieho napadlo, že pokud se brzy něco nestane, tak možná taky budou jíst tyhle lahůdky, ale pak si řekl, že bude lepší, když si takové úvahy nechá pro sebe.

Rabbie napodobil zvuky zvracení. „Proboha, kdo by chtěl být Francouzem!“

Fergus, který stál vedle něj, se otočil a bleskově záutočil pěstí. Byl na svůj věk malý a štíhlý, ale i tak měl dost síly. Jako malý kapsář na ulicích Paříže se brzy naučil, kam a jak správně udeřit. Rabbie zakvičel jako píchnuté prase a poroučel se na zem.

„Buď tak laskav a mluv slušně o svých bližních,“ pronesl Fergus povýšeně. Rabbieho tvář postupně vystřídalala celou škálu odstínů rudé a jeho ústa se několikrát otevřela a zavřela jako rybě na suchu, když se marně snažil popadnout dech. Překvapeně vypouklil oči. Vypadal tak směšně, že Jamie se musel hodně přemáhat, aby se navzdory starosti o Jenny a rozmrzelosti z chlapeckého hašteření nerozesmál. Konečně se vzpamatoval a pokusil se chlapce

zpražít. „To ani za takhle složitých okolností nemůžete nechat rozbrojů?“ Vtom ho přerušil výkřik mladého Jamieho, který byl dosud, zcela fascinován klukovským rozhovorem, potichu.

„Co?“ Jamie se otočil a rukou bezděčně sahal po pistoli, kterou měl u sebe vždy, kdykoli se jen trochu vzdálil z jeskyně. Žádný Angličan však nebyl v dohledu. „Proč k čertu křičíš?“ Plný vzteku se otočil k malému chlapci. Ten ukázal prstem na tři malé černé skvrny, které se k nim blížily od bramborového pole místy posázeného hlavami vinné révy, nyní hnědými, zkroucenými, mrtvými.

„Havrani,“ vydechl Jamie a cítil, jak mu na zátylku vstávají vlasy. Přítomnost těchto ptáků symbolizujících válku a porážku blízko domu, kde právě probíhá porod, byla jasným znamením toho nejhoršího neštěstí. Pak si všiml, že jeden ze špinavých opeřenců se usadil na hřebenu střechy.

Aniž by se nad tím zamyslel, vzal z opasku pistoli a přes předloktí tiše zamířil na ptáka. Byla to rána na velkou vzdálenost, od dveří stáje až k hřebenu střechy, a navíc směrem nahoru. A přesto...

Pistole sebou trhla a havran vybuchl v oblaku černého peří. Jeho dva společníci se po výstřelu silném jako výbuch dali na zbesilý ústup a zvuk jejich krákání postupně utíchal.

„*Mon Dieu!*“ vykřikl Fergus. „*C'est bien, ça!*“

„Ano, dobrá rána, pane.“ Rabbie, stále ještě zarudlý a poněkud bez dechu, se vzpamatoval včas, aby mohl výstřel vidět. Teď kývl směrem k domu a ukázal bradou. „Podívejte, pane! To je přece ta porodní bába, že?“

Byla to ona. Paní Innesová vystrčila hlavu z okna ve druhém patře, světlé vlasy jí visely dolů, jak se vykláněla, aby dohlédla na dvůr. Možná zaslechla výstřel a bojí se, že nastaly nějaké potíže. Jamie vyšel ze stáje a zamával, aby ji uklidnil.

„Všechno v pořádku. Jenom taková malá nehoda.“ O havrazech pomlčel, mohla by o tom říct Jenny.

„Pojďte!“ zavolala na něj a ignorovala, co jí právě říkal. „Dítě už je na světě a sestra vás chce vidět!“

Jenny pootevřela jedno oko, modré a mírně šikmější, než jaké má on.

„Tak jsi přece přišel, co?“

„Myslel jsem, že by tu někdo měl být, aby se za tebe aspoň modlil,“ řekl trochu mrzutě.

Zavřela oko a malý úsměv jí trochu zkřivil rty. Připomnělo mu to podobnou tvář z jednoho obrazu, který viděl ve Francii. Byl to starý obraz od jednoho Itala, ale docela dobrý.

„Ty hloupý blázne... ale lhala bych, kdybych nepřiznala, že jsem ti vděčná,“ řekla tiše. Otevřela znovu oči a podívala se na ten utěsněný balíček, co jí ho bába položila do ohbí paže.

„Chceš ho vidět?“

„Vidět ho?!“ Strýcem byl už mnoho let. Zkušenýma rukama balíček zvedl a přitiskl ho v náručí. Prohlížel si ho a jednou rukou přidržoval cíp peřinky, který padal dítěti do tváře.

Oči mělo zavřené tak pevně, že v hlubokých záhybech víček nebyly vidět řasy. Víčka svírala s hladkými tvářemi ostrý úhel a on v rysech rozpoznal, nebo se mu to alespoň tak zdálo, matčinu podobu.

Hlava byla podivně hrbolatá a na jedné straně trochu nesouměrná. Jamiemu se mihla hlavou poněkud nepatřičná představa nakopnutého melounu. Dítě usnulo vyčerpáním z porodu, malá a plná ústa byla uvolněná a klidná, vlhký růžový spodní ret se lehce chvěl.

„Byla to dřina, vid’?“ zeptal se. Mluvil k dítěti, ale odpověděla mu matka.

„To byla,“ řekla Jenny. „Támhle v té skříni je whisky – můžeš mi podat skleničku?“ Její hlas zněl trochu chraplavě, a než prosbu dokončila, musela si odkašlat.

„Whisky? A nechceš radši pivo s rozšlehaným vajíčkem?“ zeptal se a současně v sobě potlačoval, byť s jistými obtížemi, představu té zvláštní diety, kterou by novopečeným matkám doporučoval Fergus.

„Whisky,“ odpověděla rozhodně. „Když ty jsi ležel dole, řádně zmračený a šílený bolestí, nutila jsem ti snad pivo s rozkvedlanými vajíčky?“

„Některé věci, co jsi mi dávala, byly ještě mnohem šílenější,“ namítl a trochu se při tom zašklebil. „Ale whisky jsi mi dávala taky.“ Položil spící dítě opatrně na přikrývku a otočil se pro whisky.

„Už má jméno?“ zeptal se a ukázal na dítě, když do sklenky naléval velkorysou dávku jantarové tekutiny.

„Budu mu říkat Ian, podle jeho otce.“ Ruka Jenny na chvíli lehce spočinula na té malinké zaoblené lebce porostlé zlatohnědým chmýřím. Na měkkém místě na temeni byl zřetelně vidět puls, což Jamiemu připadalo nějak divné, snad až odporné, porodní bába ho ale ujistila, že chlapec je úplně v pořádku, silný a zdravý. Bude jí muset věřit. Bezbranně odkrytá hlavička v něm vzbuzovala dojetí a nejasnou potřebu ochraňovat. Naklonil se k chlapci, vzal ho do náruče a hlavičku mu přikryl cípem peřinky.

„Mary MacNabová mi řekla o tobě a paní Kirbyové,“ poznamenala Jenny při upíjení ze sklenice. „Škoda, že jsem to neviděla. Ta stará nebožačka si prý skoro uhryzla jazyk, když jsi na ni spustil.“

Jamie se na ni usmál a miminko, které mu spalo opřené o rameno, jemně plácal po zádech. To malé tělíčko leželo nehnuté jako kus vykostěné šunky, měkké a lehounké.

„No jo, škoda že jen skoro. Jak s tou ženskou můžeš vydržet pod jednou střechou? Já bych ji asi uškrtil, kdybych tu s ní měl být každý den.“

Jeho sestra si odfrkla, zavřela oči a naklonila hlavu trochu dozadu, aby polkla doušek whisky.

„To víš, musím si ji držet pořádně od těla. Když jsi tvrdý, tak si nedovolí. Nebo aspoň ne tolik.“ Otevřela oči: „Nedá se říct, že mi bude líto, až se jí zbavím. Mám v plánu dát ji dohromady se starým Kettrickem, co žije dole na Broch Mordha. Jeho žena a dcera loni zemřely a on by potřeboval někoho, kdo by se o něj postaral.“

„Ano, ale kdybych já byl Samuel Kettrick, vzal bych si raději vdovu Murrayovou,“ s úšklebkem poznamenal Jamie, „než vdovu Kirbyovou.“

„O Peggy Murrayovou už je postaráno. Na jaře si bere Dunca-
na Gibbonsa.“

„No, to je tedy na Duncana hodně rychlé,“ poznamenal trochu překvapeně. „Ví o tom vlastně alespoň jeden z nich?“

„Neví,“ odpověděla sestra a úsměv oplátila. Náhle jí však z tváře úsměv zmizel a zkoumavě se na něj podívala.

„Leda snad, že bys o Peggy uvažoval pro sebe, co říkáš?“

„Pro sebe?“ Jamieho to překvapilo asi tak, jako kdyby se ho zeptala, jestli nechce vyskočit z okna ve druhém patře.

„Je jí teprve pětadvacet,“ pokračovala Jenny. „Dost mladá, aby mohla mít víc dětí a byla jim dobrou matkou.“

„Kolik jsi měla té whisky?“ zeptal se jí, předklonil se a předstíral, že ověřuje hladinu v karafě, zatímco dítěti držel dlaní hlavičku, aby se nezaklonila. Pak se narovnal a s mírným podrážděním se podíval na sestru.

„Žiju jak zvíře v jeskyni a ty bys mi plánovala veselku?“ Najednou pocítil, jak je uvnitř prázdný. Neměla by ho vidět rozrušeného. Vstal a začal chodit sem a tam po pokoji a pobrukoval malému uzlíku v náruči.

„Jak je to dlouho, co jsi naposledy spal se ženou, Jamie?“ zeptala se sestra konverzačním tónem. To ho šokovalo. Otočil se na podpatku a podíval se na ni.

„Co je tohle sakra za otázku pro chlapa?“

„No, za neprovdanými děvčaty, tedy aspoň za těmi mezi Lallybrochem a Broch Mordha, nechodíš, o tom bych se do-
slechla,“ pokračovala, aniž by brala zřetel na jeho podráždění.

„Ani za vdovami ne, alespoň si to myslím... nebo snad ano?“ Odmlčela se.

„Víš zatraceně dobře, že nechodím,“ odpověděl stručně a tvářil se dost mrzutě.

„Proč ne?“ zeptala se ho sestra bez obalu.

„Proč *ne*?“ Díval se na ni s mírně pootevřenými ústy. „To už jsi přišla o rozum? Copak jsem typ chlapa, který se bude plížit kolem, od chaloupky k chaloupce, a bude spát s každou ženskou, která ho s opaskem v ruce nevyžene?“

„Jako kdyby tohle hrozilo! Ne, jsi hodný kluk, Jamie.“ Jenny

se usmála, napůl smutně. „Vím, že bys nedokázal žádnou ženu jen využívat. Nejdřív by ses s ní oženil, že jo?“

„Ne!“ řekl prudce. Dítě sebou trhlo a vydalo ze sebe ospalý zvuk. Hned si ho přendal na druhé rameno a hladil po zádech, zatímco na něj sestra zírala. „Já se rozhodně nechystám znovu oženit, takže pusť všechny myšlenky na dohazování z hlavy, Jenny Murrayová! Tohle ti prostě nevyjde, slyšíš?“

„Jo, slyším,“ odpověděla nevzrušeně. Posunula se na polštáři víc nahoru, aby se mu mohla podívat do očí.

„Takže chceš žít jako mnich až do konce svých dnů? A až umřeš, nebudeš mít syna, který by tě pohřbil a měl tvoje jméno?“

„Hleď si svého, k čertu!“ Srdce mu bušilo a otočil se k ní zády, pak přešel k oknu a slepě hleděl ven na dvůr.

„Já vím, že stále truchlíš pro Claire,“ velmi tiše promluvila sestra k jeho zádům. „Myslíš snad, že já bych na Iana dokázala zapomenout, kdyby se nevrátil? Ale je načase pohnout se dál, Jamie. Copak by Claire chtěla, abys prožil celý život sám, bez ženy, která by ti byla útěchou a dala ti děti?“

Dlouho neodpovídal, jen stál a vnímal měkké teplo malé rozčuchané hlavičky, která se mu tiskla ze strany na krk. V zamlženém skle uviděl svůj odraz vysokého, špinavého a pohublého muže s kulatým bílým uzlíkem, poněkud absurdně stočeným pod zamračeným obličejem.

„Byla v naději,“ řekl konečně a mluvil spíš se svým odrazem.

„Když jsem ji... když jsem o ni přišel.“ Jak jinak by to mohl popsat? Neexistoval žádný způsob, jak sestře vysvětlit, kde Claire je, spíše kde doufal, že je. Že nedokáže myslet na jinou ženu, má-li naději, že Claire je stále naživu. Nic na tom neměnila ani jistota, že pro něj je navždy pryč.

Na posteli bylo jen dlouhé ticho. Pak Jenny zašeptala: „Je tohle důvod, proč jsi dnes přišel?“

Povzdech si, natočil se k ní bokem a hlavu opřel o chladné sklo. Sestra ležela na posteli, tmavé vlasy volně rozprostřené po polštáři a něžně se na něj dívala.

„Ano, možná,“ řekl. „Své ženě jsem pomoci nemohl, tak jsem si pomyslel, že bych mohl pomoci tobě. Ale ani to jsem nezvládl,“ dodal s trochou hořkosti. „Jsem ti k ničemu stejně, jak jsem byl já.“

Jenny k němu natáhla ruku s tváří plnou zármutku. „Jamie, *mo chridhe*,“ řekla, ale pak se náhle zarazila a oči se rozšířily náhlým zděšením, protože dole v domě zaslechla křik a hluk.

„Matko Boží!“ řekla a zbledla ještě víc. „To jsou Angličani!“ „Kriste!“ Byla to modlitba stejně jako projev překvapení. Podíval se rychle od postele k oknu a zvažoval, zda se ukrýt, nebo utéct. Zvuky chůze v okovaných botách se přibližovaly po schodišti.

„Skříň, Jamie!“ zašeptala Jenny naléhavě a ukázala na ni. Bez váhání vlezl do šatníku a pevně za sebou přivřel dveře.

Dveře do pokoje se s rachotem rozlétly a vstoupila postava v červeném kabátě a třírohém klobouku s vytaseným mečem. Kapitán dragounů se odmlčel, rozhlédl se po místnosti a zastavil se pohledem na drobné postavě v posteli.

„Paní Murrayová?“ zeptal se.

Jenny se snažila posadit do vzpřímené polohy.

„To jsem. Co u všech pekelníků děláte v mém domě?“ zeptala se. Byla bledá a lesklá od potu a paže se jí chvěly. Bradu ale držela vzpřímeně a dívala se na muže před sebou. „Odejděte!“

Muž ji ignoroval a přesunul se po místnosti až k oknu. Jamie zahlédl nezřetelný obrys jeho postavy, pak jej chvíli neviděl a za chvíli znovu, otočeného k němu zády, když mluvil k Jenny.

„Jeden z mých zvěďů hlásil, že nedávno uslyšel výstřel z okolí tohoto domu. Kde jsou vaši muži?“

„Žádní tu nejsou.“ Už se déle nedokázala podpírat třesoucíma se rukama a Jamie viděl, jak se zhroutila na polštář. „Manžela jste mi už odvedli a nejstaršímu synovi není víc než deset let.“ Záměrně nezmínila Rabbieho nebo Ferguse. Chlapci jejich věku byli dost staří na to, aby se s nimi nakládalo jako s dospělými, to znamená se vši krutostí. Tedy kdyby se tak kapitán rozhodl. S trochou štěstí vzali do zaječích hned, jak Angličany zahlédli.

Kapitán byl protřelý muž středního věku, s nedůvěřivým výrazem.

„Vlastnění zbraní na Vysočině je bráno jako závažný přestupek,“ řekl a obrátil se na vojáka, který přišel do místnosti za ním. „Prohledejte dům, Jenkinsi.“

Když mu dával rozkaz, musel zvýšit hlas, protože se ze schodiště ozýval hluk. Jak se Jenkins otočil, aby vyšel z místnosti, pustila se paní Innesová, porodní bába, které jiný voják bránil v průchodu, do lamentování.

„Nechte tu ubohou paní na pokoji!“ vykřikla a hrozila kapitánovi pěsti sevřenými podél boků. Porodní bábě se třásl hlas a vlasy pod čepcem se jí začaly uvolňovat, ale stála si dál na svém. „Zmizte, vy ubožáci! Nechte ji být!“

„Já vaši paní nic nedělám,“ řekl kapitán podrážděně. Evidentně měl paní Innesovou za jednu ze služebných. „Já se jí pouze...“

„Vždyť sotva před hodinou, chudák, porodila! Žádný slušný chlap by ji v tomhle stavu neměl ani vidět, natož ji takhle obtěžovat.“

„Porodila?“ Kapitánův hlas zněl nabroušeně, ale pohlédl z porodní báby zpět k posteli s výrazem náhlého zájmu. „Vy jste porodila dítě, paní Murrayová? A kde je to dítě?“

Dítě, na které se ptal, spalo v pevně sevřeném náruči svého vyděšeného strýce. Z hlubiny šatníku viděl obličej sestry, nyní bílý až na rty a tvrdý jako kámen.

„Dítě je mrtvé,“ řekla.

Porodní bábě v tom šoku poklesla čelist, ale naštěstí se kapitánova pozornost soustředila jen na Jenny.

„Och?“ řekl pomalu. „Bylo...“

„Mami!“ ozval se od dveří úzkostný křik. Malý Jamie, který před chvílí také dorazil, se vymanil z vojákovy sevření a vrhl se ke své matce. „Maminko, dítě je mrtvé? Ne, ne!“ vzlykal chlapec, klekl na kolena a zabořil hlavu do pokrývky.

Jako kdyby chtěl vyvrátit bratrovo tvrzení, začal malý Ian na důkaz, že žije, svého strýce s veškerou silou a elánem kopat do žeber. Vydával při tom sérii chrochtavých zvuků, které ale naštěstí nikdo v tom rozruchu v místnosti nemohl slyšet.

Jenny se snažila malého Jamieho utěšit a paní Innesová se současně neúspěšně pokoušela odvést chlapce držícího se pevně matčina rukávu. Kapitán dál marně usiloval o to, aby ho přes srdceryvný pláč chlapce bylo slyšet, a nad tím vším se vznášel hluk vydávaný okovanými botami vojáků prohledávajících dům.

Jamie se tedy mohl jen domýšlet, že se kapitán ptá, co se stalo s dítětem. Sevřel dotyčný objekt zájmu v náruči ještě pevněji, a aby zabránil případné snaze dítěte rozplakat se, trochu s ním pohupoval. Druhou rukou sáhl na jílec dýky, ale bylo to marné gesto. Kdyby se teď rozevřely dveře šatníku, nestihl by si ani podříznout vlastní hrdlo.

Malý Ian se začal podrážděně ozývat. Naznačoval, že se mu pohupování nelíbí. S představou domu v plamenech a jeho obyvateli zmasakrovanými, připadaly Jamieu zvuky, které miminko vydávalo, stejně silné jako vřiskání jeho staršího synovce.

„To jste udělali vy!“ Malý Jamie vyskočil, obličej měl mokré od slz a oteklý vztekem, a vrhl se proti kapitánovi svou kudrnatou černou hlavou jako malý beran. „Zabil jsi mi bratra, ty anglický čuráku!“

Kapitána náhlý útok poněkud zaskočil. Dokonce ustoupil o krok dozadu. „Ne, chlapče, ty se mýlíš. Proč bych já...“

„Čuráku! Ptáku! *Mhic diabhoil!*“ Úplně bez sebe vykřikoval malý Jamie na kapitána každou oplzlost, kterou kdy slyšel použít, ať už v gaelštině nebo angličtině.

„É,“ začal mezitím malý Ian natahovat ucha staršího Jamieho. „Ééé!“ Vypadalo to, že se brzy rozpláče na celé kolo, a Jamie v panice pustil dýku a vrazil svůj palec do toho měkkého a vlhkého zdroje hluku. Bezzubé dásně dítěte se upnuly na palec s takovou dravostí, že ho to téměř přimělo vykřiknout.

„Jdi pryč! Vypadni! Vypadni, nebo tě zabiju!“ Malý Jamie křičel na kapitána s tváří zkřivenou vzteky. Červenokabátník se díval bezmocně na postel, jako by Jenny žádal, aby toho malého nesmiřitelného nepřítele odvolala. Ona ale ležela se zavřenýma očima jako mrtvá.

„Počkám na své muže dole,“ řekl nakonec kapitán tak důstojně, jak jen v dané situaci dokázal. Vyšel z místnosti a rychle

za sebou zavřel dveře. Když se malý Jamie zbavil svého nepřítele, padl na podlahu a zhroutil se do bezmocného pláče.

Škvírou ve dveřích Jamie viděl paní Innesovou, jak se s otevřenými ústy chystá Jenny na něco zeptat, ta ale vyskočila z postele zázračně jako Lazar, divoce se mračila a s prstem přitisknutým ke rtům rozkázala, aby byli tiše. Malý Ian mu urputně kousal palec v rozčarování, že se mu nepodařilo získat potravu.

Jenny se posadila na okraj postele, sedla si a chvíli čekala. Zaposlouchala se, jak po celém domě přecházejí vojáci. Trásla se slabostí, ale natáhla ruku směrem ke skříni, ve které se oba její chlapci skrývali.

Jamie se zhluboka nadechl a připravil se. Věděl, že musí zarisovat. Ruku i zápěstí měl mokré od slin a vrčení frustrovaného dítěte bylo stále hlasitější.

Vyklopýtal ze skříně, promáčený vlastním potem, a vrazil kence Jenny. Jediným pohybem odhalila prsy, přitiskla hlavičku k bradavce a předklonila se ve snaze ten malý balíček ochránit.

Náznaky pláče rázem zmizely a nahradil je tlumený zvuk energického sání. Jamie si náhle sedl na zem a cítil se, jako kdyby ho někdo zezadu sekl ostrým mečem do kolen.

Malý Jamie se v šoku z náhlého otevření skříně posadil na podlahu a teď seděl opřený zády o dveře s nohama široce nataženými před sebou. Byl zmatený a ještě stále v šoku. S prázdným výrazem v obličeji se díval střídavě na matku a na strýce. Paní Innesová si k němu klekla a něco mu šeptala do ucha, ale z uplakané tváře bylo zřejmé, že ještě situaci nepochopil.

Dříve než utichlo hulákání a vrzání postrojů doprovázející odchod vojáků, malý Ian tvrdě usnul v matčině náručí. Jamie stál u okna, trochu stranou a mimo dohled, a sledoval, jak vojáci odcházejí.

V pokoji se rozhostilo ticho, bylo slyšet jen paní Innesovou, která se posilňovala doušky whisky. Malý Jamie seděl u své matky a tvář měl zabořenou do jejího ramene. Ta dosud nezvedla hlavu od novorozence, seděla tiše a se svěřenou hlavou. Černé vlasy jí zakrývaly tvář.

Jamie k ní přistoupil a dotkl se jejího ramene. Teplo, které ucítil, ho zaskočilo, jako kdyby chlad a mráz byly přirozenějším stavem a dotek jiné lidské bytosti jaksi cizí a nepřirozený.

„Půjdu teď do skryše pro kněze,“ řekl tiše, „a až se setmí, vydám se do jeskyně.“

Jenny přikývla, aniž by se na něj podívala. Podél pěšinky, která na středu hlavy rozdělovala její vlasy, uviděl několik bílých vlasů, které se stříbrně leskly.

„Myslím... že bych sem teď neměl chodit,“ řekl nakonec. „Aspoň nějaký čas ne.“

Jenny nic neřekla, ale znovu přikývla.

NYNÍ OSPRAVEDLNĚNÍ JEHO KRVÍ

Stalo se, že sešel dolů do domu ještě jednou. Celé dva měsíce se skrýval v jeskyni a jen zřídka se odvážil vyrazit v noci na lov. Angličtí vojáci byli stále v okrese a za základnu si vybrali Comar. Vycházeli ve dne v malých hlídkách o osmi nebo deseti mužích, pročesávali krajinu a plenili. To málo, co se dalo ukrást, si vzali, co nemohli použít nebo se jim nehodilo, zničili. A to vše s požehnáním anglické Koruny.

Samotná jeskyně byla dobře ukrytá. Z místa blízko úpatí kopce k ní vedla pěšina. Byla nenápadná, jen hrubě upravená, začínala jako stezka pro vysokou zvěř, a ta ji do jisté míry stále používala. Teď by se ovšem k jeskyni odvážil kvůli pachu, který z ní vycházel, jen pošetilý jelen. Ale když vítr vál správným směrem a Jamie měl štěstí, mohl objevit pár jelenů nebo druhý den stopy kopýtek v bahnitém terénu.

To místo bylo příhodné i pro všechny, kteří se potřebovali v kopcích schovat, a že jich pár bylo. Vítr vál směrem od jeskyně, a tak nečekal, že by se nějaký jelen objevil. Ležel na zemi hned u vchodu do jeskyně, kam skrze keře a jeřáby pronikal dostatek světla. Během slunných dnů se tedy mohl věnovat četbě. Knih sice mnoho nebylo, ale Jaredovi se jich několik podařilo, spolu s dalšími svými dary, propašovat z Francie.

Tento liják mě přinutil zabývat se novou prací, prosekát ve svém novém opevnění dostatečně velký otvor pro odtok dešťové vody,

protože jinak by zaplavila jeskyni. Po delším pobývání v tomto úkrytu jsem zjistil, že po zemětřesení nenásledují žádné další otřesy. Začal jsem se uklidňovat. Abych povzbudil svého ducha, což bylo vskutku třeba, zašel jsem do malého skladiště a vzal si odtud malý soudek rumu. Dělal jsem to však jen občas a vždy jsem pil jen velmi skromně. Věděl jsem, že žádný další už mít nebudu, až bude tento prýč.

Celou noc pršelo a také po velkou část příštího dne, a tak jsem se nemohl pohybovat venku. Ale moje mysl už byla klidnější a já jsem začal přemýšlet...

Když se keře nad vchodem pohnuly, stíny dopadající na stránku se začaly pohybovat. Díky vyladěným instinktům zaznamenal okamžitě pohyb větru i blížící se hlasy.

Vyskočil s rukou na dýce, kterou nikdy neodkládal. Sotva stačil pečlivě odložit knihu na římsu, rukou se chytil žulového výčnělku sloužícího mu jako opora i stupínek a vyhoupl se do úzké štěrbině, která tvořila vchod do jeskyně.

Jasný záblesk červené a kovu dole na cestě ho překvapil i rozzlobil. Sakra. Nebál se, že by některý z vojáků chtěl opustit cestu, nebyli dostatečně vybaveni ani na pochod v otevřené krajině vřesovišť a měkce se houpajících rašelinišť, natož aby se prodírali po prudkých svazích zarostlých ostružiníky. Přesto byli nebezpečně blízko a on si uvědomoval, jak riskantní by bylo opustit úkryt jeskyně před setměním. Nemohl si dojít pro vodu, ani si ulevit. Vrhł rychlý pohled na džbán, ale věděl moc dobře, že je už skoro prázdný.

Najednou upoutala jeho pozornost opět stezka dole a on se málem pustil žulového výčnělku. Vojáci na cestě dole pod ním se shlukli kolem drobné postavy, prohnuté pod tíhou malého soudku na rameni. Byl to Fergus, který mu nesl čerstvě uvařené pivo. Sakra, k čertu. Byl by si dal říct, už to bylo několik měsíců, kdy naposledy pil pivo.

Vítr se opět změnil, takže dokázal zachytit jen krátké útržky slov, ale z toho mála, co slyšel, a podle toho, jak divoce Fergus volnou rukou gestikuloval, bylo jisté, že se s vojákem hádá.

„Idiot!“ řekl si Jamie pod vousy. „Prostě jim ho dej a uteč, ty moulo!“

Jeden voják se oběma rukama natáhl po soudku, ale minul, když ta drobná, tmavovlasá postava obratně uskočila dozadu. Jamie se podrážděně plácl do čela. Fergus nikdy neuměl odolat pokušení drze odporovat autoritě, obzvláště té anglické.

Malá postava teď uskakovala dozadu a něco na své pronásledovatele pokřikovala.

„Hlupáku!“ řekl Jamie rozčileně. „Pust' soudek a utíkej!“

Jenže místo toho, aby buď soudek upustil, nebo se dal do běhu, se Fergus, zřejmě si jistý vlastní rychlostí, otočil k vojákům zády a urážlivě na ně kroutil zadkem. Tím je natolik popudil, že se rozhodli riskovat běh promáčeným terénem a několik červenokabátníků se ho vydalo pronásledovat.

Jamie viděl, jak jejich vůdce zvedl ruku a varovně na chlapce něco volal. Najednou mu došlo, že Fergus ze sebe naprosto vědomě dělal návnadu, že se je snaží odvést do léčky. Něco na vojáky pokřikoval a oni zřejmě francouzským nadávkám porozuměli, protože několik mužů se na příkaz velitele zastavilo, ale čtyři z nich neuposlechli a vrhli se na poskakujícího chlapce.

Spustila se rvačka a další křik a Fergus mezi vojáky proklouzával jako úhoř. Ve všem tom zmatku a za hlasitého kvílení větru Jamie nemohl slyšet, jak někdo vytáhl šavli z pochvy, ale v uších se mu ten zvuk blížící se katastrofy zřetelně vybavil. I dlouho poté se mu ve vzpomínkách na tu scénu velmi dlouho vybavovalo slabé svištění ostrého studeného kovu.

Možná to bylo něco v chování vojáků, v jejich podrážděné náladě, co ho zasáhlo až do jeskyně. Možná to bylo pouhé uvědomění si těžkého osudu, který na něm od Cullodenu lpěl. Jako kdyby všechno, co ho obklopovalo, bylo poskvrněné a všichni v jeho blízkosti ohroženi. Ať už slyšel zvuk šavle nebo ne, jeho tělo se napjalo jako struna ještě předtím, než zahlédl stříbrný oblouk čepele prorážející vzduch.

Šavle se pohybovala téměř líně, dost pomalu na to, aby jeho mozek mohl sledovat oblouk dráhy, odvodil cíl a v duchu vykřikl, *ne!* Rozhodně dost pomalu na to, aby se mohl vrhnout dolů

do středu toho roje, chytil zápěstí, které drželo šavli, přerušil výpad, vyrval ten smrtící kov z ruky a odhodil jej na zem.

Vědomá část mozku mu říkala, že je to nesmysl, pevně mu držela ruce kolem žulového výstupku jako kolem kotvy a bránila mu seskočit a rozeběhnout se k nim.

Nesmíš, říkal hlas, tichý šepot, sotva slyšitelný skrze zuřivost a hrůzu, které ho zaplavovaly. *Udělal to pro tebe, ta oběť nesmí být marná. Nesmíš*, říkal dál a byl studený jako smrt pod spalujícím spěchem marnosti, v níž se utápěl. *Nemůžeš udělat vůbec nic.*

A neudělal nic, jen se díval, jak ostří dokončilo líný oblouk a zasáhlo svůj cíl s tichým, téměř bezvýznamným zvukem. A soudek, předmět toho sporu, se rozkutálel rychleji a rychleji dolů z kopce, pak narazil, s veselým poskočením se rozbil a hnědý obsah zabublal a rozstříkl se na všechny strany.

Křik ustal a všichni vyděšeně zmlkli. Jamie nevnímal, co se dělo potom, v uších mu znělo už jen hučení. Kolena se mu podlamovala a on si uvědomil, jen nejasně, že se chystá omdlít. Vše potemnělo do načervenalé černé barvy, před očima viděl mžitky a pruhy světla, ale ani houstnoucí temnota nedokázala z jeho hlavy vymazat poslední pohled na Fergusovu ruku, tu drobnou, obratnou a šikovnou ruku kapesního zloděje, ležící nehybně v blátě cesty s dlaní otočenou vzhůru jako v úpěnlivé prosbě.

* * *

Čekal dalších pomalu se vlekcoucích čtyřicet osm hodin, než konečně dorazil Rabbie MacNab a zapískal na něj z cesty pod jeskyní.

„Jak je na tom?“ zeptal se Jamie nedočkavě.

„Paní Jenny říká, že bude v pořádku,“ odpověděl Rabbie. Tvář měl bledou a vyčerpanou, viditelně se dosud nevzpamatoval z hrůzy, kterou v něm kamarádova nehoda vyvolala. „Říká, že nemá horečku a ani náznak zánětu v tom...“ hlasitě polkl, „pahýlu.“

„Vojáci ho tedy odnesli až do domu?“ Jamie na odpověď nečekal a vyrazil dolů ze svahu.

„Ano, byli všichni úplně zničení – myslím, že byli.“ Rabbie se zastavil, sundal si z košile bodláky a pak se rozběhl, aby dohnal svého zaměstnavatele. „Myslím, že jim to bylo vážně líto. Teda, říkal to ten kapitán, přinejmenším. Dal paní Jenny zlatý sovereign – pro Ferguse.“

„Aha, skutečně?“ řekl Jamie. „Ohromně velkorysý.“ A víc nic si na cestě k domu neřekli.

Fergus se zotavoval v dětském pokoji, uvelebený v posteli u okna. Když Jamie vešel, chlapec spal. Měl zavřené oči a dlouhé řasy se jemně opíraly o hubené tváře. Bez toho všeho pitvoření vypadala najednou jeho tvář docela jinak. Lehce orlí nos a široké živé rty mu dodávaly téměř aristokratický vzhled. Až mu s věkem kosti v obličeji zmohutní, z hubeného chlapce se stane pohledný muž.

Jak se Jamie přibližoval k posteli, oči pod tmavými řasami se hned otevřely.

„Mylorde,“ řekl Fergus a tvář mu rozehrál slabý úsměv, který v obličeji dokreslil tak známé rysy. „Jste tu v bezpečí?“

„Bože, chlapče, je mi to tak líto.“ Jamie klesl na kolena vedle postele. Mohl jen stěží snést pohled na štíhlé předloktí, ležící přes deku s ovázaným zápěstím, které však už nikam nepokračovalo. Položil ruku na chlapcovo rameno a dlaní ho pohladil po tmavé husté kštici.

„Bolí to moc?“ zeptal se.

„Ne, mylorde,“ řekl Fergus. Pak ale výrazem jeho tváře přelétla náhlá bolest a Fergus se zahanbeně zakřenil. „No, není to tak strašné. A paní byla víc než ohromně velkorysá s whisky.“

Na stolku hned vedle postele stál plný pohárek, ale on upil sotva náprstek. Fergus navyklý na francouzské víno neměl whisky příliš rád.

„Je mi to líto,“ řekl Jamie znovu. Nic jiného se říci nedalo. Nic jiného ani říci nedokázal, protože se mu sevřelo hrdlo. Rychle sklonil hlavu, protože věděl, jak moc by Ferguse rozrušilo, kdyby ho viděl plakat.

„Ach, mylorde, nebud'te kvůli mně smutný,“ řekl s náznakem lehké neplechy v hlase. „Měl jsem přece štěstí.“

Jamie ztěžka polkl, než odpověděl.

„Ano, jsi naživu – a díky Bohu za to!“

„No, to jo, ale ještě větší, mylordel!“ Fergus měl na tváři, stále sice ještě velmi bledé, široký úsměv. „Vzpomínáte si na tu naši dohodu, mylordel?“

„Dohodu?“

„Ano, když jste si mě v Paříži vzal k sobě, tak jste řekl, že jestli mě někdy uvězní a popraví, tak za mou duši dáte celý rok sloužit mši.“ A rukou, která mu zbyla, zamával na ošuntělý nazelenalý medailon, který mu visel kolem krku. Byl na něm svatý Dismas, patron všech zlodějů. „Ale jestli přijdu o ucho nebo o ruku, zatímco budu u vás ve službě...“

„Tak se o tebe postarám po celý zbytek života.“ Jamie si nebyl jistý, zda se má smát, nebo plakat, a spokojil se tedy s tím, že hladil ruku, která teď ležela klidně na přikrývce. „Ano, vzpomínám si. Můžeš mi věřit, že to dodržím.“

„Ó, já jsem vám vždycky věřil, mylordel,“ ujistil ho Fergus. Nedalo se přehlédnout, jak moc je unavený. Tváře i obvykle bledé měly teď v nápadném kontrastu k pramenům černých vlasů, které rámovaly tvář spočívající na polštáři, barvu stěny. „Takže jsem měl štěstí,“ zamumlal a stále se usmíval. „Jedna rána šavlí a ze mě se stal rentiér, *non?*“

* * *

Jenny na něj čekala před Fergusovým pokojem.

„Pojď se mnou dolů do skryše pro kněze,“ řekl a vzal ji za loket. „Potřebuju si s tebou promluvit, ale nemůžu tu být takhle na očích.“

Následovala ho bez komentáře až dolů do kamenné síně, která oddělovala kuchyň od spíže. Na podlaze byl do kamenné podlahy vsazen veliký dřevěný panel s provrtanými pravidelnými otvory. Šlo o větrání do zeleninového sklípku umístěného níž, do něhož se chodilo zvenku dvířky pod úroveň okolního terénu. Kdyby si to kdokoliv podezřívavý chtěl ověřit, uviděl by tam ve stropě nad sebou vsazený přesně stejný větrací panel.

Ten však také přiváděl světlo a vzduch do malé skříše pro kněze vybudované přímo ve sklepě. Byla přístupná po odsunutí dřevěného panelu vsazeného do pevně vestavěného rámu. Po krátkém žebříku se pak dalo sestoupit do malé místnosti.

Nebyla větší než pět čtverečních stop a vybavení tvořila jen hrubě stlučená lavice, deka a nočník. Stál tam také veliký džbán s vodou a vedle něj krabice tvrdých sucharů. Ve skutečnosti byla místnost vybudována teprve před několika lety, takže o skutečnou skříš pro kněze nešlo. Žádný se v ní nikdy neskrýval a pravděpodobně už ani nikdy nebude. Skříš to ale byla, rozhodně ano.

Dva lidé se do ní vešli jen tak, že se posadili vedle sebe na lavici. Jakmile Jamie sestoupil s Jenny po žebříku dolů, přiklopil panel na místo nad jejich hlavami a sedl si vedle sestry. Chvilku tam tiše seděl, pak se zhluboka nadechl a začal.

„Už to dál nedokážu snášet,“ řekl. Mluvil velmi tiše, takže aby ho mohla Jenny slyšet, musela k němu dát hlavu blízko jako kněz přijímající kajícínikovo doznání. „Už nemůžu. Musím odejít.“

Seděli tak blízko u sebe, až mohl cítit, jak se jí při dýchání nádra dmou a zase klesají. Vzala ho za ruku a drobnými prsty pevně sevřela jeho dlaň.

„Chceš se znovu pokusit o útěk do Francie?“ Pokoušel se uprchnout do Francie už dvakrát předtím, ale plán se pokaždé zhatil, protože Angličané hlídali všechny přístavy tak pečlivě, že pro tohoto vysokého muže s nápadně zbarvenými vlasy nebyl žádný převlek dost dobrý na to, aby ho dokázal ochránit před odhalením.

Zavrtěl hlavou. „Ne. Nechám se chytit.“

„Jamie!“ V tom rozrušení Jenny zvýšila hlas, ale pak jej znovu, v reakci na pevný stisk jeho ruky, zase ztišila.

„Jamie, tohle nemůžeš udělat!“ řekla už zase docela potichu. „Proboha, člověče, vždyť tě pověsí!“

Držel hlavou skloněnou, jako by přemýšlel, ale bez náznaku zaváhání jí zavrtěl.

„Myslím že ne.“ Pohlédl na sestru a potom rychle jinam. „Viš... Claire měla vidění.“ Vysvětlení to nebylo o nic horší než

jiné, přestože to tak úplně nebyla pravda. „Viděla, co se stane u Cullodenu – věděla to. Řekla mi také, co přijde pak.“

„Vida,“ řekla Jenny tiše. „Divila jsem se, jak to mohla vědět. Řekla mi tehdy, ať začneme sázet brambory a vybudujeme tuhle skryš.“

„Jo.“ Znovu trochu silněji stiskl sestřinu ruku, pak sevření povolil a natočil se, aby k ní byl tváří. „Vylíčila mi také, jak bude Koruna nějakou dobu chytat jakobitské zrádce, a stalo se,“ dodal sarkasticky. „Ale že po prvních několika letech už je přestanou popravovat a muže, které pochyťají, pak už jenom uvězní.“

„Jenom!“ zopakovala sestra. „Když už musíš pryč, Jamie, tak se vydej třeba na vřesoviště, ale jít do anglického vězení, ať už tě pověsí nebo ne –“

„Počkej.“ Položil jí ruku na rameno, aby ji zastavil. „Ještě jsem ti neřekl všechno. Nechci jen tak přijít k Angličanům a vzdát se. Je na mě přece vypsána pěkně tučná odměna, ne? To by byla vážně veliká škoda nechat si ji ujít, nemyslíš?“ Snažil se, aby jeho hlas zněl vesele. Vyslechla ho a ostře se na něj podívala.

„Matko Boží,“ zašeptala. „Ty teda chceš, aby tě někdo udal?“

„Už to tak vypadá. Ano.“ Ten plán vymyslel, když byl sám v jeskyni, ale až teď začal získávat reálné obrysy. „Myslel jsem, že Joe Fraser by na to byl asi nejlepší.“

Jenny si přitiskla sevřenou pěst na rty. Byla bystrá a plán pochopila téměř okamžitě, se všemi jeho důsledky.

„Ale Jamie,“ zašeptala. „I kdyby tě hned nepověsili – a že tohle riziko tady vážně je – vždyť tě můžou zabít, až po tobě půjdou!“

Ramena mu náhle pod tíhou toho všeho utrpení a vyčerpání poklesla.

„Bože, Jenny,“ řekl, „myslíš si, že mi na tom ještě záleží?“

Bylo dlouhé ticho, než odpověděla.

„Ne, nemyslím,“ řekla. „Popravdě... nemůžu říct, že bych se ti ještě divila.“ Na chvíli se odmlčela, aby se jí uklidnil hlas. „Ale *mně* na tom záleží.“ Prsty mu jemně přejela po zátylku a pohládila ho po vlasech. „Takže na sebe budeš dávat pozor, ano?“

Nad větrací deskou nad jejich hlavami se zatemnělo. Zaslechli klapot lehkých kroků. Byla to asi jedna ze služek, která šla

právě do spíže. Pak se tlumené světlo vrátilo a on znovu uviděl tvář Jenny.

„Ano,“ zašeptal nakonec. „Budu.“

* * *

Přípravy trvaly více než dva měsíce, a než se vše domluvilo do posledního detailu, bylo už jaro v plném rozpuku.

Za večerů sedával na své oblíbené skále kousek od vchodu do jeskyně a pozoroval, jak vycházejí hvězdy. Dokonce i v těch nejhorších dnech během prvního roku po Cullodenu si v tu denní dobu dokázal najít chvílku klidu. Světlo už nebylo tak ostré a vše kolem něj najednou jako by vydávalo slabou záři – přinejmenším se to tak, ať už na pozadí oblohy či země, jevílo. Všechny detaily byly najednou dobře viditelné a jejich obrysy ostré. Mohl pak třeba spatřit mūru, za dne těžko postřehnutelnou, když ji na kmeni stromu zradil trojúhelníkový stín jejích vlastních křídel. Jakmile si uvědomila, že je její maskování odhaleno, rychle odlétla pryč.

Podíval se přes údolí dole pod ním a snažil se dohlédnout až k černým borovicím na vzdáleném útesu. Pak vzhlédl nad sebe, na hvězdnou oblohu. Na Orion krácející majestátně nad obzorem. Na Plejády sotva viditelné na ztemnělém obloze. Uvědomoval si, že oblohu zřejmě hodně dlouho neuvidí, a tak si to teď hodlal užít.

Vzpomněl si na vězení, na mříže a zámky a silné zdi. Vybavil si Fort William, wentworthské vězení. Bastillu. Kamenné zdi čtyři stopy silné, které nepustí dovnitř světlo ani vzduch. Pohřbení zaživa ve špíně, zápachu, o hladu rozežírajícího žaludek...

Takové myšlenky teď ale rychle setřásl. Zvolil si cestu a byl tomu rád. Nyní byl zase klidný a rozhlížel se po obloze. Hledal souhvězdí Býka. Nepatřilo sice mezi ta nejkrásnější, ale bylo jeho. Narodil se ve znamení Býka, silného a tvrdohlavého zvířete, a doufal, že i on bude dost silný na to, co má před sebou.

Ve směsici nočních zvuků se náhle ozvalo ostré a vysoké písknutí. Mohla to být milostná píseň kolihy od jezera, ale on rozpoznal signál. Nějaký přítel jde po stezce nahoru.

Byla to Mary MacNabová, která po smrti manžela zůstala na Lallybrochu a stala se služebnou v kuchyni. Obvykle mu nosil jídlo a zprávy její syn Rabbie nebo Fergus, ale několikrát přišla i Mary. Přinesla koš plnější než obvykle. Obsahoval studenou pečenou koroptev, čerstvý chléb, pár mladých zelených cibulek, hrst raných třešní a láhev piva. Jamie si prohlížel tu bohatou nadílku, pak pochopil a na tváři se mu usadil ironický úsměv.

„Úplné hody na rozloučenou!“

MLčky přikývla. Byla to drobná žena, v tmavých vlasech jí prokvétaly šediny a tvář prozrazovala těžké starosti, kterým v životě musela čelit. Přesto její hnědé oči byly jemné a rty stále měkké a jemně tvarované.

Uvědomil si, že si ta ústa prohlíží, a zrak opět rychle obrátil ke koši.

„Bože, nacpu se tak, že se ani nepohnu. A dokonce koláč, páni! Jak jste tohle, dámy, dokázaly?“

Pokřčila rameny, Mary MacNabová nebyla zrovna moc upovídaná. Jídlo z koše postupně vyložila na provizorní stůl, pár prken položených přes kameny. Prostřela pro dva. To nebylo nic neobvyklého, často s ním povečeřela i dřív, a zatímco jedli, vyprávěla mu všechny klepy o tom, co se v okrese přihodilo.

Přesto ho ale překvapilo, že s ním poslední večeri před odchodem z Lallybrochu nepřišla strávit ani sestra, ani chlapci. Možná měli v domě návštěvu a bylo pro ně obtížné nepozorovaně vyklouznout ven.

Zdvořile jí nabídl místo jako první, a když se posadila, sedl si i on a na špinavé zemi zkřížil nohy.

„S Joe Fraserem jste mluvili? Kde se to teda má stát?“ zeptal se a zakousl se do studené koroptve.

Pověděla mu všechny podrobnosti plánu. Koně mu dovedou ještě před svítáním a on má jet úzkým údolím směrem ven až k průsmyku. Tam se musí otočit a přes skalnaté předhoří sestoupit zpět do údolí u Feesyhantovy bystřiny, jako kdyby se vracel domů. Angličané by se s ním měli srazit někde mezi Struy a Eskadale, s největší pravděpodobností v Midmainsu. Je to prý

dobré místo pro přepadení, protože je tam strmá rokle a u potoka remízek, kde se může dobře ukrýt několik mužů.

Po jídle vše sbalila úhledně do koše a nechala mu dostatek jídla na snídani, než před úsvitem odejde. Čekal, že pak hned půjde, ale neměla se k tomu. Sáhla do skalního převisu, ve kterém měl složené deky na spaní, pečlivě jednu rozložila na zem a druhou na ni položila jako příkrývku. Pak u lůžka poklekla a ruce složila do klína.

Opřel se o stěnu jeskyně s rukama založenýma na prsou, podíval se na ni, na její skloněnou hlavu, a tvářil se rozčileně.

„Aha, tak o tohle tu jde? A čím to byl vlastně nápad? Váš, nebo mojí sestry?“

„Záleží na tom?“ S rukama na klíně dál nehybně klečela, tmavé vlasy pod úhledným čepcem.

Zavrtěl hlavou a sklonil se, aby jí pomohl vstát.

„Ne, nezáleží, protože nic z toho se nestane. Vážím si té nabídky, ale –“

Další slova mu už nedovolila, zavřela mu ústa polibkem. Její rty byly právě tak měkké, jak vypadaly. Chytil ji pevně za obě zápěstí a tlačil ji od sebe.

„Ne! To není nutné a nechci to.“ Byl si nepříjemně vědom toho, že jeho tělo má na průběh událostí zcela jiný názor, a ještě větší rozpaky mu způsobilo, když si uvědomil, jak viditelně se pod jeho těsnými a opotřebovanými ztenčenými kalhotami zvedá nápadný nesouhlas s tím, o co se pokouší. Jemný úsměv těch plných a sladkých rtů prozrazoval, že to jejím smyslem nešlo.

Snažil se nasměrovat ji ke dveřím a trochu do ní šťouchl, ale ona jen ustoupila stranou a sáhla si dozadu na šněrování sukně.

„Nedělejte to!“ zvolal.

„Jak byste mě chtěl zastavit?“ zeptala se a překročila sukni, která se svezla na zem. Úhledně ji složila a položila na stoličku. Jemnými prsty uvolnila tkaničky živůtku.

„Jestli neodejdete vy, pak budu muset já,“ odpověděl se vši rozhodností. Otočil se a zamířil k východu z jeskyně, když vtom uslyšel její hlas.

„Mylorde!“

Zastavil se, ale neotočil. „Nepatří se mě tak oslovovat,“ řekl. „Lallybroch patří vám,“ odvětila. „Bude váš tak dlouho, co budete živ. Dokud jste jeho pán, tak vám budu tak říkat.“

„Není můj. Panství teď patří malému Jamiemu.“

„Ale není to malý Jamie, kdo dělá všechno, co vy,“ odpověděla rozhodně. „A není to vaše sestra, kdo mě požádal o to, co právě dělám. Otočte se ke mně.“

Otočil se, ale neochotně. Stála tam bosá, jen v košilce. Rozpuštěné vlasy jí padaly na ramena. Byla hubená, stejně jako všichni v těchto dnech, ale její ňadra byla větší, než si myslel, a skrz tenkou látku viděl prosvítající bradavky. Košilku měla obnošenou, stejně jako ostatní oblečení, na lemu a na ramínkách roztřepenou a místy téměř průhlednou. Zavřel oči.

Na paži ucítil lehký dotek a přinutil se stát klidně.

„Já vím, nad čím přemýšlíte,“ řekla. „Vždyť jsem viděla vaši dāmu a vím, co mezi vámi bylo. To jsem já nikdy neměla,“ dodala tichým hlasem. „S žádným ze dvou mužů, za které jsem se vdala. Přesto vím, jak vypadá pravá láska, a nechci, abyste si připadal, že ji zrazujete.“

Dotek lehký jako ptačí pírko se pohyboval po jeho tváři a palec, trochu drsný od manuální práce, mu přešel mezi nosem a rty.

„To, co vám chci dát,“ zašeptala, „je něco jiného. Něco menšího, snad, ale něco, co by vám mohlo přijít vhod. Něco, co by vám mohlo pomoci. Něco, co vám nemůže dát ani sestra, ani chlapci. Já můžu.“

„Dal jste mi domov, můj život a mého syna. Teď byste mi nechtěl dovolit, abych vám mohla dát to málo na oplátku?“

Cítil, jak ho pod víčky pálí slzy. Lehounký dotyk mu přešel po tváři, setřel slzy z očí a pohládl po drsných vlasech. Zvedl ruce a pomalu je k ní natáhl. Přijala jeho náruč se stejným klidem a prostotou, s jakým prve prostřela stůl a přichystala lůžko.

„Já... už je to dlouho, co jsem to naposledy dělal,“ řekl s náhlou plachostí.

„Stejně tak já,“ odpověděla s lehkým úsměvem. „Ale oba si vzpomeneme, ne?“

III. ČÁST

KDYŽ JSEM TVŮJ ZAJATEC

VÍRA V DOKUMENTY

INVERNESS

25. KVĚTNA 1968

Obálka od Linklatera dorazila ranní poštou.

„Podívejte se, jak je tlustá!“ vykřikla Brianna a podívala se na mě. „Ten toho poslal!“ Špička nosu jí zrudověla vzrušením.

„Vypadá to tak,“ řekl Roger. Navenek byl klidný, ale viděla jsem, jak mu v důlku na krku vzrušením pulzuje krev. Zvedl žlutou obálku a chvíli ji v ruce potěžkával. Pak palcem vsunutým pod chlopeň obálku nedbale roztrhl a vytáhl z ní svazek okopírovaných stránek.

Průvodní dopis napsaný na silném papíru s hlavičkou univerzity vypadl na zem. Zvedla jsem ho a začala nahlas číst. Hlas se mi trochu třásl.

„Drahý doktore Wakefelde,“ četla jsem. „Píši Vám v reakci na Váš dotaz týkající se popravy jakobitských důstojníků z rozkazu vévody z Cumberlandu, která následovala po bitvě u Culloden. Hlavním pramenem, z něhož cituji ve své knize, byl soukromý deník jistého lorda Meltona, který v té době velel pěšímu pluku pod Cumberlandem. Přikládám fotokopie příslušných stránek tohoto deníku. Jak vidíte, příběh jednoho přeživšího, jistého Jamese Frasiera, je obzvlášť dojemný. Fraser nebyl nijak důležitou historickou postavou a nacházel se vždy mimo hlavní linii mé vlastní práce, nicméně jsem nejednou zvažoval, zda se nepustím

do bližšího zkoumání, abych se o jeho osudu dozvěděl více. Podaří-li se Vám zjistit, jestli cestu na své panství přežil, ocením, když mě o tom budete informovat. Vždy jsem v to doufal, přestože podle Meltonova popisu jeho stavu v deníku mi tato možnost připadá spíše nepravděpodobná. Se srdečným pozdravem Váš Eric Linklater.“

Nanejvýš opatrně a s chvějící se rukou jsem papír položila na stůl.

„Spíše nepravděpodobná?“ pronesla Brianna stojící na špičkách, aby viděla Rogerovi přes rameno. „Blbost! Zvládl se vrátit domů. Víme že ano!“

„Myslíme si, že se mu to podařilo,“ opravil ji Roger, ale to se jen držel zásady vědecké opatrnosti. Usmíval se stejně doširoka jako Brianna.

„Dáte si ke svačině čaj, nebo kakao?“ Fionina kudrnatá tmavá hlava se objevila ve dveřích do pracovny a přerušila naše vzrušení. „Zrovna jsem dopekla čerstvé zázvorovoorechové sušenky.“ Ze záhybů její zástěry se k nám linula vůně teplého zázvoru.

„Čaj, prosím,“ řekl Roger a Brianna potěšeně zvolala: „Kakao je skvělý nápad!“ Fiona se spokojeným výrazem v obličeji přinesla podnos s čajovou konvicí, velkým hrnkem kakaa a talířem s čerstvými sušenkami.

Dala jsem si také nalít šálek a posadila se do křesla se stránkami Meltonova deníku. Vzletný rukopis z osmnáctého století byl překvapivě dobře čitelný a navzdory archaickému pravopisu jsem se během několika minut ocitla ve stavení statku Leanach. Představila jsem si také všechny zvuky toho prostředí, bzučení much, hekání těl namačkaných na sebe a drsný pach krve vsakující se do špinavé podlahy.

„... odhodlán dostát slibu, jenž čestným slovem potvrdil můj bratr, nemohl jsem konat jinak než ušetřit Fraserův život. Proto jsem vynechal jeho jméno ze seznamu zrádců, který jsme na statku sepsali, a učinil vše nutné, aby mohl odcestovat zpět na své pozemky. Pokud šlo o mé závazky vůči vévodovi, svým rozhodnutím jsem je neporušil, protože při Fraserově velmi žalostnému zdravotním stavu nebylo pravděpodobné, že by cestu k domovu

přežil. Jeho noha byla v té době silně nateklá s velkou, hlubokou a hnisající ránou. Přestože mi čest zabránila konat jinak, než bych si přál, sledoval jsem toho muže s dobrým pocitem, jak odjíždí a je stále při životě. Obrátil jsem pak svou pozornost ke smutnému úkolu zajistit pohřbení těl jeho druhů. Byl jsem v pouhých dvou posledních dnech účasten tak velkému zabíjení, že se nemohu zbavit chmurných myšlenek.“ Touto větou zápis náhle končil.

Položila jsem stránky do klína a těžce polkla: „S velikou ranou... nateklou a hnisající...“ Na rozdíl od Rogera a Brianny jsem věděla, co v té době, kdy neznali antibiotika a naděje na řádné lékařské ošetření byla v jeho situaci mizivá, takové zranění znamenalo. Ani všechny úžasně účinné bylinné zábaly používané tehdy na Vysočině by asi nestačily k jeho záchraně. Jak dlouho asi mohla trvat cesta z Cullodenu do Broch Tuarachu v kodrcajícím voze? Dva dny? Tři? Jak by mohl ve velmi vážném stavu žít tak dlouho bez řádné péče?

„Přesto to ale zvládl.“ Briannin hlas přerušil proud mých myšlenek. Přidala se k Rogerově názoru, ovšem jednoznačněji. Řekla to s naprostou jistotou, jako by všechny události popsané v Meltonově deníku viděla až do konce. „Dostal se zpátky. Byl ten ‚Šedý baret‘. Vím to!“

„Šedý baret?“ Fiona, pošklebující se nad mým nedopitým šálkem studeného čaje, se překvapeně ohlédla přes rameno. „Tak vy jste někdy slyšeli o ‚Šedém baretu‘?“

„A ty snad ano?“ podíval se s úžasem na mladou hospodyní Roger.

Přikývla. Do květináče s domácím štěstím, který stál u krbu, vylila můj čaj a dolila mi čerstvý, z něhož se ještě kouřilo.

„Ano! Moje babička mi tenhle příběh vyprávěla často. Hodně často.“

„Pověz nám ho!“ Brianna se k nám dychtivě naklonila s hrnkem kakaa v dlaních. „Prosím, Fiono! O čem ten příběh je?“

Fiona se rázem stala středem pozornosti a zdála se být takovým zájmem trochu zaskočená. Záhy se ale vzpamatovala a dobromyslně pokrčila rameny.

„No, je to příběh o jednom z následovníků našeho drahého Bonnie Prince Charlieho. Tenkrát během té velké porážky u Cullodenu jich strašně moc padlo a jenom málokterí utekli. Spoustu jich pak ještě pobili a jenom několika se podařilo uniknout. Jeden muž utekl z bitvy a musel přeplavat řeku, aby se dostal pryč, ale červenokabátníci ho pronásledovali. Došel až k jednomu kostelu, kde právě probíhala mše. Muž vběhl dovnitř a prosil faráře, aby se nad ním slitoval. Farář a přítomní věřící jeho prosbu vyslyšeli. Pronásledovaný se narychlo převlékl do kněžského roucha, které mu půjčil ten duchovní. Když pak červenokabátníci vrazili dovnitř, stál na kazatelně v rouchu a mluvil ovečkám do duše, zatímco z něj pod rouchem kapala voda. Vojáci uvěřili, že se spletli, a pokračovali v pátrání po utečenci dál po silnici. On se tak zachránil. Každý v tom kostele pak říkal, že to bylo nejlepší kázání, jaké kdy slyšeli!“ Fiona se srdečně zasmála, zatímco Brianna se tvářila zamračeně a Roger vypadal zmateně.

„A to byl ten ‚Šedý baret‘?“ zeptal se. „Já myslel...“

„Ale ne! Tohle nebyl Šedý baret – já jenom, že to byl další z těch, co se zachránili z porážky u Cullodenu. Šedý baret se vrátil zpátky na své panství, ale protože Angličani dál chytali lidi po celé Vysočině, skrýval se tam v jeskyni celých sedm let.“

Jak to Brianna uslyšela, s úlevou klesla na židli. „A jeho nájemci mu říkali ‚Šedý baret‘, aby nemuseli zmiňovat jeho jméno, a nedošlo tak k jeho prozrazení,“ zamumlala.

„Ty znáš ten příběh?“ zeptala se Fiona překvapeně. „Jo, je to tak.“

„A co babička říkala, že se s ním stalo potom?“ vyzval ji Roger.

„Ach, no jo!“ a Fioniny oči byly najednou kulaté jako karamelové bonbony. „To je nejlepší část toho příběhu. Víte, po Cullodenu nastal hladomor. Muži, kteří tenkrát opustili domovy ještě před zimou, byli teď postřílení, chalupy vypálené. Nájemcům Šedého baretu se dlouho dařilo lépe než většině ostatních, ale i na ně přišly dny, kdy jídlo došlo a všem od rána do večera kručelo v břiše. Na polích nebylo žádné obilí a děcka umírala v náručích matek, protože ty už neměly žádné mléko, aby je nakrmily.“

Projel mnou ledový chlad. Viděla jsem před sebou tváře obyvatel Lallybrochu, lidí, které jsem znala a zamilovala si je. Lidí zesláblých zimou a hladovějících. Jímala mě nejen hrůza, ale i silný pocit viny. Já jsem byla v bezpečí, v teple a dobře živená, namísto toho, abych s nimi sdílela jejich osud, protože jsem odešla, jak to po mně Jamie chtěl. Podívala jsem se na Briannu, na hlavu s jemnými rusými vlasy, skloněnou v soustředění, a pocit tísně a viny v mé hrudi trochu zeslábl. Protože v bezpečí těch posledních dvacet let byla i ona. V teple, dobře živená a milovaná díky tomu, že jsem Jamieho poslechla.

„Tehdy se Šedý baret rozhodl pro něco hodně odvážného,“ pokračovala Fiona. Její kulatý obličej se nad dramatičností toho příběhu úplně rozzářil. „Zařídil, aby šel jeden z jeho nájemníků za Angličany a nabídl jim, že prozradí, kde ho najdou. Na jeho hlavu, jako na velkého bojovníka za našeho prince, byla tehdy vypsaná hodně vysoká odměna. Nájemce pak prozradil vojákům, kde ho mohou zajmout. Odměnu ve zlatě vzal a samozřejmě ji předal lidem v panství. Zachránil jich tak mnoho před smrtí hladem.“

Ruka se mi sevřela tak křečovitě, až mi v ruce zůstalo čistě odlomené ouško od šálku.

„Nechal se zajmout?“ Hlas jsem měla šokem ochraptělý. „Pověsili ho?“

Fiona na mě překvapeně zamrkala. „Ale ne. Tedy původně chtěli, jak mi babička řekla, a odvezli ho k soudu za zradu, ale nakonec ho jenom zavřeli do vězení. To zlato jeho nájemcům moc pomohlo,“ zakončila vesele vyprávění, jako by to byl šťastný konec.

„Ježíši Kriste,“ vydechl Roger. Opatrně odložil šálek, posadil se a hleděl do prázdna jako přikovaný. „Vězení.“

„Ty to říkáš, jako kdyby to bylo něco dobrého,“ protestovala Brianna. Koutky úst měla pevně stažené úzkostí a oči se jí mírně leskly.

„Vždyť je!“ Její úzkosti si ani nevšiml. „Nebylo tehdy zase tolik věznic, kde by Angličané věznili jakobitské zrádce, a o všem uchovávali oficiální záznamy. Copak vám to není jasné?“ zeptal se a střídavě se díval na zmatenou Fionu a mračící se Briannu,

až nakonec upřel zrak ke mně v naději, že porozumění najde alespoň u mě. „Jestliže skončil ve vězení, tak ho dokážu najít.“ Otočil se a zadíval se na police s knihami umístěné podél tří stěn pracovny. Sáhl po sbírce jakobitských tajností od zesnulého reverenda Wakefielda.

„Někde tady bude,“ řekl Roger tiše. „Na seznamu vězňů. Někde v těch dokumentech tady... najdeme skutečný důkaz! Copak to nechápete?“ zeptal se znovu a otočil se ke mně. „Tím, že šel do vězení, se stal opět součástí psané historie! Někde tady ho najdeme!“

„A co se s ním stalo později,“ vydechla Brianna. „Potom co byl propuštěn?“

Rogerovy rty se pevně sevřely, jako by chtěly vyloučit možnost, která se mu drala na mysl stejně tak jako mně, že zemřel.

„Ano, to je pravda,“ řekl a vzal Briannu za ruku. Jeho oči, sytě zelené a nevyzpytatelné, se setkaly s mými. „Když byl propuštěn.“

* * *

Rogerova víra, že v dokumentech nalezne odpověď, byla i po týdnu stále stejně pevná. Totéž se ovšem nedalo říct o stole z osmáctého století v pracovně reverenda Wakefielda. Jeho hubené nohy byly pod velkou zátěží povážlivě prohnuté a znepokojivě vrzaly.

Obvykle na něm stála jen lampa a reverendova sbírka drobných artefaktů, teď však byl, ostatně jako všechny vodorovné plochy v pracovně, zavalen hromadou knih, papírů, časopisů a vyboulených žlutých obálek od antikvářů, univerzit a knihoven zabývajících se historickým výzkumem po celé Anglii, Skotsku a Irsku.

„Pokud sem položíte ještě jednu jedinou stránku, tak se ten stůl zhroutí.“ Claire se znepokojením sledovala, jak Roger nedbale natahuje ruku s další složkou.

„Aha. Ano, jasně.“ Zarazil se a marně se rozhlížel po místnosti, ve snaze najít vhodné místo. Nakonec papíry položil na zem u svých nohou.

„Právě jsem asi skončila s Wentworthem,“ řekla Claire a ukázala na nestabilní hromádku papírů u svých nohou. „Už jsme dostali seznamy z Berwicku?“

„Zrovna dnes ráno. Kam jen jsem tu obálku dal?“ Roztržitě se rozhlížel po místnosti, která svým zmatkem silně připomínala Alexandrijskou knihovnu těsně před prvním požárem. Promnul si čelo a snažil se soustředit. Po týdnu, kdy strávil deset hodin denně důkladným pročitáním ručně sepsaných záznamů z britských věznic, dopisů, zápisníků a deníků jejich guvernérů a hledal jakékoliv oficiální stopy Jamieho Frasera, začínal mít pocit, jako by mu oči někdo přejel smirkovým papírem.

„Byla světle modrá,“ řekl nakonec. „Jasně si vzpomínám, že byla modrá. Dostal jsem ji od McAllistera, přednášejícího dějiny na Trinity College v Cambridgi. Právě ta používá velké světle modré obálky s erbem koleje na přední straně. Možná ji někde viděla Fiona. Fiono!“

Vyšel ze dveří pracovny a zakřičel chodbou směrem ke kuchyni. Navzdory pozdní hodině tam bylo stále světlo a ven se linula povzbuzující vůně kakaa a čerstvě upečeného mandlového koláče. Fiona nikdy neopouštěla své místo, dokud byla sebemenší šance, že by kdokoli v její blízkosti mohl mít hlad nebo žízeň.

„Ano?“ Fionina kudrnatá hnědá hlava vykoukla z kuchyně. „Kakao bude hned,“ ujistila ho. „Čekám už jen na koláč, peče se v troubě.“

Roger se na ni usmál a byla v tom veliká náklonnost. Fiona neměla o historii sebemenší zájem, nikdy nečetla nic kromě Clairina magazínu *My Weekly*. Význam Rogerovy práce však nikdy nezpochybňovala a oddaně denně oprašovala hromady knih a papírů, aniž by se obtěžovala s jejich obsahem.

„Díky, Fiono. Jen jsem se chtěl zeptat, jestli jsi někde neviděla takovou velkou modrou obálku – hodně tlustou, asi takhle,“ a naznačil rukama rozměry. „Přišla v ranní poště a já ji teď nemůžu najít.“

„Tu jste nechal v patře, v koupelně,“ řekla okamžitě. „Byla v ní ta pěkně tlustá kniha, co má na obálce ve zlatě vyražený zlatý

nápis a obraz našeho Bonnie Prince, pak taky ještě nějaké tři otevřené obálky a taky účet za plyn, ten se musí zaplatit do čtrnáctého. Položila sem to všechno na bojler, aby to nepřekáželo.“

Ozvalo se malé ostré cinknutí časovače trouby a Fiona s lehkým výkřikem rychle zastrčila hlavu zpátky do kuchyně.

Roger se otočil a bral schody nahoru po dvou. Fioně by skvělou paměť mohl závidět kdejaký učenec, ale žádná výzkumná asistentka to rozhodně nebyla. Pokud ale hledal určitý dokument nebo knihu podle vzhledu spíš než podle názvu nebo obsahu, Fiona byla schopná mu přesně říct, kde ho najde.

„Ale, to nic není,“ ujistila Rogera vesele, když se jí pokusil omlouvat za nepořádek, který byl teď po celém po domě. „Jeden by si mohl myslet, že je reverend stále naživu, když se tu teď všude zase povalují haldy papírů. Je to úplně jako za starých časů.“

Dolů ze schodů scházel už pomaleji s modrou obálkou v ruce a uvažoval, co by si tak o tomto jeho průzkumu myslel jeho adoptivní otec.

„Byl by v něm zahrabaný až po krk jako já,“ zamumlal si pro sebe. Reverenda měl stále v živé paměti. Jeho pleš se leskla ve světle stínidla starého strohého lustru, když šel z pracovny do kuchyně, kde se stará paní Grahamová, Fionina babička, točila kolem kamen a pečovala o potřeby starého muže při jeho nočních studiích stejně tak, jak se Fiona právě stará o něj.

Je to k zamyšlení, řekl si při návratu do pracovny. Za starých časů, kdy syn obvykle následoval profesi svého otce, bylo jednodušší, když živnost zůstala v rodině. Nebo že by to byla nějaká předem určená rodinná dispozice k určitému druhu práce? Určil skutečně některým lidem osud, aby se z nich stali kováři nebo obchodníci či kuchaři? Narodili se snad s určitými schopnostmi? Nabídl jim také k tomu příležitosti?

Je jasné, že se to nevztahuje na každého. Mnozí lidé za všech věků opouštěli své domovy a rozhodovali se pro práci či poslání, které jejich rodinám a společenské vrstvě, z níž pocházeli, byly na hony vzdálené. V opačném případě bychom neměli žádné vynálezce ani badatele. Přesto se zdá, že v některých rodinách

skutečně existuje jistá náchylnost ke konkrétním typům kariéry, a to i v téhle naší neklidné moderní době, kdy přístup ke vzdělání je snazší a cestování rychlé a jednoduché.

Uvědomil si, že vlastně přemýšlí o Brianně. Při pohledu na Claire s vlasy ozářenými světlem lampy, jak sedí se skloněnou hlavou nad jeho stolem v pracovně, si říkal, kolik toho Brianna zdělala po ní a kolik po tom tajemném Skotovi, válečníkovi, zemědělci, dvořanu a šlechtici. Po otci.

Pohrával si s těmito úvahami ještě o čtvrt hodinu později, když Claire zavřela poslední složku ze své hromádky a opřela se s povzdechem do křesla.

„Dám penny za každou vaši myšlenku!“ Natáhla se pro svůj nápoj.

„Za tolik nestojí,“ odpověděl Roger s úsměvem, vytržen ze svého snění. „Jen jsem tak přemýšlel nad tím, jak se lidé stanou tím, čím jsou. Jak se třeba přihodilo, že jste se stala doktorkou?“

„Jak jsem se stala doktorkou?“ Claire vdechla páru linoucí se ze šálku kakaa. Došlo jí, že je příliš horké, než aby se dalo pít, a postavila šálek zpět na stůl mezi hromady knih, časopisů a tužkou počmáraných listů papíru. Usmála se na Rogera jen tak napůl a mnula si ruce, aby si ještě chvíli uchovala teplo ze šálku.

„Jak jste se vy stal historikem?“

„Totiž... abych byl upřímný...“ Opřel se v reverendově křesle a ukázal na všechny ty hromady papírů kolem. Pak poklepal na malé zlacené cestovní hodiny, které stály na stole, elegantní kousek z osmnáctého století s miniaturními zvonky, které ohlašovaly každých uplynulých patnáct minut.

„Vyrůstal jsem uprostřed tady toho všeho. S otcem jsme projížděli všechna zákoutí Vysočiny a hledali artefakty snad hned potom, co jsem se naučil číst. Takže je vlastně přirozené, že v tom pokračuji. Ale vy?“

Přikývla a protáhla se, aby po dlouhých hodinách, kdy se hrbila nad stolem, trochu ulevila ramenům. Vydržela vzhůru déle než Brianna, která to už před hodinou vzdala a šla si lehnout. Claire a Roger zůstali a dál prohledávali administrativní záznamy z britských věznic.

„U mě se to vyvrátilo podobně. K rozhodnutí stát se lékařkou jsem nedospěla ze dne na den. Najednou jsem si uvědomila, že jsem jí vlastně už dlouho byla, a když jsem s tou profesí přestala, chyběla mi.“

Položila ruce dlaněmi na stůl a narovнала prsty. Byly dlouhé a pružné, s nehty vypilovanými do úhledných lesklých oválů.

„Víte,“ pokračovala zamyšleně, „je jedna taková stará píseň. Pochází z první světové války. Slýchala jsem ji, když někdy mého strýčka Lamba přijeli navštívit jeho staří kamarádi z vojny. Vždycky se zdrželi dlouho do noci a popíjeli. Bylo to nějak takhle: Co je má udržet na farmě, když jednou poznali, jak sladce je v Paree?“ S ironickým úsměvem se zarazila.

„Taky jsem viděla Paree, tedy správně řečeno Paříž,“ řekla tiše. Vzhledla od stolu s výrazem sice přítomným, ale do očí jí vstoupily vzpomínky a upřela na Rogera jasný pohled. „A spoustu dalších míst. Caen a Amiens, Preston a Falkirk, nemocnici Hôpital des Anges i takzvanou ošetrovnu na Leoch. Byla jsem lékařkou – pomáhala jsem přivádět na svět děti, rovnala kosti, zašivala rány, léčila horečku...“ Odmlčela se a pokrčila rameny. „Samozřejmě jsem toho strašně moc nevěděla. Uvědomovala jsem si, jak moc bych se toho potřebovala naučit, a to byl důvod, proč jsem šla na medicínu. Samotná studia už ale nic moc nezměnila.“ Hrábla prstem do čepice smetany plovoucí na jejím kakau a olízla ho. „Získala jsem diplom z medicíny, nicméně doktorkou jsem byla už dlouho předtím, než jsem poprvé vkročila na fakultu.“

„Nevěřím, že to bylo tak jednoduché, jak to líčíte.“ Roger foukal do vlastního kakaa a prohlížel si Claire s neskrývaným zájmem. „Tenkrát přece nebylo moc žen, které by se věnovaly medicíně. Ani *ted'* není mnoho lékařek, když na to přijde... A kromě toho jste měla rodinu.“

„Máte pravdu, netvrdím, že to bylo jednoduché.“ Claire se na něj tázavě podívala. „Počkala jsem, až Brianna začne chodit do školy a pochopitelně taky na dobu, až budeme mít dost peněz a budeme si moct dovolit najmout někoho, kdo nám bude vypo-máhat s vařením a úklidem, ale...“ Pokrčila rameny a ironicky

se usmála. „Prostě jsem na několik let přestala spát, no. To trochu pomáhalo. A kupodivu, Frank taky trochu pomáhal.“

Roger opět otestoval svůj šálek a zjistil, že se kakao už skoro dá pít. Držel šálek v dlaních a vnímal, jak mu ze silného bílého porcelánu do dlaní přechází příjemné teplo. Byl sice už začátek června, ovšem noci byly stále dost chladné, takže si museli přitápnout elektrickými kamínky.

„Vážně?“ zeptal se zvědavě. „Podle toho, co jste vyprávěla, bych nepředpokládal, že vaše rozhodnutí jít na medicínu a stát se lékařkou uvítá.“

„No... taky neuvítal.“ Rty se jí pevně sevřely a ten pohyb řekl Rogerovi mnohem víc, než by dokázala slova. Vybavila si všechny ty hádky, nedokončené rozhovory, urputné výměny názorů a nesmyslné překážky, které byly horší než otevřený nesouhlas.

Jak pozoruhodně výmluvná je tvář Claire, pomyslel si, když ji studoval. Vtom ho napadlo, že možná jsou takhle snadno čitelné i jeho vlastní pocity! Ta myšlenka ho velmi znepokojila, sklonil hlavu k hrnku a kakao vysloveně hltal, třebaže bylo ještě příliš horké.

Když opět zvedl hlavu, uviděl Claire, jak ho s poněkud cynickým výrazem pozoruje.

„A proč?“ zeptal se rychle, aby co nejdřív tyto myšlenky rozptýlil. „Proč tedy nakonec změnil názor?“

„Kvůli Bree,“ řekla a její tvář, tak jako vždy při zmínce o dceři, získala jemný výraz. „Bree byla pro Franka jedinou opravdu důležitou věcí v životě.“

* * *

Jak jsem řekla, nástup na medicínu musel počkat, dokud Brianna nezačala chodit do školy. Ale i tak jsme museli překonat velký rozdíl mezi jejími a mámi hodinami. Řešili jsme to najímáním více či méně vhodných hospodyň a paní nebo slečen na hlídání. Služby některých jsme využívali více, jiných méně.

Ještě dnes se někdy duchem vracím do děsivého dne, kdy mi zavolali do nemocnice, že je Brianna zraněná. Rychle jsem

odtamtud vyběhla, ani jsem si nesvlékla zelený zdravotnický plášť, a rozjela se domů. Ignorovala jsem přitom všechna omezení rychlosti. Před naším domem stálo policejní auto a sanitka, která osvětlovala noc krvavě rudými pulzy. Venku na ulici postával hlouček zvědavých sousedů.

Jak se nám s Frankem postupně dařilo pochopit, stalo se prostě to, že jedna z nejnovějších slečen na hlídání se naštvála, že na mě opět musela čekat déle, než jak bylo dohodnuto, a po uplynutí stanovené doby si jednoduše oblékla kabát a nechala sedmiletou Briannu doma samotnou s pokynem, že má „počkat na maminku“. Což ona opravdu poslušně dělala, jenže to vydržela jen asi hodinu. Jak se začalo stmívat, začala mít sama ve velkém domě strach a nakonec se rozhodla, že mě půjde hledat. Jak přecházela jednu z rušných ulic v blízkosti našeho domu, narazilo do ní auto, které právě vjíždělo do ulice.

Zranění nebylo naštěstí vážné. Auto jelo pomalu, a tak byla jen trochu pohmožděná a psychicky otřesená. Když na to přijde, nebyla ani zdaleka tak otřesená jako já, a vlastně ani modřin nebylo tolik. Když jsem přišla do obývacího pokoje, našla jsem ji ležet na pohovce. Podívala se na mě skrz slzy řinoucí se jí po červených tvářích a volala: „Mami! Kde jsi byla? Nemohla jsem tě nikde najít!“

S nesmírným úsilím jsem v sobě vyburcovala poslední zbytky profesionálního klidu, utěšila ji, pečlivě zkontrolovala všechny ranky a odřeniny a poděkovala záchranářům. Ti vůbec nebrali ohled na moji vyděšenost a dívali se na mě jako na krkavčí matku. Briannu jsem pak uložila do postele s plyšovým medvídkem, kterého pevně svírala v náruči, sedla jsem si ke kuchyňskému stolu a rozbřečela se.

Frank mě rozpačitě poplácal po rameni a něco zamumlal. Pak to ale vzdal a šel raději uvařit čaj.

„Rozhodla jsem se,“ řekla jsem, když přede mě postavil hrnek, ze kterého se ještě kouřilo. Můj hlas zněl dutě, v hlavě jsem cítila silný tlak jako při nachlazení, kdy máte všechny dutiny ucpané. „Požádám o ukončení studia. Končím! Udělám to hned zítra.“